

DE STAD AMSTERDAM PANORAMA

12 DECEMBER 1940

LOSSE NUMMERS 15 CENT

**PAULA WESSELY
IN DE TOBIS-FILM
„EEN LEVEN LANG“**

(Zie de bespreking in dit nummer)

W

aar moet ik mijn baby laten, terwijl ik den heelen dag moet werken?" klaagden vroeger vele werkende moeders, en dan was vaak het resultaat, dat ze hun kindje maar bij een buurvrouw brachten, die zelf al haar handen vol had aan haar eigen kroost, en dat — zooals vooral in de Jordaan vaak het geval was — de kinders den geheelen dag in de verstikkende atmosfeer van de buurtstrijkerij doorbrachten of tusschen den rommel van een water-en-vuurwinkeltje op den grond moesten spelen. Aan deze wantoestanden kwam 'n eind, toen in 1872 mejuffrouw Femina Muller het prachtige plan opvatte voor de kindertjes van werkende moeders dagtehuizen op te richten. Zoo gedacht zoo gedaan, en weldra was er een huis gekocht; er kwamen helpsters en de kleine Amsterdamsche baby's hadden een prettig tehuis gevonden.

In den loop der jaren groeide deze instelling en heden zijn er in Amsterdam vijf kinderbewaarplaatsen, welke alle ressorteeren onder „De Amsterdamsche Vereeniging tot Instandhouding van Kinderbewaarplaatsen". Een vrouw begon dit werk, en vrouwen zetten het voort, want het hoofdbestuur, dat over alle bewaarplaatsen gaat, bestaat uitsluitend uit vrouwen, terwijl elke bewaarplaats een eigen commissie bezit, eveneens van vrouwen. Een directrice staat er aan het hoofd, ter zijde gestaan door een eerste, tweede en derde helpster, en daarnaast voelt menige jongedame er voor als volontaire in zoo'n kindertehuis mee te helpen. De vereeniging werkt in nauwe samenwerking met het gemeentebestuur en den geneeskundigen dienst. Met het oog op het boven alle richtingen van godsdienst en politieke overtuiging uitgaande doel, namelijk het

Voor moede raan het werk gaat, brengt ze haar kindje naar een der kinderbewaarplaatsen. Het kleintje wordt ingeschreven en blijft den geheelen dag in de instelling.

helpen van onze werkende moeders door hun kindertjes te verzorgen, is elke baby en elk kind er welkom, van den leeftijd van zes weken totdat zij oud genoeg zijn om naar school te kunnen gaan. Volkomen belangeloosheid is het parool van het bestuur, en dat helpt mee om het mogelijk te maken, dat er slechts een uiterst geringe tegemoetkoming van de ouders gevraagd wordt. Voor een kindje betaalt men 25 cent per dag, terwijl voor 't tweede kind uit hetzelfde gezin slechts 20 cent gevraagd wordt. Kinderen van heel arme ouders worden eveneens opgenomen, dan „vinden we er wel wat op," zooals een van de dames van het hoofdbestuur ons glimlachend vertelde.

„O, nee," antwoordde ze op een onbescheiden vraag onzerzijds, „U moet onze namen niet noemen, wij beteekenen niets, wij gaan voorbij en wisselen, maar de zaak blijft bestaan, wij dienen die zaak,

De dag wordt doorgebracht met spel en zang. Hier een groepje kleintjes, die een kringdansje doen onder het glimlachend oog van twee helpsters.

Vrouwen helpen vrouwen

TEHUIS VOOR KINDEREN VAN WERKENDE MOEDERS

Deze jongeman zwaait trotsch zijn hamer: een toekomstige timmerman?

In keurige witte wiegjes, elk voorzien van 't nummertje van den betrokken baby, doen de kinderen hun middagslaapje.

De zangles 's middags na het middagdutje is bijzonder populair. Gespannen luisteren de kinderen naar het lied, dat de juffrouw speelt.

en onze personen staan absoluut op den achtergrond." Wel, wij moeten zeggen, dat dergelijke gevoelens in onzen hedendaagschen tijd jammer genoeg uiterst zeldzaam geworden zijn.

De tehuizen, vijf in getal, namelijk Warmoesstraat 71, Hugo de Grootstraat 2, Van Ostadestraat 89, 1e Van Swindenstraat 42 en voor korten tijd een in Noord aan den Wingerdweg — heden door de tijdsomstandigheden als ziekenhuis in gebruik genomen; hiervoor in de plaats heeft men nu voorloopig een klein gebouwtje als kinderbewaarplaats ingericht — zijn alle frisch en modern gebouwd. Achter de tehuizen liggen gezellige hofjes met zandbakken, waarin de kinders naar hartelust in den zomer kunnen rondspelen. Nu het winter is, blijven ze natuurlijk in de knusse kamers en doen er hun spelletjes, zingen en fröbelen en dansen kringdansen met gezellige kinderliedjes, die een der helpsters vaak op de piano begeleidt.

's Morgens, als moeder naar het werk gaat, brengt ze eerst even haar peuter naar het tehuis. Daar wordt het kleintje door een helpster ontvangen.

Groote zorg wordt besteed aan de zindelijkheid, zoodat de grootere kinderen zooveel mogelijk geboad worden; de baby's krijgen natuurlijk elken dag hun badje.

De bovenkleeding van de kinders wordt uitgedaan en ze krijgen allemaal, jongens en meisjes, keurig gesteven schortjes aan, waarop de naam gezet wordt. De baby's

Hier hangen de zakken, waarin de badhanddoeken van elken kleuter bewaard worden. Elke zak draagt het nummer van het betreffende kind.

krijgen luiers, die de kinderbewaarplaatsen in grooten getale in voorraad hebben. Al gauw leeren de kinders, die groot genoeg zijn, hun handjes zelf wassen en netjes eten; want ze krijgen een warmen maaltijd 's middags en voordat ze naar huis teruggaan nog lekkere boterhammen.

Hun dagje begint met een beker melk, vruchtensap of pap, alles gecontroleerd en onder toezicht van het consultatiebureau voor zuigelingen of op advies van den huisarts.

's Middags van half een tot 3 uur heerscht diepe rust in de tehuizen, want dan slapen de peuters, en daarna weerklinkt het huis weer van vroolijke kinderstemmetjes, dan wordt er gespeeld en gezongen, en is het huis vol en levendig van jonge wereldburgers. Per dag komen ongeveer tachtig kinderen naar elk der tehuizen, en brengen er een prettigen, nuttigen dag door, terwijl moeder werkt. 's Morgens om acht uur opent het tehuis, en 's avonds om zes uur staan de kleintjes in de hal te wachten, totdat moeder ze komt halen. Hun jurkjes of pakjes zijn niet vuil geworden, want die bleven den heelen dag keurig bewaard in de kasten.

Sinterklaas past haar baard'

Het bekertje melk 's ochtends, dat allen kinderen bij hun binnenkomst in de kinderbewaarplaats gegeven wordt.

Eventjes was het aanpassen, toen de distributie kwam met haar bonnensysteem, maar dank zij de medewerking van de moeders werd die moeilijkheid spoedig opgelost. Elk kind brengt zijn bonnen mee en kan naar hartelust zijn of haar buikje vol eten.

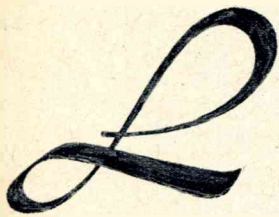
Zoo zijn door het initiatief van een kinderlievende vrouw en door de onbaatzuchtige hulp en het prachtige werk van andere vrouwen honderden kindertjes, die anders verwaarloosd zouden worden, prachtig verzorgd en kunnen de werkende moeders met 'n gerust hart aan den arbeid gaan, want in de kinderbewaarplaats is hun kleintje veilig en goed tehuis.

Kunstzinnige welkomstgreet aan Sinterklaas!
(Foto's Ass. Corr.)

OOM SIEM UIT DE WEST

door Frans Dreehuis

oesje had een erg kwade gewoonte, waar ze niets aan doen kon. Als Nico Figge en Evert Selt in de kamer waren, trok ze een zuur gezicht. Zelfs wanneer, zooals vanavond, haar lieve Bart er ook was. Maar Loesje's moeder

wou geen kwaad woord over Nico en Evert hooren, en ze zei altijd: „Gekheid; ze zitten er goed bij.” Mevrouw Munster hoopte namelijk, dat Nico en Evert achtereenvolgens met Melia en Jo, haar oudste twee dochters, zouden trouwen. Over Bart zei mevrouw Munster niemendal. Daar was hij te arm voor, zelfs voor Loesje: aan hem dacht je niet eens.

Ze zaten bijeen in het rumoerige salon dien avond, en 't was half tien. Buiten woei 't sterk en vinnig, en ze hoorden nu en dan regen tegen de ruiten spetteren. De haard rookte soms een beetje. 't Was een tamelijk groote kamer, metivoorkleurig behangsel, dat glom in het licht. De meubels vertoonden een begin van verval. Nog een jaar misschien, en ze zagen er armoedig uit. Dan raakten er hier en daar sporten van de stoelen los, en werden de doffe plekken op de bekleding (die je overdag al goed zag) kaal. Maar nu zag 't er nog echt gezellig uit — als Nico en Evert er niet geweest waren, was Loesje best in haar schik geweest.

De aanwezigen waren: mevrouw Munster, een groote, blozende vrouw met iets van vervallen deftigheid; Melia, lang en slank, met heldere blauwe oogen en een heldere blauwe japon; Jo, donker, lachend; Loesje zelf, een tenger, klein ding met erg kort haar en een groote verlegenheid, waardoor ze erg peinzigerig leek; Evert Selt, mager en donker, met zijn lange haar glad naar achter geplakt, en een paar loensche oogen; Bart, 'n groote, stevige, blonde jongen, net zoo verlegen als Loesje, en zoo bescheiden, dat hij onhandig leek; en Nico, die bij 't raam zat, met een eeuwig verwaand trekje in zijn gezicht, en neergeslagen oogleden en eigenaardig opstaande neusvleugels. Nico was ontzettend bleek, en hij had een klein maar dik snorretje, net een rolletje boven zijn lippen.

„Bah!” dacht Loesje. „Ging ze maar liever met Jaap Kreeling trouwen. Die is tienmaal zoo knap. En wat komt 't er op aan, dat hij geen geld heeft? Bart heeft ook geen geld.”

Die gedachte dwong haar, naar Bart te kijken; en Bart keek op dat moment juist naar Loesje. Ze wisselden een blik, die alles zei, en keken toen weer allebei een anderen kant op, verlegen, gelukkig, maar ook een beetje bang, dat de anderen het kloppen van hun harten zouden hooren.

„Ja, iedereen moppert maar,” zei Nico met een zeurstem. „Maar ik zou weleens willen zien, hoe ze keken, als ze bijvoorbeeld mijn werk eens een poosje moesten doen!”

„Zeg dat wel!” stemde mevrouw Munster ijverig in. „Een last dat je van de menschen hebt! Zelfs in zoo'n kleine zaak als ik heb.” Zij glimlachte, maar toen stokte haar adem even, en haar gezicht betrok. Loesje kreeg den indruk, dat haar moeder zorg had, bang was. Mevrouw Munster had een modezaakje, maar 't liep niet best.

Nico praatte door:

„De koersen in 't oog houden, en steeds snel een beslissing nemen. Snel, daar komt 't op aan, ziet u! Ik heb vandaag bijvoorbeeld een paar mille verdiend met rubber; morgen zou 't te laat zijn geweest.”

„Hoe is 't mogelijk!” zei mevrouw Munster eerbiedig.

„Ja, 't is heel aardig, een paar mille op één dag,” zei Nico. „En vorige week...”

„Zeg, Nico,” riep Evert, die voor den haard met Jo had zitten smiespelen, maar zich nu verplicht achtte, een bijdrage te leveren tot het stichtelijk onderhoud; „kun je mij niet een beetje van je mazzel overdoen?”

„Mazzel!” Nico keek verontwaardigd. „Man, 't is...”

„Inzicht en zakenkennis, niet?” riep mevrouw Munster. „Je bent net zoo iemand als mijn oom, Nico. Je lijkt trouwens ook wel een beetje op hem. Ik heb je weleens over hem verteld, geloof ik.”

„Dien oom in West-Indië bedoelt u.” Nico keek

naar mevrouw Munster met een goedkeurenden blik. „Heet hij niet Simon Diestra?”

„Ja. Oom Siem. Hij...”

De meisjes klaarden alle drie op, toen ze den naam hoorden, die als een sprookje klonk. Al hadden ze in geen jaren van oom Siem gehoord, ze koesterden allemaal de heimelijke hoop, dat hij vandaag of morgen uit de wolken zou komen neerzijgen, om hen allemaal rijk te maken. Loesje dacht: „Kwam oom Siem maar — dan kon Melia met Jaap Kreeling trouwen; dan kon Jo ook een aardigen man nemen; en ik...”

„Hij zit zeker heel aardig in zijn slappe was,” zei Evert nadenkend.

„O, ja!” antwoordde mevrouw Munster met vuur. „Hoeveel?” vroeg Nico. „Vijftig, zestig mille, een ton?”

Mevrouw Munster bewoog haar schouders. Ze scheen te bedoelen, dat 't wel in de miljoenen kon loopen.

„Geen slecht vooruitzicht,” glimlachte Evert. Hij glom bijna, toen hij zich zoo joviaal naar voren boog, om de familie Munster geluk te wenschen met haar toekomst. „Wat ik zeggen wou, Nico — we zouden nog vragen, of Melia en Jo megingen naar die fuif van de tennisclub Dinsdag over een week.” Hij trok zijn wenkbrauwen op.

„Ja — als de dames zin hebben?” zei Nico.

„Ga je mee?” Evert trok andermaal zijn wenkbrauwen op, maar nu tegen Jo. Hij kon erg teeder naar Jo kijken.

Beide meisjes zeiden vrij rustig, dat ze heel graag meewilden.

„Gek, dat jullie nooit iets van hem hooren,” zei Nico, op oom Siem terugkomend. „Jullie zijn toch wel goed met elkaar?”

„O, ja!” zei mevrouw Munster vol vertrouwen. „Maar hij is een beetje eigenaardig, zie je. Altijd geweest. Ik heb hem nooit meer gezien sinds ik een heel jong ding was, en hij schijnt een hekel aan schrijven te hebben. Maar hij heeft een massa geld verdiend... als je ten minste die cadeau's zag, die hij naar huis stuurde...” Haar stemgeluid stierf weg.

„Ja, ja,” zei Nico.

„En hij heeft geen andere familie dan ons,” ging mevrouw Munster voort. „Dus ik denk...”

Weer een lachje van Evert; een felicitatie.

„Als u 't mij vraagt moet er iets gebeuren,” zei hij. „Informeeren of zoo. 't Komt weleens voor... neemt u niet kwalijk, mevrouw Munster, maar... het komt weleens voor, dat zoo iemand sterft zonder testament. 't Zou zonde en jammer zijn, als zoo'n hand geld...”

Loesje keek nog zuurder dan eerst.

„Daarom hoef je nog niet over zijn dood te beginnen!” zei ze.

„Jawel, maar 't geld...” begon Evert.

„Laat mij eens wat zeggen,” sprak Nico, en zijn tanden werden zichtbaar in een lachje van zelfvervolgzaamheid. Hij keek het kringetje rond. „Ik heb toevallig een goeden vriend, hij is inspecteur van den landbouw of zooiets geloof ik, in Suriname. Die kent zoowat iedereen daar, en ik heb weleens iets voor hem gedaan. Kun je zoo hebben; als de eene hand de andere wascht... Enfin, om kort te gaan, ik heb hem zoowat een maand geleden geschreven — heelemaal uit mijn eigen naam, begrijpt u — en gevraagd, of hij zijn licht eens wou opsteken over meneer Diestra — uw oom, mevrouw Munster. Ik dacht zoo... ik bedoel, u had over hem verteld, en toen leek 't me wel leuk...”

„O, maar...” riepen alle dames; mevrouw Munster in opgetogenheid, de meisjes in protest.

„'t Zal nog wel een paar weken duren, voor ik antwoord krijg,” ging Nico voort. „Maar als ik wat hoor...”

Ze waren allemaal — om verschillende redenen — eenigszins opgewonden om het vooruitzicht, dat Nico's mededeeling hun opende, toen er hard werd gebeld aan de voordeur.

„Ga maar eens kijken, Loesje,” beval mevrouw Munster, haar voorhoofd rimpelend. „Zeg...” Ze hield zich in. Loesje, snel de kamer verlatend, begreep, wat haar moeder had willen zeggen: „Zeg maar, dat we niet thuis zijn.”

Toen Loesje door 't raampje van de deur keek, zag

ze niemand; maar toen ze de volle kracht van den wind tegen zich aan voelde, werd ze op de stoep een klein, ineengedoken menschenfiguurtje gewaar — zoo'n vreemd mannetje, als ze nog nooit gezien had. Hij stond half in 't donker verscholen, met zijn handen diep in de zakken van een lange overjas, die bijna tot aan zijn voeten reikte. Hij had kromme schouders en zijn praten was niet veel meer dan fluisteren. Op het hoofd van dien kabouterachtigen persoon stond een wanstaltige bolhoed; en onder den natten rand van zijn hoed uit — zoo verbogen, dat 't iets zwierigs had — keek hij met een paar buitengewoon heldere oogjes. Net oogjes van een muis. Toen Loesje aan 't donker gewend was, zag ze, dat de oude man een gladgeschoren gezicht had, waar een klein neusje heel toevallig middenin zat, en dat onder dien neus een groote, dunne mond met een eigenaardige golving lachte. Onwillekeurig lachte ze terug.

„Deur dicht, Loesje!” riep mevrouw Munster uit het salon. „Doe direct de deur dicht! 't Tocht verschrikkelijk!”

Maar Loesje deed de deur niet dicht. Ze keek naar de muizenogjes, en naar het dorre, rimpelige gezicht, waar ze uit straalden.

„Ben ik hier terecht bij mevrouw Munster?” spon de oude stem.

„Ja-ja,” aarzelde Loesje. „Maar ik geloof niet...” „Loesje! Hoer je me niet?” riep van binnen de gebiedende stem.

„Ik wou haar graag even spreken,” zei de oude man. En zonder op antwoord te wachten stapte hij den drempel over en deed hij de deur achter zich dicht. „Ze is thuis, dat hoor ik,” ging hij met een knipoogje voort. „Misschien heeft ze 't wel eens over me gehad. Ik ben...”

Hij kon niet uitspreken, want plotseling, heftig ging de deur van het salon open. Loesje en het mannetje schrokken allebei. De forse gestalte van mevrouw Munster verscheen in het lichte vak, en haar luide stem sneed door de lucht.

„Wat is er? Wie is dat?” riep ze. „Nee, we hebben niets noodig vanavond. Nu?”

„Dat „nu” float als een kogel, en Loesje kreeg er den schrik van; maar de oude man, in het zwakke licht van de ganglamp, vertoonde nog steeds dat vreemd gebogen lachje, en hij stond strak naar mevrouw Munster te kijken, alsof niets ter wereld hem angst kon aanjagen.

„Is dat Lotje?” vroeg hij met een vriendelijke stem. „Herken je me niet, Lotje?”

Mevrouw Munster keek streng naar het mannetje, en zag dadelijk, hoe sjofel zijn hoed was, en zijn jas, tot aan zijn hals dichtgeknoopt.

„Nee...” zei ze, minder hard, maar toch nog onvriendelijk scherp.

„Ik ben oom Siem,” zei het mannetje, nog breder lachend. „Mag ik binnenkomen?”

Loesje hoorde den adem van haar moeder, en ze zag haar een kleur krijgen. Een minuut later — hoe 't gegaan was wist ze niet — zaten ze allemaal in 't salon, in 't heldere licht; en oom Siem knipperde met zijn oogen, toen hij van 't eene verbaasde gezicht naar 't andere keek.

„Dat is Melia zeker,” zoemde hij. „En daar hebben we Jo. Maar wie...” Hij bekeek Nico eens goed. „Hm!” deed hij, als zat hij hardop te denken. „'n Wildvreemde meneer, geloof ik. En u...” Dat was tegen Evert. „Hm...” Tegen Bart zei hij niets, maar zijn gezicht vertrok, toen zijn hand gedrukt werd. Daar stond hij toen, met zijn lange jas nog steeds dichtgeknoopt, vreemd en oud en schamel. „Nu krijgt oom zeker van ieder een kusje?” ging hij voort, en hij kwam naar Melia toe.

Loesje hoorde een onderdrukten uitroep, en ze zag, hoe pijnlijk strak ze allemaal stonden, toen hij ieder op de beurt een kus gaf.

„Ja,” zei oom Siem, alsof hij van hun ontsteltenis niets merkte. „'t Is een heele toer geweest om je te vinden.” Hij keek naar mevrouw Munster. „Maar ik heb 't niet opgegeven. Als je oud en arm bent...”

„Arm!” schooter uit. 't Was haar moeder, dacht Loesje.

„Helaas, ja.” Hij maakte een buiginkje. „Maar ik wist, dat ik hier een toevlucht zou vinden... een beetje rust en wat eten, en misschien een nachtverblijf...”

„'t Spijt me erg, maar . . .” begon mevrouw Munster. Zijn opgeheven hand bracht haar tot zwijgen. En die hand zag zoo groezelig, dat Nico er van rilde.

„Daar praten we later wel over,” zei oom Siem. „Ik bedoel niet voor vannacht. Ik heb al een onderdak. Niet veel bijzonders. . . maar als je arm bent, heb je 't niet voor 't kiezen.”

Loesje zag van Nico's oogen niets meer dan wit. „Gaaf u zitten, oom Siem,” riep Jo. „Trek uw jas uit.”

„Merci.” Weer kwam zijn hand omhoog. „Ik wou hem liever aanhouden. Dan droogt hij beter.”

„Maar dan vat u kou.” Weer was het Jo, die sprak. Hij schudde zijn hoofd.

„Welnee. Die oude, trouwe jas heeft al zoo vaak als bed en als deken dienst gedaan. Die doet me geen kwaad. Maar als 't gepermitteerd is, wil ik wel een pijp opsteken.” Hij ging op 't randje van een stoel zitten en haalde 'n oude, vuile pijp uit den zak van zijn overjas. Kort daarop kregen ze 't allemaal een beetje benauwd van den walm uit zijn pijp, maar oom Siem scheen daar geen erg in te hebben. „Ik heb een soort feestelijke bijeenkomst gestoord, geloof ik,” zei hij, de kamer rondziende. „Een heel gezelschap! Enfin, ik ben blij, dat 't julie zoo goed gaat. Ik zal hier ten minste hartelijkheid vinden. En hulp.” Hij keek snel naar Nico en Evert, die half opsprongen. „Want eerlijk gezegd zijn mijn zakken net zoo leeg als mijn maag.”

„U moet wat eten, oom Siem!” riep Loesje. „Wat dom van me!”

„Goed kind,” zei hij zacht, haar hand bekloppend. „Wacht nog maar even. Ik voel me op 't oogenblik zoo prettig in jullie kring, dat ik 't even zoo wil houden. En u, meneer; u komt geen geld te kort, zoo te zien. Is 't wel?” Hij had 't tegen Nico, die stond.

„Wie? Ik?” vroeg Nico uit de hoogte. Toen wendde hij zich naar mevrouw Munster. „Ik zal heusch eens weg moeten, mevrouw. U bent zeker blij, dat u eens met uw oom kunt praten. . . .”

„Blijft u nog even?” verzocht oom Siem. Hij stond op. „Ik heb net een gevoel, of ik u wegjaag. Maar als u weggaat, zou ik u graag eerst even spreken, als 't kon, onder vier oogen. . . .”

„Ik heb geen tijd!” riep Nico. „Ik moet. . . .” „Heel even maar!” Oom Siem kwam dichterbij, en Nico week achteruit.

„Ga je mee, Evert?” vroeg hij scherp. Oom Siem liep hem na. „Ik wou alleen vragen, of u me misschien. . . .”

„Oom Siem!” riep mevrouw Munster, bloedrood van schaamte.

„Ik wou aan die heeren vragen. . . .” Oom Siem ging weer zitten, met een beminnelijk lachje. „Ze zien er zoo vriendelijk uit. Enfin, 't kan een anderen keer ook. Een anderen keer dan maar.”

„Moet ik ook weg?” fluisterde Bart tegen Loesje. „Ik heb nog heelemaal geen zin.”

„Ik zou niet weten waarom!” fluisterde ze terug. De andere twee vertrokken, en oom Siem bleef glimlachend zijn pijp zitten rooken en keek genoeglijk van den een naar den ander.

„Ik geloof, dat die twee aardige jongens voor me op de vlucht slaan,” zei hij peinzend.

„Ze zijn heelemaal niet aardig,” fluisterde Loesje hem in.

Ze kreeg een dier heldere blikken van oom Siem. En toen kreeg ze van haar moeder een blik, nog veel helderder dan den besten van oom Siem. Het was 'n wenk voor haar, dat ze de kamer uit moest gaan met haar zusters, en dat Bart weg moest. Dus. . . .

„'t Is misschien toch maar beter. . . .” fluisterde ze tegen Bart.

„Ik zal ook eens naar huis moeten,” zei hij opeens, hakkend maar hard. „Ik, eh. . . .”

„Kinderbedtijd?” vroeg mevrouw Munster, met koele liefthalligheid.

Bart boog zich over oom Siem heen, een groot, zwaar stuk jeugd bij die gekrompen gestalte. Wat hij zei verstond Loesje niet, behalve aan 't eind een verlegen: bedoel ik.” Toen zag ze oom Siem opkijken, en ze hoorde hem zeggen: „Dat vind ik buitengewoon aardig van u! Wacht u dan even op me buiten?”

Dat was alles. Geen van de anderen had zooveel verstaan als zij, en Bart stommelde het salon uit met een kleur als een jongen, die een prijs in ontvangst gaat nemen. Loesje hield zich, alsof ze niets begreep van hetgeen er gebeurd was. Gloeierig van trots en schaamte door elkaar nam ze snel afscheid van Bart, en ging ze met haar zusters naar de eetkamer. Ze had haar zusters nog nooit zoo van streek gezien.

„O o o!” lachte Jo.

„Jawel, jij lacht maar,” zei Melia eenigszins somber. „Ik heb gezien, dat Nicc 't zich aantrok. Hij komt vast met een uitvlucht, om ons niet mee te hoeven nemen naar die fuif. Let maar eens op! 't Ging net zoo leuk; en nu is 't mis.”

„Nee, maar!” riep Jo. „Ik vond dit veel leuker — daar kan geen fuif tegenop! Heb je dat gezicht van Nico gezien? Hij dacht, dat oom Siem van hem wou léénen!”

„Dat wou hij ook!” riep Melia verontwaardigd. „'t Is een schandaal! Ik kreeg 't er warm van.”

Loesje luisterde, en haar hart werd zwaar.

Een minuut of tien later werden ze terugontboden naar het salon, om oom Siem goeden nacht te wenschen. Hij keek nogal ernstig, leek het Loesje, alsof 't hem was tegengevallen, wat hij van haar moeder gehoord had; en mevrouw Munster had nog steeds een kleur, en tranen in haar oogen. Ze stonden een eindje van elkaar af, oom Siem met zijn jas stijf om zijn hals geknoopt en met 't licht op zijn vlossige, witte haar. Hij gaf Melia en Jo en Loesje op de beurt een kus, liet een soort gesnor hooren, en liep toen, allerkoddigst met zijn oogen knipperend, voor haar uit naar de deur. Hij deed die zelf open, trok krommend zijn schouders op en liep kwiek de stoep af, om opnieuw den strijd met den hevigen wind aan te binden. Loesje — zij alleen — stelde zich die andere figuur voor, op den hoek der straat op oom Siem wachtend; een breede, echt mannelijke gestalte, erg jong en erg sterk, en wel een heel vreemd contrast met die oude-mannengestalte, die zich nu het tuinhokje doorrepte.

In een droom, met iets zachts in haar oogen, ging Loesje met de anderen het warme salon weer binnen; en in een droom hoorde zij, wat volgde.

„Nu, moeder!” riep de onstuimige Jo. „U had ons wel eens mogen waarschuwen, vind ik! U hebt altijd zoo opgehakt, dat oom Siem rijk was, schatrijk. Hoe kwam u daarbij?”

„Stil, Jo!” riep mevrouw Munster heftig. „Schaam je je niet?”

Jo haalde haar schouders op.

„'t Is maar een vraag!” mompelde ze.

„En hoe moeten we er nu mee aan, moeder?” vroeg Melia.

Toen kwam de bom tusschen de meisjes neer.

„Zien jullie hem dan weg te krijgen!” riep de moeder. „Vóór hij nog meer bederft!” De tranen kwamen uit haar oogen. Ze stond haar dochters zielsongelukkig aan te kijken. Met een haperende stem ging ze voort: „We kunnen er niets tegen beginnen. We staan machteloos. Toen je vader gestorven was, heb ik naar oom Siem in Suriname geschreven, dat we geen rooden cent bezaten. Ik vroeg hem, of hij me wat geld wou sturen. . . . wat hij kon missen. . . . om de zaak te beginnen. . . .”

„Mooie boel!” mompelde Jo.

„'t Is heelemaal op. Hij stuurde achtduizend gulden. Ik heb nooit een cent terugbetaald. Dat kon ik niet.”

Zij zaten verstomd.

„Maar, moeder!” riep Melia eindelijk. „Dan heeft hij 't nog van u te goed. Dat kleine mannetje, dat hier vanavond zat. . . . De zaak! De zaak is van hém!”

„We zijn aan zijn genade overgeleverd,” klaagde

mevrouw Munster. „Hij kan op ons blijven teren, zolang als hij leeft!”

„Lieve help!” riep Jo uit. „Mooi vooruitzicht!” Zij keken elkaar met zeer neerslachtige blikken aan. Want 't was nog veel erger, dan ze gedacht hadden. 't Was hun ondergang!

Den heelen volgende morgen, terwijl ze haar huiswerk deed, dacht Loesje na over hetgeen er den vorigen avond gebeurd was. Ze voelde zich gedrukt en ellendig, om oom Siem en om de toekomst. Ze was al haar moed kwijt. Nu begon zij te begrijpen, hoezeer zij allemaal — bewust of onbewust — hadden gerekend op een wonder, dat hen zou bevrijden van den taaien, dagelijkschen arbeid. Enfin, ze waren nu uit den droom. Ocharme. . . . Maar zuchten hielp niet. . . . Arme moeder! Arme Bart! Arme oom Siem! Dus hij moest op hen teren. Ze kregen hem in huis, dag aan dag, en hij werd hoe langer hoe ouder, hoe langer hoe sjofeler, en zij werden hoe langer hoe armer en hoe langer hoe wanhopiger. Loesje liet haar hoofd hangen. Toen hief ze 't weer op. Als je 't goed bekeek, dacht ze, had oom Siem die twee, Nico en Evert, toch maar de deur uitgewerkt! Ze lachte vroolijk bij de herinnering. Dat was prachtig van oom Siem!

En toen, als in antwoord op haar gedachten, klonk de bel aan de voordeur. Tingeling, tingeling! Dat was oom Siem! Loesje gooide haar schort af en holde naar de deur. Oom Siem stond opzij van de stoep in elkaar gedoken, net als den vorigen avond, toen hij voor 't eerst kwam.

„Ik wou graag een boterhammetje komen eten,” zei oom Siem nederig.

ONS LAND EN ZIJN HISTORIE

Onze lezers herinneren zich stellig de artikelenreeks, die onder bovenstaanden titel in ons blad verscheen en waarin de oudste geschiedenis van onzen bodem en ons volk werd beschreven. Thans vervolgen wij deze serie met een nieuwe reeks, gewijd aan 't leven in onze landen tijdens de middeleeuwen. De tekst is dit keer van de hand van den heer W. W. Reys, den alleszins deskundigen auteur, wiens onlangs verschenen werk „Nederland zooals het was, zooals het is” alom gunstig werd ontvangen.

Karel de Groote

Op zijn tijdgenooten heeft de groote keizer een geweldigen indruk gemaakt. Het nageslacht zag gedurende de geheele middeleeuwen in hem het ideaal van den christenvorst en de volksfantasie weefde honderden legenden om zijn daden. Van dezen vorst en vooral van de Nederlanden onder zijn bestuur gaan wij u iets vertellen.

Van het vertrek der Romeinen tot de eerste Karolingers

Enkele eeuwen na Christus begint de langzame terugtocht der Romeinsche legioenen. De groote volksverhuizing begint. De moderne geschiedvorschers hebben ons duidelijk gemaakt, wat we onder die verhuizing verstaan moeten. 't Is voornamelijk de komst van „nieuwe heeren” geweest. De Franken nemen weldra een voorname plaats in.

Hoe stelden wij ons vroeger de groote volksverhuizing voor? Een oude schilderij toont ons een klein groepje Romeinsche soldaten, overstelpt door een warrelende massa van geweldige, in beestenvellen gehulde, blonde barbaren. We voelen het: deze Romeinen gaan er aan. De beroemde adelaar moet bukken voor de geweldige overmacht. Jammer, dat zoo'n romantische visie op deze gebeurtenis totaal onjuist is. Laten we eerst even één ding vaststellen: het Romeinsche rijk is ten onder gegaan niet door uitwendige, maar door *inwendige* oorzaken. De militaire zwakte van het groote rijk was een symptoom van innerlijke ongezondheid.

De z.g. volksverhuizing is niets anders geweest dan een reeks ondernemingen van kleine benden avonturiers. Om succes te hebben tegen de Romeinen waren trouwens groote troepenmachten niet noodig.

Wat willen nu die kleine, op roof beluste Germaansche benden? Hun voornaamste begeerte is land, vruchtbaar land; maar niet om daarop in het zweet huns aanschijns een boterham te verdienen, maar om er te leven als landheeren. Voor den gewonnen man betekende een wisseling van landheer meestal geen verzware van lasten. Zijn belasting moest hij toch blijven betalen. 't Liet hem koud, of hij door den hond of door de kat werd gebeten.

Wat is er met ons land in dezen tijd gebeurd? We weten er niets van. Ook hier zullen wel nieuwe heeren gekomen zijn. Verandering van naam betekent ook hier geen vestiging van een nieuwen volksstam. Als de historie haar licht weer over ons land laat schijnen, wonen aan de Noordzeekust de Friezen, ten oosten van den IJssel de Saksers, terwijl de overige bewoners Franken genoemd worden. Om

die Franken is het ons nu te doen. Omstreeks het jaar 400 bezitten zij o.a. de Betuwe, Limburg, de Kempen en Vlaanderen. Een Frankische koning Meroweg — naar hem heeten zijn opvolgers Merowingers — resideert in Doornik. Onder koning Clovis (± 500) wordt Gallië (= Frankrijk) veroverd; hij heerscht over een gebied, gelegen tusschen den Atlantischen Oceaan, de Pyreneeën en den Rijn. Bekend is zijn overgang tot het christendom na zijn overwinning op de Alamannen. Bisschop Remigius van Reims doopte hem, benevens 3000 van zijn Franken, op Kerstdag van het jaar 496.

Na den dood van Clovis braken er in het Frankische rijk verwoestende burgeroorlogen los. Koningen vermoordden hun eigen zonen, aan Wodan en Donar werden weer menschenoffers gebracht en het is te begrijpen, dat het rijk sterk achteruitging. Eerst de Karolingische hofmeiers hebben kans gezien, om dien achteruitgang tot staan te brengen.

De naam hofmeier beteekent: opzichter over de paleizen, de landerijen en het personeel van den koning. Men make zich

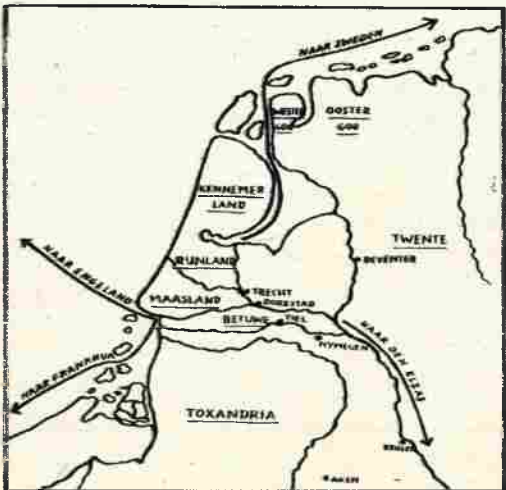

Keizer Karel de Groote op een vergadering van zijn rijksgrouten.

ten en lijfeigenen — van zijn vorst. Hij kwam veel met den koning in aanraking, gaf hem raad, niet alleen in economische kwesties, maar ook over vraagstukken betreffende het rijksbestuur. Zoo werd de hofmeier langzamerhand staatsmeier, of, met een modernen naam, *leidend minister*. Verschillende Merowingers waren slappe vorsten; ze lieten met een gerust geweten alle regeeringslasten over aan hun trouwen dienaar. Omstreeks 640 komt het hofmeierschap in de krachtige familie van de Karolingers. Een zware strijd werd gevoerd met de graven en grootgrondbezitters. In de tijden van verwarring hadden dezen hun rechten sterk uitgebreid. Maar zij moesten ten slotte bukken voor Pippijn den Middelsten, Karel Martel en Pippijn den Jongeren, zoo heetten enkele Karolingische hofmeiers. Pippijn de Jongere wilde behalve de koningsmacht ook den koningstitel. In 752 liet hij den laatsten Merowinger door een vergadering van zijn rijksgrouten afzetten en zichzelf tot koning uitroepen. De paus erkende hem; de bekende Bonifacius zalfde den nieuwen vorst. Deze Pippijn nu is de vader van Karel den Grooten. Waarschijnlijk is Karel geboren 2 April 742, of te Aken of te Herstal. Hij had een broer Karloman. Voor Pippijn stierf, in 768, had hij zijn rijk onder zijn beide zonen verdeeld. De verstandhouding tusschen beide broers was verre van goed. Voor den vrede in het rijk was het een geluk, dat Karloman spoedig stierf. Karel werd toen alleenheerscher en is dat drie-enveertig jaar lang gebleven.

Karel's persoonlijkheid

Eginhard, de geheimschrijver en kanselier van den keizer, die weinige jaren na den dood van zijn

Nederland ten tijde van Karel den Grooten. De pijlen geven de richtingen aan, die onze kooplieden volgden. De onderstreepte namen zijn die van enkele gowen.

meester diens leven in het Latijn heeft beschreven, schildert zijn uiterlijk op de volgende manier: „De keizer had een krachtige, fiere, rijzige en mannelijke gestalte; zijn voorhoofd was hooggewelfd, zijn oog levendig en groot, zijn neus een weinig lang, zijn haar weelderig, zijn geheele gelaat innemend en aangenaam. Zijn gansche persoonlijkheid, hetzij hij gezeten was, hetzij hij stond, boezemde eerbied in.” Karel's kleeding was zeer eenvoudig. Hij droeg het gewone Frankische gewaad, dat bestond uit een wit of blauw bovenkleed, daaronder een tuniek met zijden franje, een linnen broek en een hemd. De linnen kousen werden door kruisels over elkander gebonden, gekleurde linten opgehouden. Om het middel droeg hij een gouden of zilveren gordel, waaraan zijn zwaard hing. Een paar stevige laarzen voltooiden het kostuum.

Zijn karakter wordt geroemd. Hij had een ijzeren wil; een slap karakter toch kan geen reuzenrijk beheerschen. Zijn groote gestrengheid werd door welwillendheid getemperd. Voor zijn moeder Bertha had hij een kinderlijken eerbied, zijn gezin vond in hem een liefdevollen vader. De opvoeding van zijn kinderen lag hem na aan het hart. Hij was een vroom man en kweet zich nauwgezet van zijn godsdienstplichten; armenzorg was voor hem een eerezaak. Van dronkenschap, een veel voorkomend kwaad in dezen tijd, had hij een grooten afschuw. De jacht behoorde tot zijn meest geliefde uitspanning en hij was een geoeftend zwemmer. Een van zijn paleizen, het Valkhof bij Nijmegen, lag in dit opzicht zeer gunstig aan de Waal. 's Winters gebruikte hij de warme bronnen te Aken.

't Klinkt vreemd als men van iemand, die ruim 53 veldtochten heeft ondernomen, zegt, dat hij slechts den vrede wilde. Zijn oorlogen waren echter noodzakelijke expedities tegen grensvolken, die door hun invallen de rust en welvaart van het rijk verstoorden.

In ons land heerschte rust onder Karel den Groeten. Hadden hier bloedige botsingen plaats gehad, zooals geschiedschrijvers weleens beweren, dan zou onze bodem rijker geweest moeten zijn aan munten. Muntvondsten zijn prachtige oorlogsbarometers: hoe meer munten, des te grooter de onrust; weinig munten beteekenen veiligheid en vrede. Maar, merkt u misschien op, heb ik dan vroeger op school niet hooren vertellen van een hardnekkigen strijd in ons eigen vaderland van Friezen en Saksers tegen den keizer? Zeker heeft u dat gehoord, maar deze schijnbare tegenspraak verdwijnt, als u twee dingen in het oog houdt. De eigenlijke strijd tusschen Franken en Friezen was reeds uitgevochten onder de regeering van Karel Martel en Pippijn den Jongeren. Ze streeden om den prachtigen verkeersweg, die Beneden-Rijn heet. Het rijk kon niet tot ontwikkeling komen, als de mond van den Rijn in handen was van een vijandelijk gezind volk. Toen Karel de Groote de regeering aanvaardde, strekte de Frankische heerschappij zich al uit tot de Lauwers. Karel heeft er alleen nog de Groninger Ommelanden bijgevoegd. En ten tweede: de oorlog tegen de Saksers gaat langs onze vaderlandsche geschiedenis heen; het middelpunt van het verzet lag een heel eind het tegenwoordige Duitschland in.

Ons land als deel van dit rijk

Weer is ons kleine landje een deel van een reuzenrijk, nu van het groote Frankische rijk. Sinds het vertrek der Romeinen is ons land, uit aardrijkskundig oogpunt, er niet op vooruitgegaan. De zee, de onverzadelijke, heeft kans gezien, er flinke stukken van af te bijten. In Zeeland gaat veel land verloren, het Flevomeer is heel wat grooter geworden, onze heele kustlijn is langzaam teruggeweken. In den strijd tegen het water is de mensch uit dien tijd nog steeds aan de verliezende hand. Te verwonderen is dat niet, want onze later zoo beroemde dijken ontbreken nog. Bij hoogen vloed, bij gierend westerstorm kon het zeewater groote stukken land overstroomden.

Eigenlijke steden bestaan nog niet. Als we spreken van Nijmegen, Trecht en Dorestad, dan moeten we ons een verzameling geteerde houten huizen voor-

Waar thans Wijk bij Duurstede ligt, bloeide in den Karolingischen tijd de handelsplaats Dorestad. Onze gravure geeft een indruk van de bedrijvigheid nabij deze belangrijke haven.

stellen, met stroo gedekt en zonder veel regelmaat aan de oevers van een rivier gebouwd. Het meerendeel van de menschen woont in dorpen, of op alleenstaande hoeven. Landbouw en veeteelt zijn het voornaamste bestaansmiddel. De vrije boeren, in dezen tijd nog groot in aantal, bezitten een stuk land in eigendom. De grootgrondbezitters hebben uitgestrekte landerijen met boerderijen; hun grond wordt bewerkt door hoorigen, die hun leven lang de boerderij moeten bewonen en een pacht in natura betalen. De lijfeigenen bewerken het land van hun meester tegen „kost en inwoning”.

De bestuurseenheid in ons land was de gouw, een naam, die we het beste door district kunnen vertalen. Het geweldige rijk van Karel den Groeten moet ongeveer achthonderd van deze gouwen geteld hebben. In ons land lagen onder andere Westergoo en Oostergoo in Friesland, Kennemerland in Noord-Holland, in Gelderland de Betuwe en de Veluwe, in Brabant Taxandria. Over iedere gouw was een graaf aangesteld, die gewoonlijk gekozen werd uit de grootgrondbezitters van die streek. Hij was belast met het bestuur, met de rechtspraak en met den heerban. Dit laatste wil zeggen, dat hij de weerbare mannen in zijn gouw tijdens Karel's veldtochten moest aanvoeren. Voor het inspecteeren der gouwen, om na te gaan of er klachten waren tegen den graaf of zijn ondergeschikte ambtenaren, maakte Karel gebruik van zendgraven: een bisschop en een edelman, die eens per jaar de gouw afreisden. Zij

toe brengen. Daarom kwam de vorst zelf, vergezeld van zijn hofstoet, beurtelings op een paleis of palts — het middelpunt van één van zijn bezittingen, met groote voorraadschuren — in den kost. 't Valkhof te Nijmegen was één van die ongeveer honderdvijftig paltsen. Verder dan deze stad is Karel in ons land niet geweest.

Zijn groote gaven als bestuurder blijken uit het feit, dat hij de verschillende volken, die in zijn rijk woonden, hun eigen wetten en gebruiken liet behouden. Dat heeft er toe geleid, dat in ons land de stugge Fries en de vrijheidlievende Saks zich op den duur met Karel's heerschappij verzoenden. De eenheid van het rijk kwam tot uiting bij de groote vergaderingen, die in Maart of Mei gehouden werden. Iedere vrije, die in de buurt woonde, kon er aan deelnemen. Het Meiveld sprak mee over oorlog en vrede en over de vaststelling van de rijks wetten.

We hebben zoojuist gehoord, dat de bewoners van ons land zich voornamelijk bezighielden met de bewerking van den grond en met de veeteelt. Ook was er eenige industrie. In de wintermaanden, als de veldarbeid rustte, maakte men van de wol der schapen de bekende Friese lakens, een soort sjaal. De orde en rust, die in Karel's rijk heerschten, brachten ook 'n anderen tak van bestaan tot grooten bloei, namelijk den handel.

Handel, en wel ruilhandel, werd er in Nederland al in zeer vroege tijden gedreven. Germaansche stammen wisselden onderling hun producten uit, Romeinsche, Gallische en Germaansche kooplui brachten leven en vertier te Noviomagus, Fectio en in de andere Romeinsche vestingen. De onrustige tijden, die daarna voor een deel van Europa aanbaken, brengen den handel zware slagen toe. In de zesde eeuw bijvoorbeeld wordt de zee onveilig gemaakt door de roovende Saksers, die hun handwerk even goed verstaan als de later nog meer beruchte Noormannen. Maar Karel's regeering maakt een eind aan alle onrust en de koopman trekt er weer op uit om zaken te doen. En wat zien we gebeuren? De Friesche, d.i. de Nederlandsche handelaar speelt weldra in het groote Frankische rijk een voornamelijk rol, hij wordt een bekende verschijning op de markten in het heele rijk en zelfs daarbuiten.

We staan versteld, als we hooren, welke groote tochten onze stoere kooplui ondernamen. De groote

marktplaats in die dagen was St. Denis in Frankrijk. De Friezen bereikten deze plaats door bij den Scheldemonde open zee te kiezen en langs de kust te varen tot Rouaan. De rest van den weg is ons onbekend. Maar ze kwamen er! En dan begon een levendige ruilhandel. De Fries bracht metalen en de beroemde Friese lakens mee, de bewoner van Frankrijk trachtte zijn wijn, honing en meekrap (een verfstof) aan den man te brengen, de oostersche koopman stalde zijn specerijen, vooral peper,

Vervolg op bladzijde 9

Het Valkhof te Nijmegen, zooals het er ten tijde van Karel den Groeten uitzag.

werden de „oogen en ooren van den koning” genoemd. Ook Karel zelf was geregeld op reis; op deze wijze leerde hij zijn rijk beter kennen en... kreeg hij zijn inkomsten binnen. De koning was de rijkste grootgrondbezitter. De producten van zijn uitgestrekte bezittingen kon men, wegens den grooten afstand en de gebrekkige wegen, moeilijk naar hem

Vroolijk Kerstfeest

KAREL DE GROOTE

Slot van blz. 7

Willibrordus, de „Apostel der Friezen”, predikt het Christendom in onze landen.

reukwerken en zijden stoffen zoo aanlokkelijk mogelijk uit. Door Frankrijk, dan over den bergpas den Mont Cenis, liep de weg naar Italië. Langs dezen weg trokken pelgrims naar Rome. Zij behoeften geen tol te betalen van de goederen, die ze meevoerden. En wat deden onze oolijke kooplui? Ze gaven zich voor pelgrims uit en trokken op statige wijze Italië binnen.

Karel de Groote heeft strenge maatregelen tegen dit misbruik moeten nemen.

Omstreeks 750 begint de handel op de streken langs den Rijn. Het doel van den Frieschen koopman was de Elzas. De Friesche handelaar ruilde wijn, koren en hout tegen barnsteen en bonte gewaden. Stroomopwaarts moesten knechten het schip voorttrekken; de reis terug ging gemakkelijker. De Rijn was 266'n prachtige waterweg — en waterwegen waren de wegen voor den Frieschen koopman — dat reeds onder Karel den Grooten de handel van Noord-Nederland op St. Denis teniet ging. De oostersche waren werden nu over de Alpen naar Duitschland gevoerd. Spoedig wordt „het gouden Mainz” de grootste handelsstad aan den Rijn.

We hebben zooeven barnsteen genoemd, een product der Oostzeelanden. De weg daarheen liep anders dan tegenwoordig. Zoodra de koopman de westkust van Denemarken had bereikt, ging hij over land naar de Oostzee. De weg om Jutland was hem nog onbekend. Per schip bereikte hij over de Oostzee de plaats Birca, gelegen aan het Mälarmeer in Zweden. Hier ruilde hij zijn Friesche lakens tegen Zweedsche pelzen. Ook de handel op Engeland was van beteekenis. Langs den Rijn voer men naar den Maasmond, waar Witla het uitgangspunt was voor de vaart op Londen en York. Wij haalden er metalen, o.a. tin, en brachten wijn, olie en oostersche producten. Goede wijn was in Engeland schaarsch. De oude naam voor de Iersche zee, n.l. Friesche zee, wijst op een druk handelsverkeer met ons land. Het middelpunt voor den handel in ons eigen land was Dorestad. Daar kwamen alle handelswegen samen.

De handelsomzet was klein. De koopman trok voornamelijk met luxe-artikelen naar de groote markten. Hij was geen kleinhandelaar, die langs de huizen ventte, maar een groot-koopman. De eenige belasting, die hij onderweg moest betalen — bestaande uit een deel zijner

waren — waren de tollën, zoowel de rijkstollen als die van kerken en kloosters.

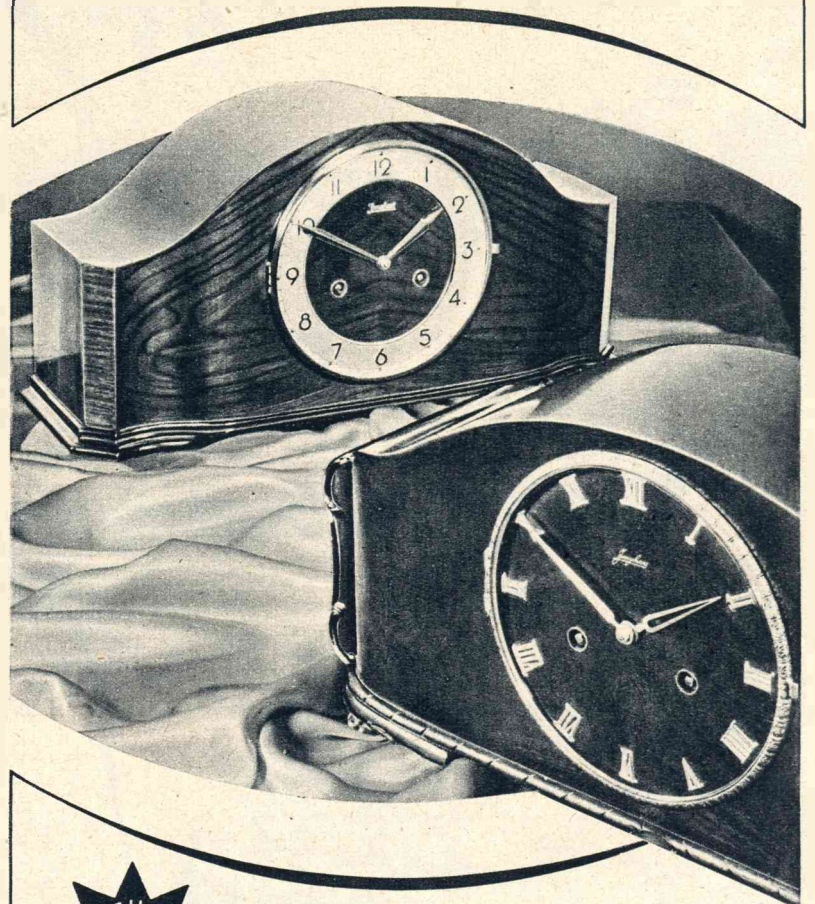
De bewoners van ons land waren omstreeks 800 — we noemen voor het gemak een rond jaartal — allen tot het christendom bekeerd. Dat hadden zij vooral te danken aan Willibrordus, die terecht de „Apostel van de Friezen” wordt genoemd.

Maar, al waren onze verre voorvaderen gedoopt, ze waren nog niet op stel en sprong echte christenen en beschaafde menschen geworden. Ze namen soms wel eens stilletjes aan een heidenschen offermaaltijd deel. Ze vroegen nog raad aan tovenaars en waarzegsters, ze droegen amuletten bij zich om onheil af te weren, de bloedwraak en het vuistrecht waren nog niet uit de mode. Het is de groote verdienste van Karel den Grooten geweest, dat hij naar zijn beste vermogens de christelijke Kerk bij haar beschavingswerk heeft gesteund. Vinden wij enkele van zijn maatregelen wat erg hard — zoo werd lijkverbranding met den dood gestraft — dan moeten we niet vergeten, dat er sterke middelen noodig waren om groote misbruiken uit te roeien. De kloosters, die in ons land verreesen, werden middelpunten van beschaving. De Benedictijner monniken oefenden ook den landbouw uit en voerden nieuwe gewassen, onder andere geneeskrachtige kruiden en huisdieren, als duiven en fazanten, in. Zoo werden de kloostertuinen proeftuinen, waar omwonende boeren hun kennis konden verrijken.

De kloosterschool te Utrecht werd een inrichting, waar de a.s. priesters hun opleiding kregen. Ons vaderland ging dus, onder Karel's bestuur, een mooie toekomst tegemoet. Maar reeds loerden kapers op een vetten buit. Nog tijdens het leven van Karel verschijnen de eerste drakenscheepen der Noormannen aan de Nederlandsche kusten. Maar ze durven het land nog niet ver in te trekken, wetend, dat de groote keizer niet met zich laat spotten.

Op den achtentwintigsten Januari 814 ligt Karel op zijn sterfbed; Europa verliest een van zijn grootste vorsten, ons land een van zijn beste regenten. Spoedig is deze tijding in de verre Noordsche landen bekend. En weer verschijnen de beruchte schepen aan onze vlakke stranden, met tien-, met honderdtallen tegelijk. Als gieren vallen ze aan op hun prooi. Een vreeselijke tijd is voor Nederland aangebroken.

Klokken die men vertrouwen kan!

De Junghans-ster is sedert 80 jaren een teeken van betrouwbaarheid, dat bekend werd over de geheele wereld. Want Junghans-klokken zijn en blijven punctueele klokken, stipt loopend tot op de seconde. Ook in stijl en afwerking der modellen staat het solide, waardebehoudende Junghans-uurwerk vooraan. U vindt ze in alle goede klokkenwinkels met het Junghans-schild.

Junghans

KLOKKEN

IN ALLE GOEDE KLOKKENWINKELS
MET HET JUNGHANS-SCHILD.

P. 749 A

HET WONDER VAN EÉN DRUPPEL

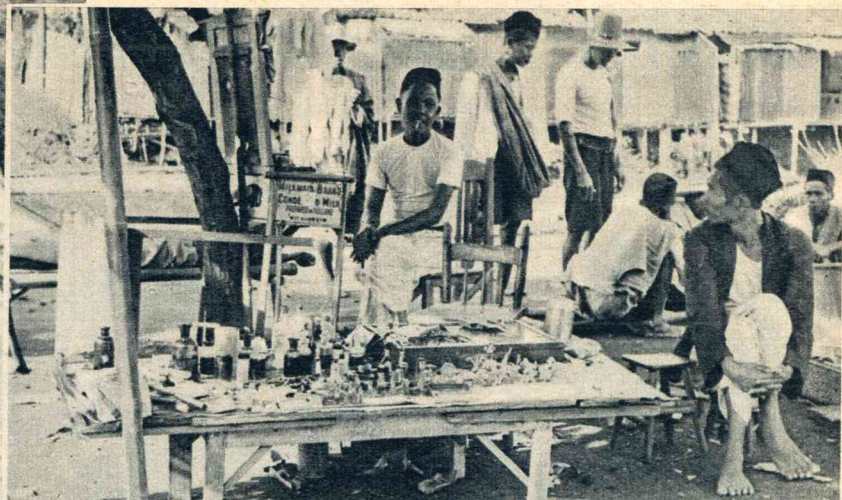
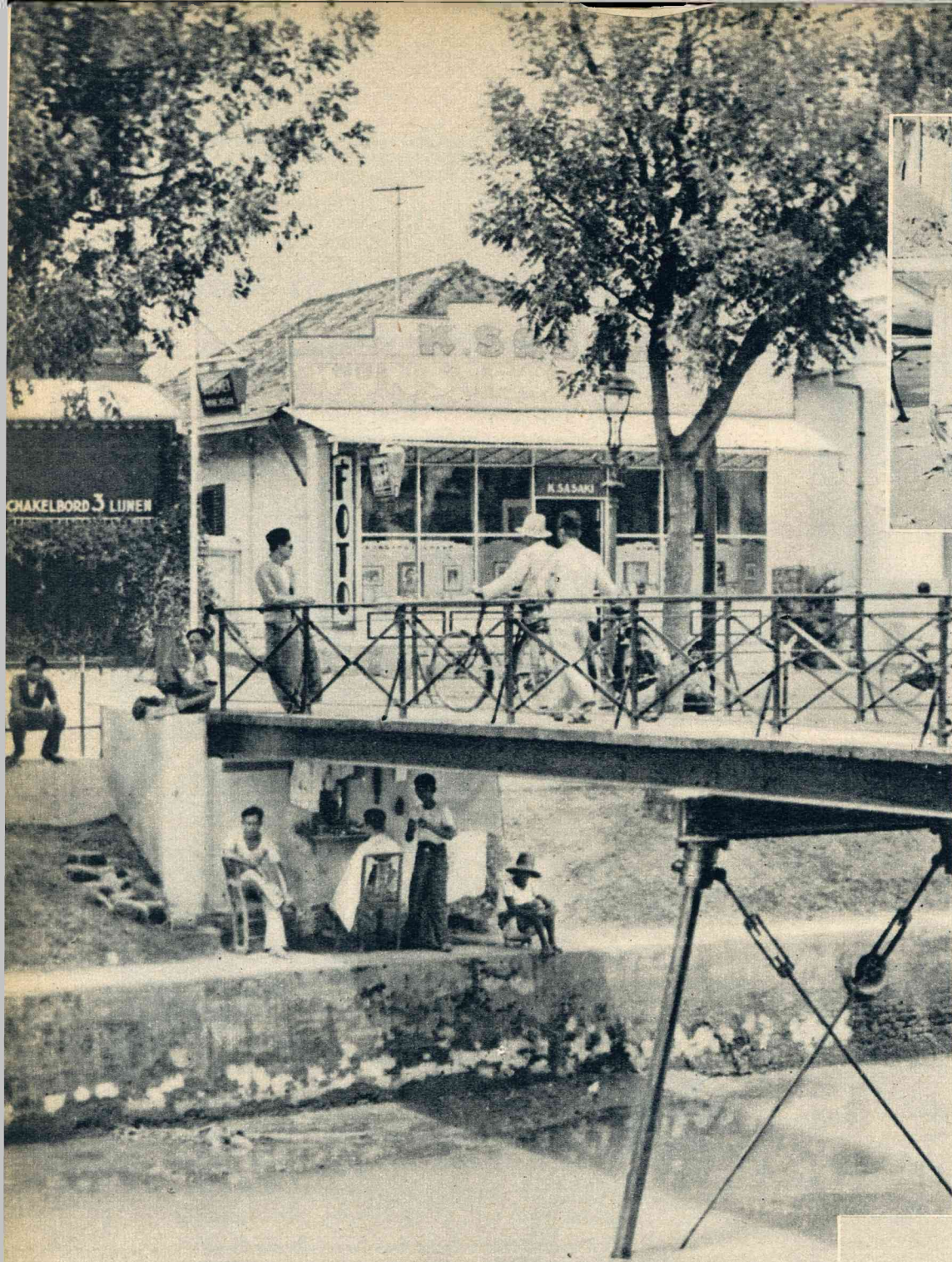
Reeds de eerste druppel D.D.D. doet de ondragelijke jeuk van Eczeem en andere huidaandoeningen bedaren. D.D.D. is geen vette zalf, doch een heldere vloeistof, die diep in de poriën der huid doordringt, de ziektekiemen doodt, stof en vuil verwijdt en de huidweefsels verfrischt en versterkt.

Het D.D.D. recept van Dr. D. Dennis geeft onmiddellijk verlichting en overwint den aandrang tot krabben. Het wordt sinds vele jaren met succes aangewend tegen Eczeem, Open Beenen, Zweren, Puistjes en andere huidaandoeningen.

Flacons 75 ct. f1.50 en f2.50 bij Apothekers en Drogisten.

D.D.D.

GENEESMIDDEL tegen HUIDAANDOENINGEN

Een kapperszaakje in de open lucht — de baas wacht op klanten.

Indië is in vele opzichten een merkwaardig land. Wie zou zich nu kunnen voorstellen, dat men in het Vondelpark of in het Haagsche Bosch geïmproviseerde coiffeursalons zou aantreffen? En toch vindt men die wel op en om het Koningsplein te Batavia.

De inheemsche Bataviaan vindt zulks heel gewoon. Hij laat zich daar wat gaarne adoniseeren, zelfs al brandt het zonnetje wat fel. Doch wat geeft dat, Kromo is er aan gewend!

Er was een tijd, dat de inheemsche kapper slechts één model kende: coupe klapperdop. Een leeg klapperdop werd op het hoofd van den te knippen klant gedruwd en al het haar, dat daar buiten stak, werd weggeschoren. Maar de inlander wil maar niet zóó meer worden geknipt. Hij stelt ook zijn eischen, wat korter hier het haar, wat langer daar. Brillantine en pommade voltooien de uitrusting van den Adonis in spe. Er is zelfs een heele nering in alle mogelijke reukartikelen en haarwaters ontstaan. Niet alleen, op het Koningsplein treft men de scheersalons aan; voor hen, die niet zoo gesteld zijn op de brandende stralen der zon, zijn schaduwrijke knipgelegenheden te vinden onder bruggen etcetera! Knippen en scheren op straat... Waarom ook niet? Nog ziet men geen inheemsche vrouwen, die het haar laten permanenten op het Koningsplein. Doch dat komt omdat de inheemsche vrouw in dat opzicht nog achter(?) staat bij haar westersche zuster. Zij heeft geen kort haar, maar vol en lang, en dus geen permanent van noode!

Een interessant tafereeltje op het Koningsplein. (Foto's I.P. & R.S.)

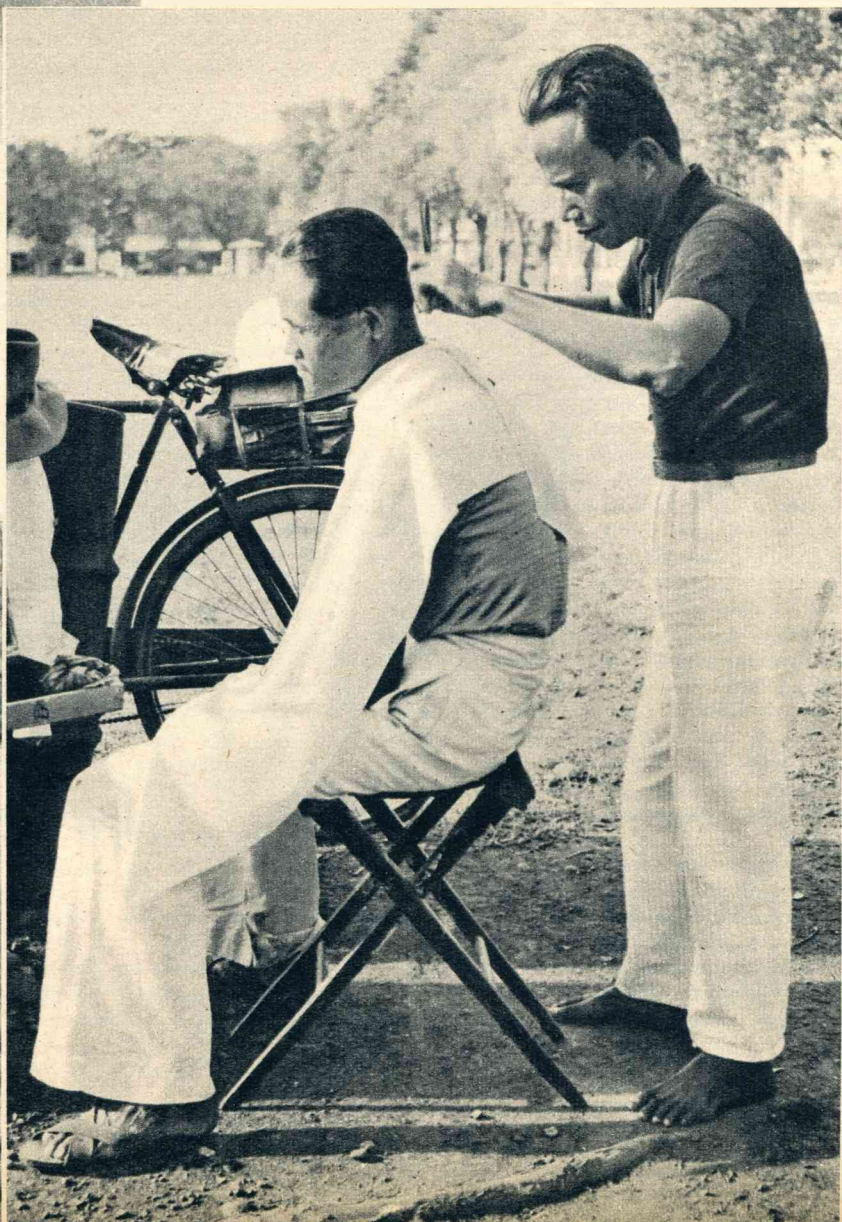
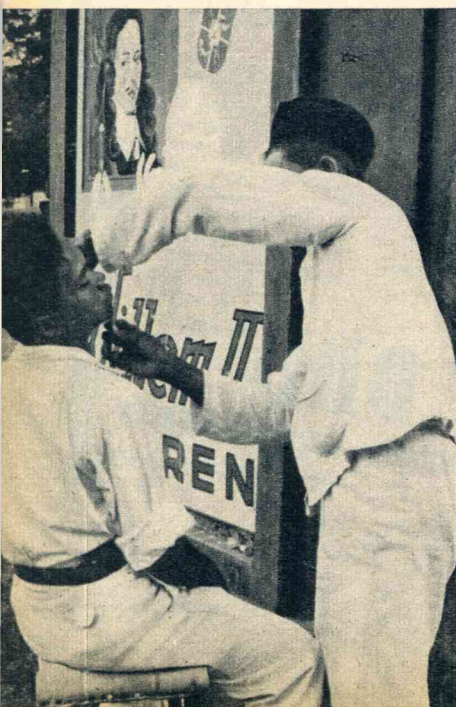
Veilig beschermt tegen de hitte der zon heeft de inlandsche kapper zich onder de brug opgesteld.

HAARSNIJDEN A LA MINUTE

....en in de buitenlucht

'n Klant onder het mes.

Kromo wordt volgens de regelen der kunst gekapt.

Dagelijks trekken de Leipziger kinkhoestpatiëntjes bij stoeten de gasfabriek binnen: soms bij honderd tegelijk komen zij er spelen op de bovenverdieping van den gasreiniger.

DE GASFABRIEK ALS SANATORIUM

Naar de gasfabriek? — Dan stapt u met die dames tegelijk uit en gaat maar met ze mee!" helpt kort en krachtig de conductrice van de Leipziger tram terecht.

En zoo komt er een aardig karavaantje iedereen morgen aan de portiersloge van de gasfabriek: vrouwen en kleine kinderen. Eenigen kennen het klappen van de zweep al en reiken den portier een kaart toe, die afgestempeld wordt. Anderen, die hier met haar kinderen voor 't eerst komen, leggen een doktersattest over, want dat is noodig voor gebruikmaking van het kinkhoest-station der gasfabriek.

Het is een ongewoon schouwspel, vrouwen met kinderwagens, of met kinderen aan de hand, over het fabrieksterrein, tusschen de kolenhoopen en gashouders te zien wandelen.

Het kinkhoeststation bevindt zich op de hoogste verdieping van het gasreinigings-gebouw. Daar zijn complete kinderspeelplaatsen ingericht. Maar in plaats van met zand spelen de kinderen hier met een blauwachtig-zwarte massa, die een eigenaardigen geur heeft.

Deze aarde heeft bij de reiniging als filter gediend: het gas is er doorheen geleid en heeft er verschillende bestanddeelen in achtergelaten. Na een half jaar dienst is deze filtermassa nu zoolang op de bovenverdieping uitgespreid — haar oorspronkelijk roode kleur is bijna zwart geworden — en nu ligt ze hier te luchten.

Soms wel bijna honderd kinderen komen nu met hun emmers en schopjes, wagens en zandvompjes, als op een gewone speelplaats, hun spelletjes doen in de brokkelige, droge, zanderige massa.

En de gassen, die daaruit ontwijken, treden hun ademhalingsorganen binnen. En welk van de verschillende uitstroomende gassen of chemische reacties dat nu precies verricht, is nog onbekend, maar een feit is het, dat kinkhoestpatiëntjes daar verlichting en na korten tijd zelfs genezing bij vinden.

De meesten bespeuren die

De gasreinigingsmassa is blauwzwart en wanneer je daar drie uren in gespeeld hebt, doet de waterleiding goede diensten.

Bij het spel verbrokkelen de kleinen de te luchten gelegde massa uit den gasfilter en de uitstroomende gassen werken weldadig op de aangedane luchtwegen.

verlichting al bij het eerste bezoek. Na enkele dagen slapen zij al den geheelen nacht rustig door — zóó zijn de aanvallen dan verminderd. Na ongeveer een week schijnt een verslechtering van den toestand in te treden, maar slechts voor korten tijd. En zelfs hardnekkige gevallen zijn na ongeveer drie weken volkomen genezen. En een eetlust, dat deze kuur ontwikkelt!

Zoolang de wetenschappelijke verklaring van dit verschijnsel niet

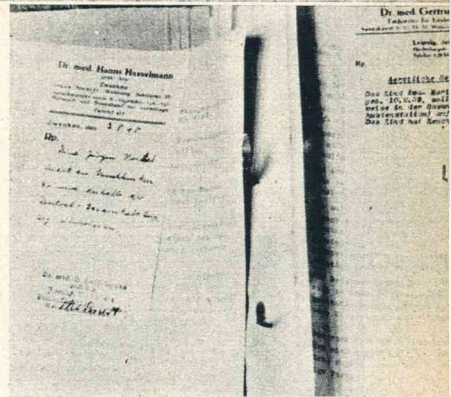
geleverd is, beschouwt men deze inrichting nog als proefstation. En daar het eigenlijke doel der inrichting: het regenereren van de reinigingsmassa niet gestoord wordt door de kleine Kurgasten, stelt de Leipziger gasfabriek haar inrichting belangeloos ter beschikking.

Pas na nauwkeurige bestudeering der talrijke genezingsgevallen zal men in staat zijn, den eigenlijken genezenden factor van dit merkwaardige kindersanatorium te ontdekken.

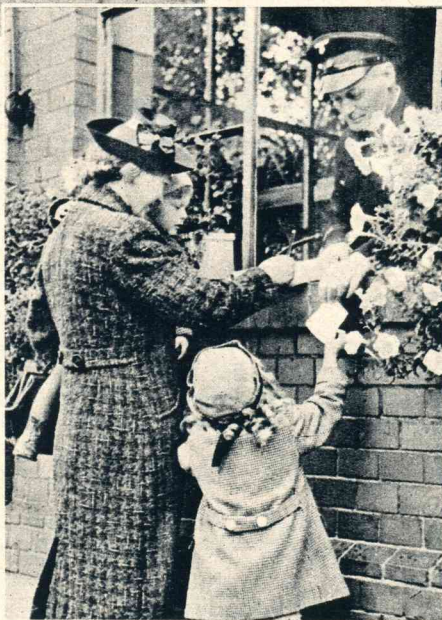
Door den portier wordt controle gehouden, want alleen op doktersvoorschrift mogen de kinderen de kuur in de gasfabriek volgen.

Het verbrokkelen en omgraven der te luchten gelegde gasfiltermassa, wordt door de kinderen bij hun spel vanzelf verricht.

(Foto's Stapf)

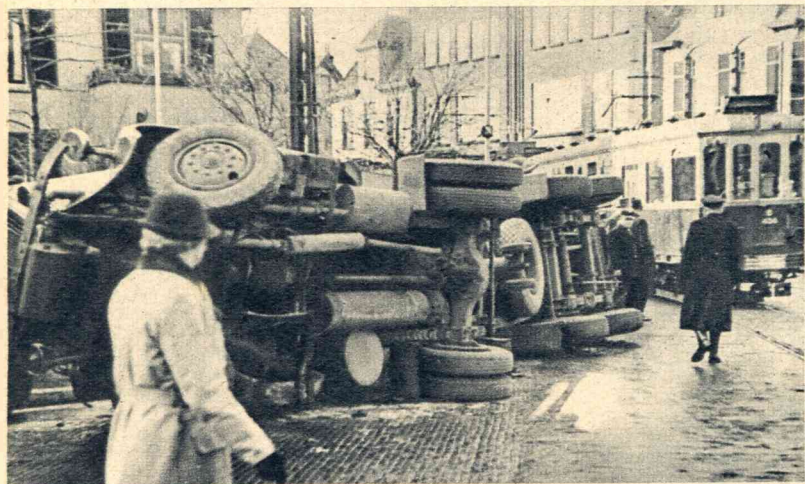
De Leipziger huisartsen schrijven geregeld deze kuur aan hun kinkhoestpatiëntjes voor.

In het Haagsche bosch wordt hout gezaagd, dat bestemd is voor blokjes, welke aan benzinepompen voor houtgasauto's worden verkocht.

(Foto Schimmelpenninck)

Binnenlandsch Nieuws

Aan de Tempeliersstraat hoek Koninginneweg te Haarlem botste een melk-tankauto tegen een tramwagen van de N. Z. H. Tramweg-mij., waardoor de auto omsloeg en honderden liters melk verloren gingen. De omgeslagen auto.

(Eigen foto)

Toen de omgekantelde auto lek was geraakt kwamen vele bewoners uit den omstreken met emmers en pannen aandragen om de anders toch verloren melk op te rangen. (Eigen foto)

Bij aankoop van gramfoonplaten moet men thans oude al of niet gebroken platen inleveren, ten einde materiaal voor de productie te verzamelen. Dat de gramfoon nog niet door de radio verdrongen is, blijkt wel uit de duizenden kilogrammen oude platen, welke ingeleverd zijn bij een Haagsch importeur. Links worden de platen gebroken om te zien of er papier in zit. In dat geval is de plaat waardeloos voor de nieuwe productie. Rechts worden de platen gewogen.

(Foto Schimmelpenninck)

Een voorbeeld, dat met de komende feestdagen zeker navolging zal vinden: op Sintertklaas werden de wachters van de schuilkelders te Den Haag bedacht met een extraatje, aangezien ze het populaire feest niet thuis konden vieren.

(Foto Schimmelpenninck)

Het is op het oogenblik weer de tijd, dat strandvonders na het zomerseizoen verloren voorwerpen zoeken. Een lange rij op 't Scheveningsche strand. (Foto Schimmelpenninck)

Het huis van wijlen mejuffrouw Neeltje de Jager te Zaandijk, een mooi voorbeeld van Zaanse bouwkunst, zal in gebruik genomen worden als museum door de Vereeniging tot Instandhouding en Uitbreiding der Zaanlandsche Oudheidkundige Verzameling „Jacob Honig Jz.”

Laatste Nieuws

De opening is bepaald op 14 December, wanneer deze vereeniging juist een halve eeuw bestaat.

(Pax-Holland)

Het puin van de ruïnes te Wageningen is vrijwel geheel opgeruimd. Binnenkort zal men nu beginnen met den wederopbouw van deze plaats, waartoe alle bruikbare steenen worden afgebikt.

(Pax-Holland)

Rijkscommissaris dr. Seyss Inquart maakte te Leerdam een Sint-Nicolaasfeest voor arme kinderen mogelijk. Hij bezocht bij deze gelegenheid de beroemde Leerdamsche Glasfabriek, waar hij werd rondgeleid door den directeur, den heer Pijnakker.

(Stapf)

Schoenen verkoopen gaat niet „zoo maar”. Het is een vak, een vak dat geleerd moet worden. In Amsterdam bestaat gelegenheid het beroep te leeren op een cursus, die onder leiding van den heer Henderzon staat.

(Pax-Holland)

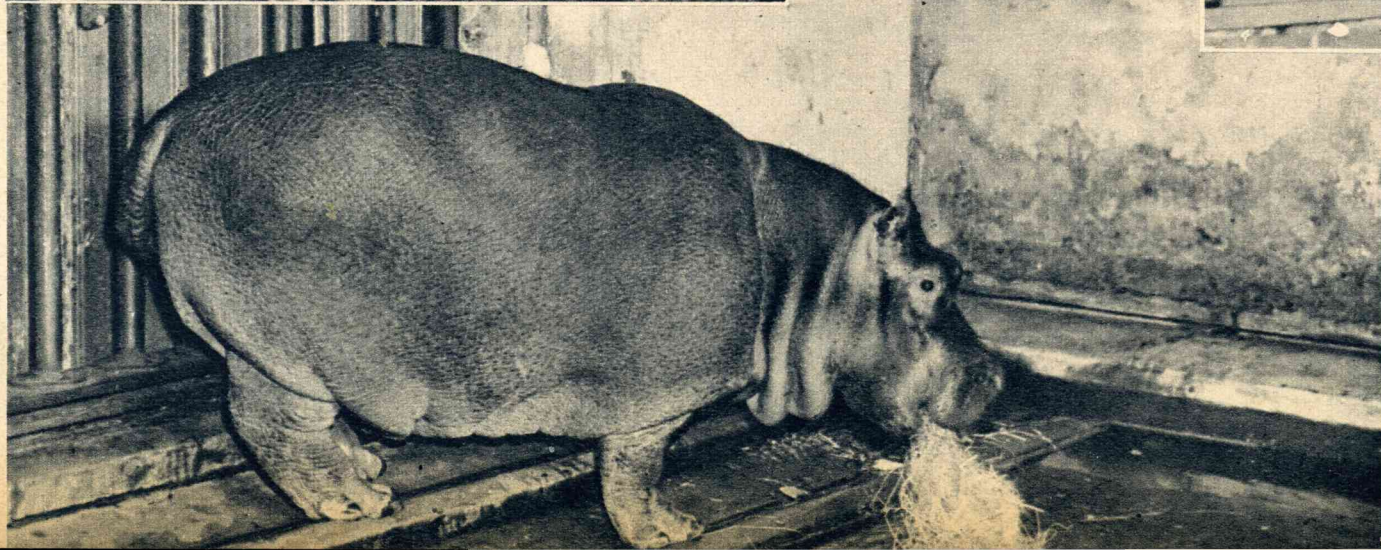

Een ernstig ongeluk gebeurde te Scheveningen, waar in 'n woning aan de Reepstraat een zware ontploffing plaats had. De zoon des huizes heeft waarschijnlijk een projectiel uit elkaar willen nemen, met het treurige gevolg, dat het projectiel uit elkaar sprong. De jongeman kwam hierbij om het leven.

(Polygoon)

De laatste aanwinst van de Amsterdamsche Artis is een nijlpaardje. Het kleintje heeft den naam Rudolf gekregen.

(Pax-Holland)

OOM SIEM UIT DE WEST

(Vervolg van blz. 5)

„Dat treft slecht,” zei Loesje ronduit. „Er is niets in huis. We hadden niet op u gerekend, en moeder en Melia en Jo komen nooit thuis koffiedrinken, ziet u.”

„Maar je hebt toch wel een sneetje brood met een plakje kaas voor me?” Oom Siem keek echt smeekend. „Ik heb zoo'n honger!”

Loesje schrok. . . . Honger!

„Ja, natuurlijk!” riep ze uit. „Dat is er wel!” Ze deed de voordeur dicht en ging hem voor naar 't keurige keukentje. „Gaaf u maar zitten, oom. Ik zal gauw wat klaarmaken.”

Binnen vijf minuten zaten zij samen brood met kaas te eten, van witte borden op een blauw-met-witgeruit tafelzeiltje, en ze hadden volle glazen zilverklaar water naast hun bordjes staan.

Eenigen tijd aten en zwegen zij. Toen begon Loesje:

„Toen u gisteravond uw jas niet wou uittrekken, dacht ik, dat u geen boord om had. Maar u hebt een kéurigen boord!”

„En schoon ook,” zei oom Siem trotsch. „Ik heb een heeleboel boorden.”

„Ik had echt medelijden met u,” zei Loesje. „Met die kou en die nattigheid. . . .”

„Ja, ik heb me erg eenzaam gevoeld, sinds ik hier ben gekomen,” zei oom Siem, „en ik dacht: wat zal 't leuk zijn, om eens kennis te maken met mijn achternichtjes. Met mijn jongste achternichtje vooral. Ik wou weleens flink lang met je praten. Ik had graag, dat je me alles vertelde, over jezelf en over Melia en Jo. Die twee jongelui gisteravond. . . .”

„U bedoelt Bárt toch niet?” zei Loesje.

„Nee, nee,” spon hij, „de andere twee!” 't Kwam Loesje voor, dat hij stiekum voor zichzelf zat te lachen — zijn oogjes schitterden ten minste, en dat eigenaardige, krullerige lachje liep over zijn gezicht als een rivier over de kaart. „Knappe jongens, allebei. Maar ik heb er wel knapper gezien. Hè? Wat vind jij? Niet half goed genoeg voor die aardige zusjes van je, vind je wel? Maar die derde, Bárt, da's wat anders. Daar zit fut in, hè? Ik wou weleens meer van hem weten.”

Zoo kwam Loesje aan 't vertellen over Bárt, dat hij zoo hard werkte, en dat hij zijn moeder moest onderhouden, want zijn vader was dood, en dat hij zoo goed en lief en kranig was. Toen praatte ze over Jaap Kreeling, die verliefd was op Melia, dacht ze; en ze wou maar, zei ze, dat Melia met Jaap ging trouwen, en niet met Nico, en dat Jo met Ton Uitenhove ging trouwen; dat was een vriend van Bárt, en een knappe jongen met een hart van goud. Bij dit alles zat oom Siem met zijn hoofd te knikken; hij werd ernstig en peinzend.

„Oom Siem, moeder heeft ons gisteravond verteld, dat we u een heeleboel geld schuldig zijn. Daar wisten we niets van — Melia en Jo en ik bedoel ik. Maar we zullen allemaal zoo hard werken, dat we 't u terug kunnen betalen.”

Hij keek haar stralend aan met zijn blikkerende muizenogen. Loesje voelde, dat hij in zijn schik was, en ontroerd ook.

„Da's prachtig,” zei hij dankbaar. „Da's echt hartelijk. Ik zal me maar niet rijker probeeren te houden dan ik ben.”

„Dat zou u niet veel helpen ook,” lachte Loesje, „de menschen zouden veel te goed zén, dat u arm was. Maar we willen 't u heelemaal terugbetalen. En gauw ook. Al weet ik eerlijk gezegd op 't oogenblik niet, hoe we 't klaar moeten spelen.”

Ze was heel ernstig, en daar zag ze naar uit; maar oom Siem vond 't blijkbaar erg grappig, dat ze gezegd had; hij begon ten minste op een allergrappigste en allervrolijkste manier te spinnen en te tjippen. Ze dronken samen een kop koffie na; en ze praatten en praatten, tot er niets meer op de wereld scheen te zijn, waar ze nog níet over gepraat hadden.

Het was 'n ochtend, tien dagen later. De familie Munster kwam beneden om te ontbijten. Loesje was brood aan 't smeren — gedekt en thee gezet had ze al; en Melia zat op de post te wachten. Jo kwam als 'n kwajongen de trap afgehold — je kon haar hooren van haar kamer af tot beneden aan toe. Hoewel er heel weinig gebeurd was, of gebeurd scheen te zijn, die laatste tien dagen, hadden de dames toch alle vier het gevoel, dat hun heele leven veranderd was. Ten

eerste hadden ze niet meer die geruste gedachte over het geld, dat hun te wachten stond. En ten tweede had nu zelfs mevrouw Munster zich tegen Nico en Evert gekeerd, want Nico en Evert waren den dremmel niet meer over geweest na dien avond, dat oom Siem was komen opdagen.

„Moeder,” zei Jo, „Melia en ik zijn eens aan 't praten geweest. Met oom Siem.”

„O!” zei mevrouw Munster kreunend. Ze kromp ineen, toen ze den naam hoorde.

„Onze oogen dichtknijpen voor de waarheid helpt niemendal, moeder. En trouwens, oom Siem is een juweel! Hij luistert naar al wat we zeggen en hij geeft uitstekenden raad. Hij heeft ons buitengewoon geholpen. Is 't niet, Melia?”

„Ja,” zei Melia met overtuiging. „Op allerlei manieren.”

„Hij wéét zooveel!” riep Jo uit.

Loesje straalde.

„Hij heeft ons allemaal geholpen,” zei ze zacht. Maar geen mensch nam notitie van haar. Ze was altijd nog zoo'n beetje de baby — daar luisterde je niet naar.

„En we hebben iets afgesproken,” ging Jo voort. „Oom Siem is 't er heelemaal mee eens. We hebben besloten, dat er iets gebeuren moet met de zaak.”

„De zaak?” zei mevrouw Munster met een grafstem. „Aan de zaak is niets meer te redden.”

„Wij vinden nu juist van wél. Bepaald druk is 't er niet; maar we hebben oom Siem de cijfers laten zien, en hij zegt. . . . Goed, als u liever niet hoort, wat oom Siem zegt, zal ik dat stuk overslaan. We vinden, dat de zaak op zichzelf goed is. Maar we moeten 't een en ander veranderen. Wij willen met z'n tweeën ook wat meer te zeggen hebben. We kunnen wat, ziet u. Ik bedoel, we zijn geen kinderen meer. En Melia en ik denken er over, af en toe eens 'n paar heel nieuwe modellen aan te bieden. De dames willen niet langer in die ouderwetsche jurken loopen. . . .”

„Dat kost allemaal geld” riep mevrouw Munster, „En dat hebben we niet.”

„Dat krijgen we wel. Oom Siem. . . .”

„Maar, kind!”

„En bovendien” — Jo liet dat hachelijke punt maar los — „bovendien denken we, dat we zelf kunnen ontwerpen. Waarom zouden Patou en die anderen in Parijs de eenigen zijn, die ideeën kunnen hebben? Die hebben wij ook, vinden we. Gloednieuwe ideeën, geen. . . . eh. . . .” Ze hakkelde, bang om haar moeders gevoelens te kwetsen. „Dat weten we heel zeker. En oom Siem. . . .”

„Houden jullie nu in 's hémelsnaam je mond over oom Siem!” riep mevrouw Munster wanhopig. „Wat kan die er nu van weten? Trouwens, hij bezit geen cent. Da's 't beste bewijs, dat hij geen verstand van zaken heeft.”

„Volgens mij heeft hij dat wél!” zei Jo. „Ik wil niet beweren, dat hij een japon kan beoordeelen. Daar zal hij geen kijk op hebben. Maar ik vind wél, en Melia ook, dat 't een zakenman is. Trouwens, 't is onze eenige kans, moeder. Zegt u nu zelf.”

„En nu eens iets anders, moeder en meisjes,” viel Melia haar in de rede. „Ik uh. . . .” Zij hield op met praten, want op dat moment belde de brievenbesteller, en ze hoorden zijn zware stappen de stoep weer afgaan. Jo sprong op om de post uit de bus te halen; maar Melia was haar voor, en in de deuropening bleef ze staan, naar binnen kijkend, en haar gezicht was rooder dan anders. „Ik was nog niet uitgepraat. Ik wou jullie vertellen, dat ik met Jaap Kreeling ga trouwen.”

„Wat?” Mevrouw Munster viel achteruit in haar stoel.

„Hoera!” riep Loesje en ze klapte in haar handen.

„We zijn 't gisteravond eens geworden. Zegt u er nu alstublieft niets over, moeder. Ik heb mijn besluit genomen. Jaap houdt van me, en ik houd van Jaap.” Ze was nu zoo rood als een kraal; maar ze zag er inderdaad vastbesloten uit. „En oom Siem valt geweldig in Jaap. Hij vindt hem. . . .”

„Maar, Melia. . . .” begon mevrouw Munster, als door den bliksem geslagen. Melia was al weg. Ze kwam even later terug — veel kalmer, nu ze haar schepjen achter zich verbrand had — met drie brieven. Eén van die brieven legde ze, glimlachend, onder haar bordje. Den tweeden gaf ze aan Jo. Den derden begon ze open te maken.

„Is 't niet grappig?” zei Loesje, die nooit brieven kreeg, en nu dus opgetogen zat te denken aan al het-geen ze pas te hooren had gekregen. „Ik bedoel eigenlijk: prachtig, dat we allemaal zoo veranderd zijn, sinds oom Siem er is. Wij en onze kennissen. Nu weten we ten minste hoe of wát! Vóór hij kwam, zaten we eeuwig met Nico en Evert opgescheept, die ik nooit heb mogen lijdén, en nu. . . .”

Melia keek op van haar brief, blij met den tevreden, ja zelfs aanmoedigenden klank van Loesje's stem. Al had Melia nog zoo boud gesproken, ze kon best een beetje aanmoediging gebruiken. Ze greep er dankbaar naar.

„Waar had je 't over?” vroeg ze.

„Nou, ik heb een paar minuten geleden hoera geroepen,” zei Loesje lachend, en ze knikte bijwijze van felicitatie. „En toen zat ik te denken, hoe 't allemaal zoo gekomen is. Ik vind 't vreemd, maar leuk. Want Nico en Evert schijnen ons lang niet zoo aardig meer te vinden, sinds ze oom Siem gezien hebben, zie je, maar onze échte vrienden. . . .”

„Ze hebben ons nooit aardig gevonden,” zei Melia vierkant. „Wist je dat niet, kleintje? Ze vonden oom Siem aardig. . . . in theorie. Maar in de praktijk kunnen ze hem niet uitstaan. Moet je dien brief eens hooren. Hij is van Nico. Van dienzelfden Nico, die. . . . enfin, dat doet er ook niet toe. „Beste Melia,” schrijft hij, „tot mijn spijt zal ik geen tijd kunnen vinden, om naar de soirée van de tennisclub te gaan. Ik had er niet aan gedacht, dat ik een belangrijker afspraak had — zaken. Ik twijfel er niet aan, of je zult 't me vergeven. Met hartelijken groet, Nico.”

„Met hartelijken groet — hoor je? Veertien dagen geleden had hij een bladzijde vol aardigheidjes en lievigheidjes geschreven. Hij twijfelt er niet aan of ik zal 't hem vergeven — hij bedoelt: als ik 't níet vergeef, is 't ook goed.”

„Halve gek!” riep Jo, aan 't einde van haar brief. „Weet je wat Evert schrijft? Tot zijn spijt is er familie overgekomen en nu moet hij dáarmee uit, dus kan hij niet naar de fuif; enzoovoort, enzoovoort.”

„O, oom Siem!” lachte Loesje. „Wat heb je een massa op je geweten!”

Alle drie de meisjes lachten. Ze waren in haar schik. Mevrouw Munster was de eenige, die niet lachte. Alle verwachtingen, die zij had opgebouwd, zag ze ineenstorten. Met haar zaak was 't misgelopen — ze had redding verhoofd van de echtgenooten, die ze haar ondsten dochters had toegedacht, en daar kwam nu niets van terecht. Melia was verloofd met Kreeling — beste jongen, maar geen roode cent — dat zou nooit gebeurd zijn, als oom Siem niet was komen stoken; en Jo. . . . de eene narigheid op de andere; ze moest er niet aan denken. Mevrouw Munster stond op van tafel, met een gezicht, strak van teleurstelling. Melia verloofd. . . . die klap was hard aangekomen. Nu zag ze nergens hoop meer.

Het was de avond van dienzelfden dag, en de familie Munster was klaar met eten. Ze waren allen naar 't salon gegaan, waar Loesje nu op haar knieën voor den haard zat, om zorgvuldig de asch weg te roosteren en te poken en de vlammen tot nieuw leven te dwingen. Jo zat verdiept in een nummer van een groot modeblad, waar de modellen van den dag in afgebeeld stonden, herhaaldelijk hetzelfde in hoofdzaak, steeds iets anders in bijzonderheden. Melia hield zich of ze een boek las, maar in werkelijkheid zat ze te luisteren, of ze Jaap al hoorde komen. Aan het bureautje in den hoek zat mevrouw Munster haar administratie te verzorgen: ze liep een stapeltje kwitanties door en vergeleek de bedragen met de getallen op een lijst, die ze voor zich had. Als Loesje haar kachel weer op gloed had, moest ze aanstonds naar de keuken, om het taatste werk van den dag te beginnen: afwasschen en opbergen en klaarzetten voor den volgende dag. Oom Siem had zich aangewend, haar bij dien saaien arbeid te helpen; en nu wachtte ze op hem, met een ietsje van de gretigheid, waarmee Melia op Jaap wachtte.

't Was stil in huis. Opeens schrokken zij allen door het geluid van snelle voetstappen buiten en een enkelen ruk aan de bel. Loesje stond op van den vloer en keek naar Melia. Dat was oom Siem niet, begreep ze; dus moest het Jaap zijn; en de taak, gevolg te geven aan dat gebiedende belletje, kwam op Melia neer. Het was dus Melia, die zich de kamer uitrepte. De anderen luisterden. Zij hoorden een kort gemom-

pel, en toen, tot hun verbazing, kwam Nico de kamer binnen, met zijn overjas nog aan en zijn hoed op. Hij zag er zeer opgewonden uit. Zijn gezicht was rood en zijn handen beefden. Hij keek de kamer rond, alsof hij de aanwezigen niet zag, maar naar iemand zocht, die er niet was.

„Zoo!” riep hij schor — ’t was geen groet, maar een soort wilde kreet. „Goeden avond, mevrouw Munster. Neemt u me maar niet kwalijk, dat ik kom — ik heb een gewichtige reden.”

Ze keken hem allemaal aan, verbaasd om zijn zenuwachtigheid; de meisjes staande, mevrouw Munster nog aan haar bureautje, met het pakje kwitanties in haar hand.

„Wat is er dan, Nico?” vroeg ze.

„Ik kom zonderling nieuws brengen,” zei Nico, en met een boosaardig lachje keek hij rond. „Heel zonderling nieuws.”

„Je bent heelemaal overstuurd, Nico,” flapte Jo er uit.

„Straks zullen jullie...” Nico maakte den zin niet af. Met een theatraal gebaar stak hij zijn hand in zijn binnenzak. „Zooals jullie je misschien herinneren... toen ik den laatsten keer hier was...”

„Kwam oom Siem,” zei Jo vlug.

Weer vertoonde Nico Figge dat eigenaardige, boosaardige lachje.

„Zaten we over je oom te praten,” zei hij. „Ik vertelde, dat ik voor de aardigheid aan een vriend van me in de West had geschreven, om naar zeker iemand te informeren. Een brief naar de West blijft natuurlijk lang onderweg, en je weet nooit, of iemand wel direct terugschrijft; dus ik kon er niet op rekenen, dat ik gauw antwoord kreeg. Maar omdat ik nogal belang in zeker iemand stelde” — weer dat lachje — „ben ik zoo vrij geweest, mijn vriend een telegram te sturen verleden week. Ik heb juist zijn antwoord ontvangen — in code natuurlijk. Ik dacht, dat de familie ’t misschien óók interessant zou vinden.”

Zij stonden dicht bijeen. Mevrouw Munster was opgestaan. Nico haalde een papier uit zijn zak, — dat was blijkbaar ’t telegram — en een tweede papier, waarop zijn vertaling van den tekst in code stond. Er was in zijn manier van doen zoiets onheilspellends dat Loesje onwillekeurig even huiverde. Maar zij bleef Nico aankijken, evenals de anderen; en ze zag zijn kneveltje trillen, toen hij begon voor te lezen.

„Laat ik nog even opmerken, dat mijn vriend zoo nauwgezet mogelijk en volkomen betrouwbaar is,” zei Nico. „En nu seint hij dit: *Simon Diestra gisteren alhier overleden. Op een miljoen getaxeerd. Zijn kleine*

boekhouder Arie Vreeman verdwenen. Wordt door politie gezocht. Hoort u? Dat seint hij!” besloot Nico triomfantelijk. „Simon Diestra gisteren alhier overleden... Alhier — dat beteekent Paramaribo, begrijpt u?”

Mevrouw Munster stond hem aan te staren, te verbluft, om een woord te zeggen. Nico stond loerend naar haar te kijken, met droge lippen en een half open mond. Hij sloeg met zijn eene hand op ’t papier, dat hij juist had voorgelezen.

„Pff!” deed Jo. „Ik geloof er geen steek van.”

„Als ik je toch zeg, dat ’t zoo is!” riep Nico, en woedend stak hij haar het telegram toe. „Lees ’t dan zelf!”

„Maar we kennen oom Siem toch!” zei Melia. „En we mogen hem graag!”

„Dood!” mompelde mevrouw Munster. „En hij is hier gisteren nog geweest...”

„Dat is hij natuurlijk niet!” riep Nico Figge. „Begrijpt u ’t niet? U bent bedrogen! Dat mannetje is oom Siem niet! ’t Is een bedrieger! Hij wordt vermist! De politie is op zoek naar hem!”

Zij hadden niets meer gezegd, zij stonden allen nog versteld door de drift, waarmee Nico sprak en het ongeloofelijke nieuws, dat hij was komen brengen, toen zij het bekende getingel van de bel aan de voordeur hoorden.

„Oom Siem!” riepen de drie meisjes tegelijk. Zij verzetten geen van allen een voet.

Eindelijk, met trage schreden, ging Loesje naar de deur. Het kleine mannetje stond doodstil op de stoep, met gebogen schouders, en toen hij, zonder iets te zeggen, onzeker den drempel overstapte, scheen hij te wankelen. Loesje greep zijn hand en drukte die geruststellend; en oom Siem keek haar glimlachend aan. Ze zag nu, dat hij erg bleek was, heelemaal zichzelf niet — bleek en zwak. En toen ze hem hielp met zijn overjas zag Loesje, dat hij erg netjes gekleed was, maar hij had een ander pak aan dan gewoonlijk. ’t Was een donker pak, heel netjes en zindelijk, maar niet nieuw; en toen het licht uit het salon op oom Siem viel, kwam zij tot het besef, dat het een zwart pak was. Toen ging zij, achter hem aan, de kamer in, en zag zij hem stilstaan voor Nico, die hem woedend aankeek.

„Zoo!” riep Nico Figge. „Goeden avond, meneer Arie Vreeman!”

Oom Siem keek naar Nico op, zonder dat er de minste verandering in zijn gezicht kwam. Loesje wist zelf niet waarom zij het deed, maar ze vond het noodig, naast hem te komen staan en hem bij zijn elleboog vast te houden, alsof ze hem steunen moest. Hij keek met een hartelijk lachje opzij.

„Dank je wel, kind,” zei hij. „Erg vriendelijk van je.” En toen keek hij met zijn heldere oogjes naar Melia en Jo, en naar mevrouw Munster. Van Melia en Jo kreeg hij een lachje, dat wel bezorgd en ernstig was, maar toch vriendelijk; mevrouw Munster echter sloot zich bij Nico aan; zij keek verontwaardigd. Zij stond in een koninklijk hooghartige houding. Oom Siem keek Nico Figge niet meer aan. „Ja,” zei hij goedmoedig, „mijn naam is Arie Vreeman.”

„U bent een bedrieger, meneer!” ging Nico met een stem als een rechter voort. „Weet u wel, dat we u in de gevangenis kunnen brengen? U bent hier binnengedrongen onder valsche voorwendsels!”

„Laat hem maar praten, oom Siem,” fluisterde Loesje. Zij bleef staan, waar zij stond, en Melia en Jo gingen aan den anderen kant van den ouden man staan.

„Kinderen...” Hij hief zijn hand op, en dankte met een lachje voor de goedhartigheid, die ze hem bewezen. „Ik kwam hier

vanavond om te vertellen, dat mijn geliefde patroon overleden is. Een droevige, ontzettende tijding. ’t Is een zware slag voor me geweest.”

„Ja,” hoorde Nico, „dat kan ik me levendig indenken!”

Oom Siem bleef tegen de meisjes spreken.

„Ik ben twee maanden geleden op zijn orders naar Holland teruggekomen. Ik moest jullie opsporen, kijken waar jullie woonden, en hoe jullie het hadden.”

„En u moest natuurlijk zeggen, dat u meneer Diestra was,” zei Nico spottend. „Zoo probeert u zich er uit te redden, niet? We zullen eens zien, wat de politie er van zegt.”

„En ik moest zeggen, dat ik meneer Diestra was,” gaf de oude man toe. „We léken wel een beetje op elkaar. Maar meneer Diestra was helaas bedlegerig, en ik kan me nog volkomen goed bewegen. Anders was hijzelf wel gekomen.”

„Lees dit eerst eens!” riep Nico, zichzelf nauwelijks nog meester, en hij hield den ouden man het telegram en de vertaling onder den neus. „Wat hebt u daarop te zeggen?”

Oom Siem zette bedaard een bril met dik, zwart montuur op, keek de twee papieren in en gaf ze den jongen man terug.

„Niets dan dit eene ding,” zei hij, „dat het verlies van mijn goeden vriend en weldoener me totaal van streek heeft gebracht. Hij heeft ’t aan zien komen. Ik wou ’t niet gelooven. Maar hij heeft een voorspellen den geest gehad. Hij zei: als er iets gebeurt... En nu is ’t gebeurd, helaas.” Oom Siem dacht een oogenblik na. „Nu, meneer, als u met documenten te voorschijn komt, vindt u misschien wel goed, dat ik hetzelfde doe.” Hij haalde een paar groote, grijze vellen papier, met een groen lintje bij elkaar gebonden, uit zijn zak. Hij klopte met zijn wijsvinger op een der papieren. „Dit is,” zei hij langzaam, „een afschrift van meneer Diestra’s testament.”

„Testament!” krijschte mevrouw Munster, en zij kwam een stap dichterbij. „Booswicht!”

„Hij laat daarin zijn heele vermogen aan mij na,” vervolgde oom Siem. „En ’t is een aanzienlijk vermogen.”

„Natuurlijk niet echt!” riep Nico, trillend van woede. „Dacht u, dat u mij beet kon nemen? Misschien loopen vrouwen er in met zoiets, maar u hebt aan mij... Zoo’n zoogenaamd afschrift kan ik ook maken!”

„Zwijg, meneer!” bulderde oom Siem, met zoo’n zware stem, als hij nog nooit had opgezet. „U bent onhebbelijk. Walglijk zelfs! Dus zooals ik zei: dit is een afschrift van meneer Diestra’s testament, en ’t origineel berust bij den notaris van meneer Diestra in Paramaribo. ’t Is erg kort en eenvoudig, en de inhoud is, zooals ik zei. Maar in een brief aan mij, waar ik hier ook een afschrift van heb, verzoekt hij mij het volgende: als ik merkte, dat zijn nicht en haar dochters het noodig hadden, en als ze naar mijn meening verdienden, dat ze geholpen werden, moest ik — als hij overleed — de nalatenschap met hen deelen. Wat ik natuurlijk doen zal — met des te meer genoegen, omdat ze mij, toen ik hier kwam als een arme, oude man, echte hartelijkheid en genegenheid hebben gegeven. En wat u betreft, meneer” — hij wendde zich naar Nico Figge — „ik geloof, dat we u niet langer hoeven ophouden. U kunt gaan.”

„Ja — naar de politie!” dreigde Nico.

„Zooals u wenscht.” Oom Siem draaide hem den rug toe en liet zich moe in een stoel neervallen.

Loesje zag of hoorde niet, hoe Nico vertrok; zij knielde naast den stoel van oom Siem, die bleek en met zijn oogen dicht achterover lag; ze probeerde zijn koude handen te warmen, en was te bezorgd, om op iets anders te letten. Melia ging de kamer uit om wijn te halen, en Jo had eau de cologne, en eindelijk zag Loesje kleur komen in de bleke wangen en voelde ze de handen warmer worden.

„Knapt u al op, oom Siem?” fluisterde ze eindelijk. „Bent u weer beter? Gelukkig! Arme oom Siem. Maar u bent oom Siem niet, schijnt ’t.”

„Nee, kind, nee,” antwoordde hij, haar hand beklappend. „Ik ben niet écht je oom; maar ik heb wel een gevoel, alsof ik ’t was.”

„We blijven u toch oom Siem noemen,” zei Jo. „Want... enfin, die naam schijnt nu eenmaal bij u te hooren.”

„Dat vind ik prettig,” zei hij. „Misschien...” Hij keek de meisjes stuk voor stuk aan, bijna kinderlijk, eerst Loesje, toen Jo en toen Melia. „Als jullie nu eens beginnen met alleen maar „oom” te zeggen... misschien kunnen jullie er dan ooit oom Arie van maken... Wat denk je — zou dat kunnen?”

**Moeilijk toegankelijk en
onherbergzaam terrein:**

HET BERGLAND VAN ALBANIË

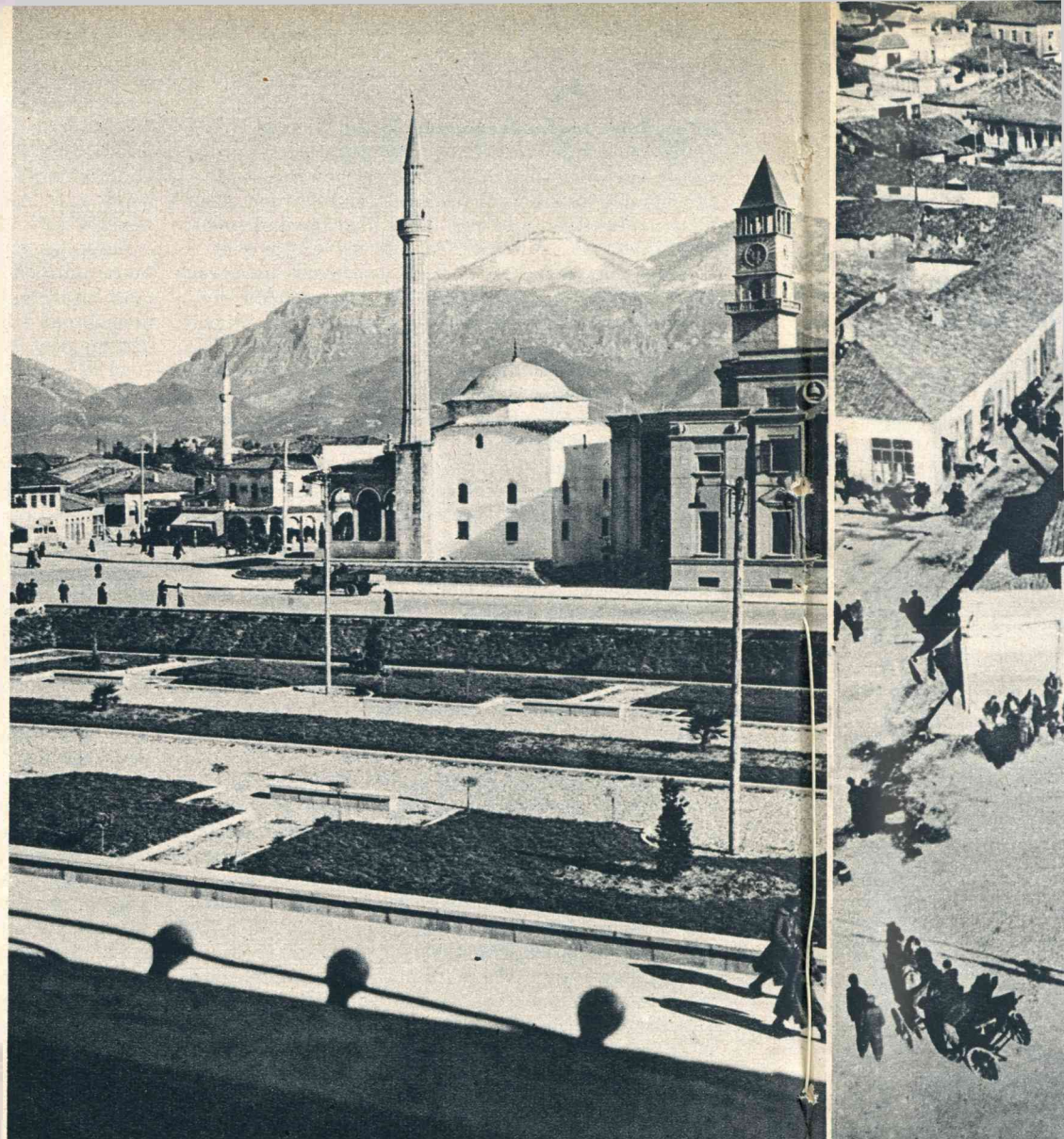
Als men in een schoolboek of een geographisch werk leest, dat Albanië de voortzetting vormt van het bergland van Dalmatië, dan geeft deze aanduiding, hoe juist ook op zichzelf, geen denk-

beeld van de woestheid dezer streken. De vlakten van dit land zijn geheel ingesloten door de omringende rotsmassa's, zoodat men althans in het binnenland steeds door een pas moet om van 't eene bewoonbare deel van Albanië naar het andere te komen.

*Jonge vrouw
uit Noord-
Albanië in
haar kleur-
rijk kostuum.*

*Onder: Skoetari gezien van het kasteel
Rosafat. (Foto's Ilse Steinhoff)*

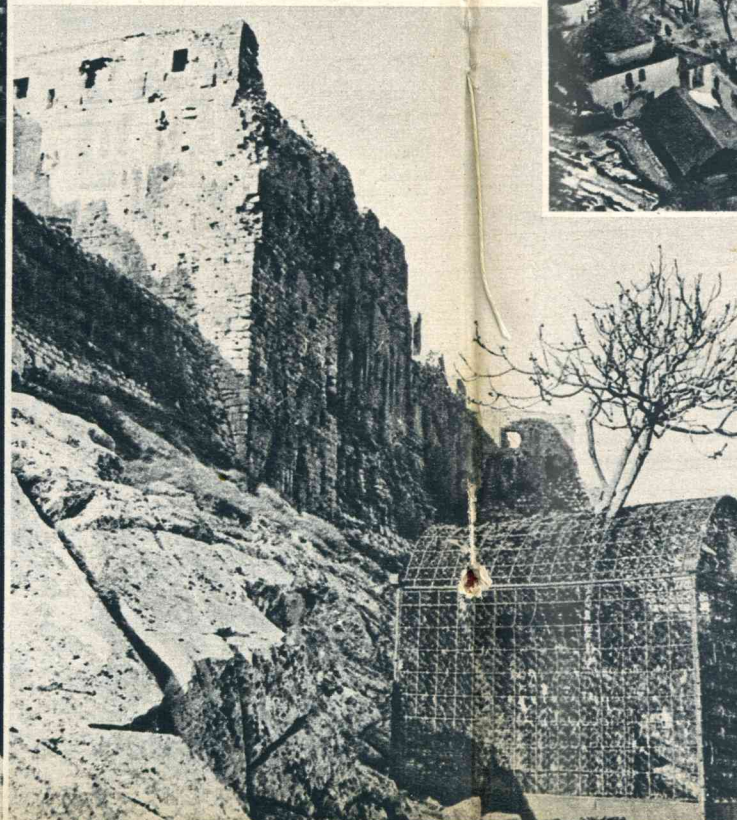
Tirana, de hoofdstad van Albanië: het voornaamste plein.

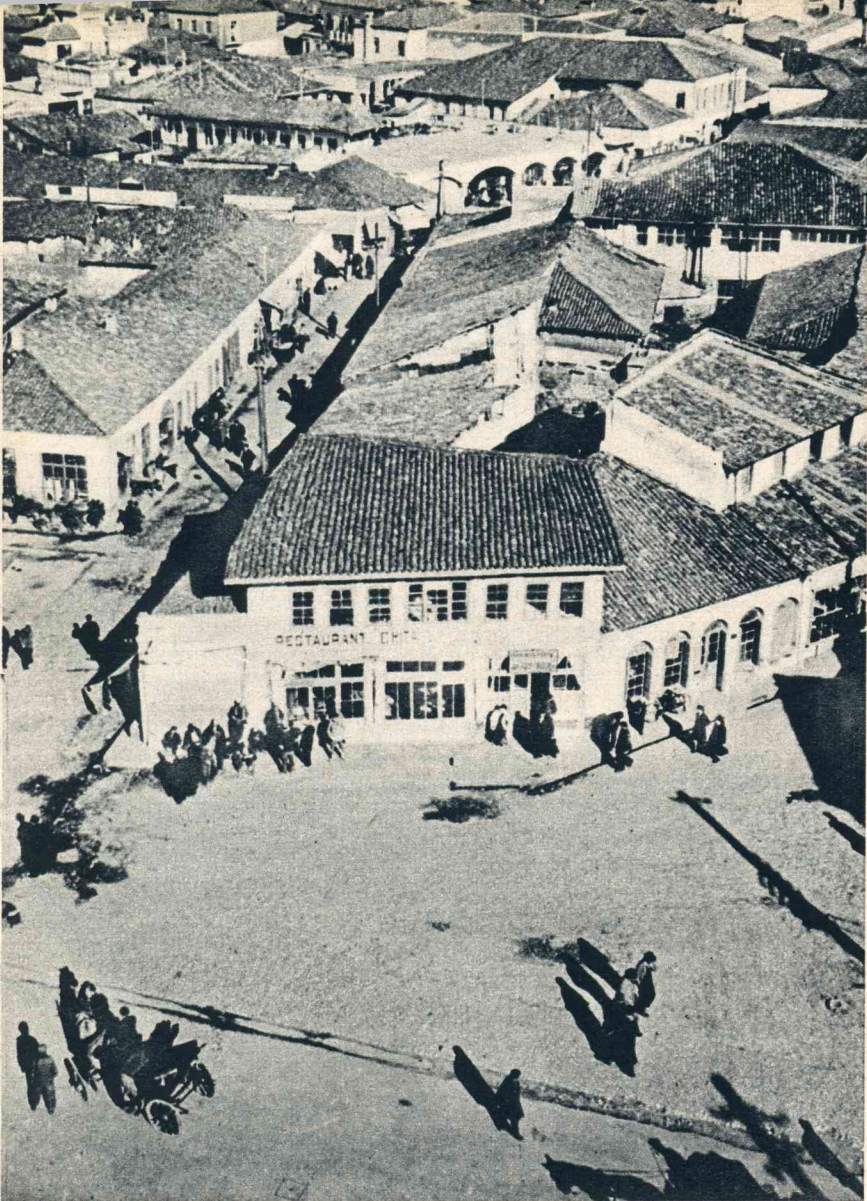
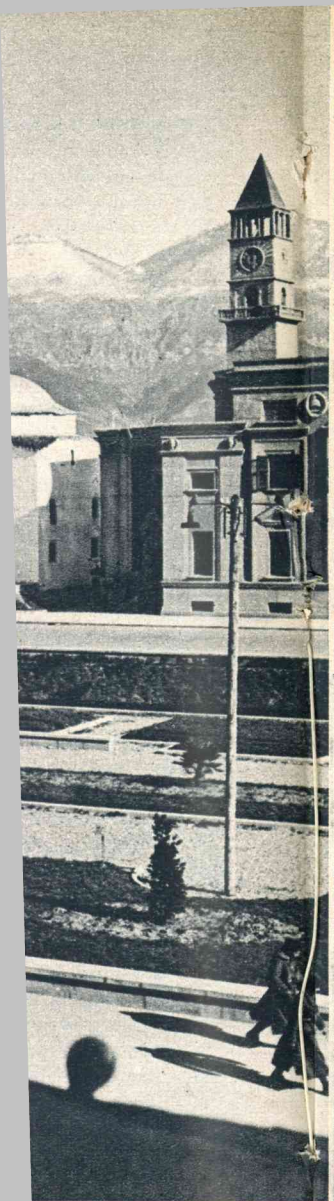
Een kijkje op het oudste deel van Tirana.

De naam Albanië, vermoedelijk afgeleid van het Latijnsche geeft reeds te kennen, dat men van een aangenaam glooiende bergte kan spreken, waarop hier in het zuiden sneeuw langzaamheid is, ofschoon de toppen niet eens zoo bijzonder hoog.

Ook de naam Skifetaun, zooals de Albaneezen van het bergland heeten, vernaamt de gesteldheid van het land, want het woord „sjkep” beteekent „rots”, doch de Albaneezen hebben zelf 'n romantischer verklaring.

Fatime's graf: een Albaneesche legende. Aan den ingang van het oude kasteel Rosafat van Skoetari ligt het graf van Fatime, de dochter van een Bey uit de zestiende eeuw. Het graf van dit jong gestorven meisje vormt een pelgrimsoord voor de Mohammedaansche vrouwen. De ijzeren kooi is behangen met stukjes stof, die van de kleeren gescheurd worden. Naar het volksgeloof bevordert de vijgeboom, die uit het graf groeit, de vruchtbaarheid.

Hoofdstad van Albanië, de oudste naamste plein.

Een kijkje op het oudste deel van Tirana.

Turksche koffie wordt onmiddellijk geserveerd, zoodra een gast het huis betreedt. Tusschen beide mannen een oude schoorsteen uit den tijd der Turken.

Albanië, vermoedelijk afgeleid van het Latijnsche albus (wit), edes te kennen, dat men van een aangenaam glooiend middelspreken, waarop hier in het zuiden sneeuw lang geen zeldzaam is, ofschoon de toppen niet eens zoo bijzonder hoog zijn. am Skifetaun, zooals de Albanezen het bergland heeten, verraadt van het land, want het woord kent „rots”, doch de Albanezen zelf 'n romantischer verklaring

: een Albaneesche legende. Aan n het oude kasteel Rosafet van et graf van Fatime, de dochter uit de zestiende eeuw. Het graf estorven meisje vormt een pel-de Mohammedaansche vrouwen. i is behangen met stukjes stof, eren gescheurd worden. Naar bevordert de vijgeboom, die uit roeit, de vruchtbaarheid.

en vertalen het woord Skifetaun met „zoons van den adelaar”. Hoewel de Albanezen zich als een der oudste volken, zoo niet het oudste van geheel Zuidoost-Europa beschouwen, nakomelingen van de oude Illyriërs, zijn de taalkundigen tot van elkaar verschillende conclusies gekomen, zoodat de archaeologie in dit opzicht de beslissing zou moeten brengen.

Een oud land dus, met een oude, in den loop der eeuwen weinig veranderde bevolking, ontoegankelijk als een adelaarsnest, en als gevechtsterrein wellicht het moeilijkste van Europa.

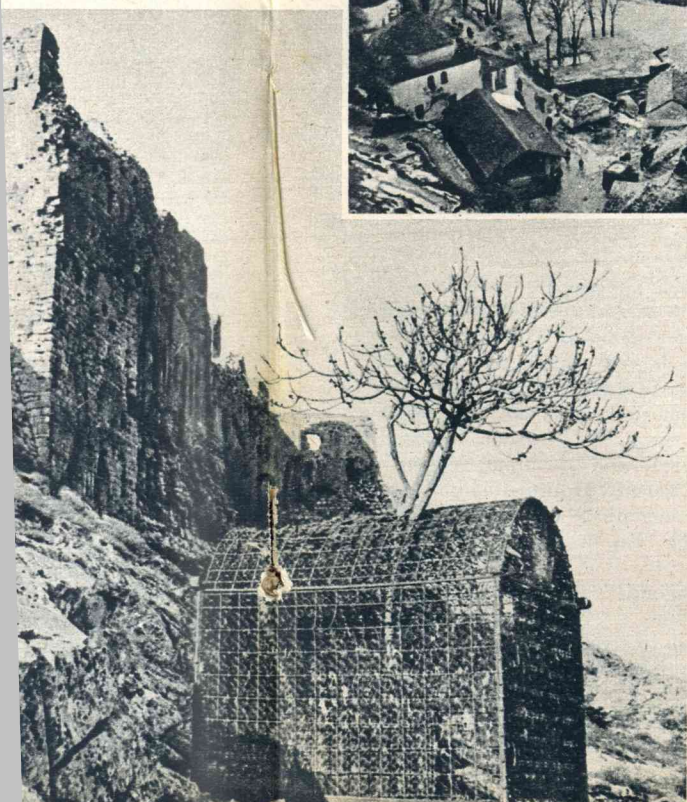
Links: Gezicht op de oude vestingstad Agrokastri in Zuid-Albanië.

De „barbier van Sevilla” in een klein stadje aan de Albaneesche-Griekse grens: Agrokastri.

Het middagmaal in een Albaneesch boerenhuis in de buurt van Skoetari.

Schaapskudde bij Kruja.

FELIX HAMMER:

ONZE VERVOLGROMAN

Redder in den nood

DOOR LAURENCE KIRK

KORTE INHOUD. Sir Humphrey Seymour ontvangt in Afrika van z'n vrouw Carlotta te Londen een telegram, waarin hem verzocht wordt onmiddellijk over te komen, daar z'n dochters Lisa en Ruth onhandelbaar geworden zijn en zich met een paar onmogelijke jongelieden verloofd hebben. Per vliegtuig vertrekt hij naar Croydon, waar hij door Lisa wordt afgehaald. Opgewonden stelt z'n vrouw hem van den toestand op de hoogte: Ruth is verloofd met Stevan Voroski, een Russischen prins, die als kellner in z'n levensonderhoud voorziet, en Lisa met een zekeren Albert Blain, een beroepsvoetballer. Hoewel z'n vrouw erg met den Russischen prins ingenomen schijnt te zijn, is sir Humphrey op deze verlovingsen allesbehalve gesteld. Op aanraden van z'n vriend, lord Ayloner, stelt hij zich in verbinding met Felix Hammer, een „huwelijksmakelaar“, wiens beroep het is, menschen bij elkaar te brengen, die bij elkaar hooren, maar anderen, die niet voor een huwelijk geschikt zijn, van elkaar te verwijderen. Alfred heeft 'n onderhoud met sir Humphrey. Hij vertelt hem, dat hij 's zomers voor ingenieur studeert en binnenkort z'n examen hoopt te doen. Sir Humphrey verbiedt hem met Lisa te trouwen. In een Russisch restaurant wordt sir Humphrey door Stevan bediend. Hij vindt den man onuitstaanbaar en beshuit Felix Hammer te raadplegen. Hammer zal den volgende dag op een cocktail-partij, welke door Carlotta gegeven wordt, aanwezig zijn, om Humphrey's dochters nader te leeren kennen. Na afloop hiervan dringt sir Humphrey er bij mr. Hammer op aan, vooral den omgang tusschen Ruth en Stevan spoedig te beëindigen. In een restaurant, waar mr. Hammer dagelijks pleegt te dineeren, treft hij iemand, die hem de geschikte persoon lijkt voor z'n plannen.

Robert Lake had zoo nu en dan even op mr. Hammer gelet. Hij hield hem voor een kleinen juwelier, die net zijn liefste nichtje aan den man gebracht had en nu wat sentimenteel en bedroefd was. Een aardige, vroolijke oom, dacht Robert en begon weer de kolom Diversen te bestudeeren. „Opgewekt gezelschap van jongelui gaat 28 Januari naar Zwitserland. Wie wil zich aansluiten?“ Dat zou ik kunnen doen, dacht hij. Maar misschien ook niet. „Lijdt gij aan chronische drankzucht, laat dan onze brochure komen.“ Daar zou het misschien op uitloopen als hij zoo doorging. Toen merkte hij, dat de kleine man naast hem tegen hem sprak.

„Neem me niet kwalijk, maar u hebt uw servet laten vallen.“

Robert bedankte hem en wilde zich juist weer aan de kolom Diversen in de krant gaan wijden, toen de kleine man vervolgde:

„En u laat uw koffie ook nog koud worden.“

Robert keek hem even scherp aan en mr. Hammer vervolgde met ontwapenende beleefdheid: „Neemt u mij mijn bemoeizucht niet kwalijk, maar de koffie hier is werkelijk goed en het is zonde haar koud te laten worden.“

Robert lachte en proefde de koffie. Hij wist, dat hij in een gesprek gewikkeld zou worden. Maar het kon hem niet schelen. Het zou wel aardig zijn uit te visschen of dat mannetje werkelijk juwelier was van zijn vak en of hij een nichtje had.

„U hebt gelijk,“ zei hij. „De koffie is uitstekend. Heel vriendelijk van u om mij er attent op te maken.“

„Geenszins... u kent dit restaurant dus niet?“ „Nee, ik ben hier nog nooit eerder geweest. Maar het is goed. Ik vind het hier prettig.“

„Het is het beste van heel Londen,“ zei mr. Hammer vol overtuiging. „U kent Londen misschien niet zoo goed?“

„Misschien niet!“ zei Robert stijfjes en amuseerde zich met het teleurgestelde gezicht, dat het mannetje plotseling trok. Hij wilde blijkbaar alles van hem te weten komen. „Om u de waarheid te zeggen,“ vervolgde hij, „ben ik hier nog maar achtenveertig uur. Net uit het buitenland gekomen.“

„Ah, daarom bent u zoo verbrand! En u wilde misschien werk zoeken in Londen?“

„Nee, dat heelemaal niet.“

„Maar u zat zooeven de advertenties te bestuderen.“

Robert keek hem scherp aan. Vast geen juwelier. Misschien een particuliere detective of een doodgewone bemoeial. Mr. Hammer zag hoe hij keek en zei verontschuldigend:

„Ja, ik ben heel brutaal. U heeft zelfs het recht te zeggen, dat ik té brutaal ben. Maar ik ben altijd nieuwsgierig. Ik wil altijd alles van de menschen weten, die ik tegen kom. Ik kan het niet helpen. Het is sterker dan mijzelf. Iedereen waar ik mee

kennis maak, is een avontuur voor me. Ik ben zelf te oud en te dik om nog avonturen te hebben.“

Robert lachte, 'n vriendelijken, innemenden lach. Mr. Hammer meende, dat deze wel effect op Ruth moest hebben.

„Nu, ik kan uw nieuwsgierigheid wel bevredigen, wat mij betreft,“ zei Robert. „En ik ben bang, dat het niet erg interessant is wat ik u te vertellen heb. Mijn naam is Lake en ik ben juist aangekomen met twee maanden verlof uit Afrika.“

„Dus u hebt heelemaal geen betrekking noodig.“

„Ik heb een betrekking. Ik ben met verlof.“

„Maar de kranten. U keek toch naar de advertenties? Of was het de kolom Diversen?“

Robert knikte. „Ik vroeg me af wat ik zou uitvoeren. Weet u, ik woon in Natal. Ik moest voor zaken naar Londen, maar ik ken hier verder niemand. Ik ben hier nog maar één keer geweest. De vrienden, die ik hoopte te treffen, zijn er niet en ik wilde wel, dat ik ergens anders heengegaan was. Engeland is niet plezierig in Januari.“

„Dat begrijp ik.“ Mr. Hammer knikte vol sympathie. „Niets is zoo vervelend voor een man als werkeloos en alleen in een groote stad te zijn...“

Maar in Afrika,“ vroeg hij, „wat doet u in Afrika?“

„Ik ben de inspecteur van het wild in Barotseland,“ zei Robert.

„De wat?“

„De inspecteur van het wild.“

„Neemt u mij niet kwalijk. Ik weet niet wat dat is.“

„Heel eenvoudig anders. Ik zorg voor het wild.“

„En het wild zijn de wilde beesten, veronderstel ik.“

„Juist. Ik moet ze beschermen, maar er tevens voor zorgen, dat ze niet een last worden.“

Een stralende glimlach verspreidde zich over mr. Hammer's gezicht.

„Maar dat is prachtig!“ riep hij uit. „Dat klinkt veelbelovend. Bijzonder veelbelovend.“

„Ik zie werkelijk niet in waarom.“

„O, ik bedoel alleen maar de omschrijving van uw beroep. Zorgen voor het wild en tevens verhinderen, dat het te lastig wordt. Ziet u, mr. Lake, in een heel andere sfeer ben ik ook een soort inspecteur van het wild.“

„Nee, maar! Ik dacht, dat u juwelier moest zijn.“

Mr. Hammer overhandigde Robert plechtig zijn kaartje.

„Wat zou u zeggen, mr. Lake,“ vervolgde hij, „als ik u lichte en aangename bezigheden aanbod alleen om uw tijd zoek te brengen, terwijl u met verlof bent?“

„Ik ben bang, dat wij geen dingen mogen doen, die iets met zaken te maken hebben.“

„O, maar het is geen zaak.“

„Wat is het dan? Iets maatschappelijks? Sport misschien?“

„Beide.“ Mr. Hammer zweeg even en keek het restaurant rond. Neen, hier kon hij er beter niet over praten en hij vervolgde snel. „Hebt u geen afspraak, mr. Lake? Bent u niet van plan naar een theater of een bioscoop te gaan?“

„Ik had geen bepaalde plannen,“ zei Robert.

„Als u mij dan de eer aan wilde doen met mij in mijn huis iets te gaan drinken, dan zouden we de zaak rustig kunnen bespreken.“

Robert aarzelde even. Hij wist, dat op zoo'n manier de menschen juist in moeilijkheden konden geraken, maar hij was ook erg nieuwsgierig.

„Goed, ik ga mee,“ zei hij. „Heel vriendelijk van u.“

Tegen den tijd, dat Robert zijn tweede whisky-soda half had opgedronken, wist mr. Hammer heel wat meer van hem. Leeftijd tweeëndertig. Ongetrouwd. Engelsche ouders, die in Zuid-Afrika woonden. Academische opleiding. Zoöloog. Gestudeerd en gereisd in Britsch-Indië, China en Afrika. Hoe meer mr. Hammer van hem hoorde, hoe meer

hij er naar verlangde het met hem te wagen. Hij was ten slotte even impulsief als Cupido zelf en zijn vingers jeukten reeds, Robert Lake naar het gezin van Seymour over te brengen.

Robert had al dien tijd geduldig gewacht. Hij had nog steeds geen idee wat het beroep van dit vreemde mannetje was. Hij was in goeden doen, dat kon men wel zien. Zijn huis was goed gemeubeld en hij bezat een paar mooie, oude stoelen. Waarschijnlijk een antiquair, dacht Robert nu, en hij wil me wat van zijn rommel laten verkoopen. Of is hij een van die duistere mannen, waar men in detective-verhalen altijd van leest? Misschien krijg ik een zaakje aan de hand, waar een beeldschoone spionne bij te pas komt, met geheime stukken of een paarsnoer. Wat zou het grappig zijn als zulke dingen werkelijk gebeurden!

„En nu over die lichte en aangename bezigheden,“ vervolgde mr. Hammer plotseling. „Hoe zou u het vinden, mr. Lake, om een maandje door te brengen in een aardig huis als gast van een bijzonder charmante dame met twee mooie dochters?“

„Heel aardig,“ zei Robert prompt. „Wie zou dat niet willen?“

„Nu, dat wilde ik u juist voorstellen.“

„Maar wat zit daar achter, mr. Hammer? U wilt me toch niet iets laten stelen, is het wel?“

„Om u de waarheid te zeggen, ja!“ glimlachte mr. Hammer. „Nee, geen parels of smaragden. Ik wilde u vragen, een van de dochters aan den man te ontmoeten, die volgens den wil van den vader niet met haar mag trouwen.“

„O, is dat alles!“

„Ja, dat is alles. Haar naam is Ruth en zij is heel mooi. Haar zuster is ook heel mooi, maar ik ben bang, dat u ten opzichte van haar uw handen thuis moet houden.“

Robert lachte. De man was blijkbaar een ongevaarlijke en zeer beminlijke krankzinnige.

„U zult het me wel niet kwalijk nemen,“ zei hij, „maar mij lijkt het volmaakte onzin.“

„Ja, dat zou men zoo zeggen!“ Mr. Hammer stond op en haalde een bundeltje vertrouwelijke aanbevelingen uit zijn bureau. „Maar u behoeft deze maar even in te kijken en naar mij te luisteren, dan kan ik u overtuigen, dat ik in vollen ernst spreek.“

Robert las de aanbevelingen en luisterde daarna twintig minuten zonder hem in de rede te vallen naar de uiteenzetting van mr. Hammer omtrent zijn „lokvogel“-systeem. Ten slotte was hij overtuigd en nam het aanbod, nog een derde whisky-soda te drinken, aan.

„Het is allemaal erg verrassend voor mij,“ zei hij, terwijl de ander hem inschonk. „Ik had geen idee, dat zulke dingen op de wereld bestonden.“

„Drieëntachtig en een half procent,“ zei mr. Hammer trotsch. „Dat is mijn gemiddelde. Ik koop bij wijze van herinnering na elk succes een meubelstuk. Die stoel, waar u op het oogenblik in zit, bijvoorbeeld. Dat is de dochter van een jonkheer, die ik van een huwelijk met een bokser heb afgehouden. Een mooie stoel, nietwaar?“

„Een heel mooie stoel,“ beaamde Robert. „En een mooi gemiddelde ook. Ik zou dat niet graag voor u bederven, mr. Hammer. Heusch, u vleit me, als u veronderstelt, dat ik u van dienst zou kunnen zijn. Ik breng het grootste gedeelte van mijn tijd in de wildernis onder het doek van een tent door. Ik ben heelemaal niet thuis bij vrouwen. Bepaald onschuldig op dat gebied, zou ik bijna zeggen.“

„Dat risico neem ik,“ zei mr. Hammer kalm. „De zaak is, dat ik op het oogenblik dringend iemand nodig heb. Onmiddellijk. En ik geloof, dat u het best zou kunnen.“

„Dat is heel bemoedigend!“ Robert lachte. „Er is dus nog hoop voor me... Maar neemt u ook in ander opzicht niet al te veel risico? Ik bedoel, dat u verder niets van me weet.“

„Ik weet, dat u in regeeringsdienst bent. Ten minste, dat kan ik nagaan. U zult dan niets onbehoorlijks doen.”

„O juist. En hebt u nu werkelijk besloten, mij dit zaakje te laten opknappen?”

„Zeker, mr. Lake. U helpt me uit groote moeilijkheden. Wat u betreft, u geeft net toe, dat u u eenzaam voelt en zich verveelt. Wat kan u beter hebben dan het charmante gezelschap, dat ik u aanbied? Als ik er niet was, kon u misschien iets gaan doen waar u later spijt van zou hebben. Ik weet, dat zulke dingen gebeuren met jonge mannen van uw leeftijd, die alleen in Londen rondwalen. En denk er aan: Al uw onkosten worden betaald. En wellicht nog een gratificatie.”

„Een gratificatie?”

„Honderd pond, als u succes hebt.”

Robert stak een sigaret op en bleef zwijgend voor zich uitkijken.

Hij had niet veel belangstelling voor de financiële vooruitzichten. Maar het was waar, dat hij eenzaam in Londen zou rondwalen en misschien iets zou doen waar hij spijt van zou hebben. Bovendien was hij naar Engeland gekomen met een vaag idee, dat het nu langzamerhand tijd werd, naar 'n vrouw om te zien. En hoe zou hij een goede vrouw vinden in een stad waar hij niemand kende? Hij had introducties nodig en hier kreeg hij er een aangeboden. Zelfs als deze mooie Ruth hem niet wilde hebben — en hij dacht niet, dat er ook maar eenige kans bestond, dat ze hem zou accepteren — zou hij de gelegenheid hebben in een bepaald gezin te leven en de kans krijgen met andere meisjes, vriendinnen misschien, kennis te maken.

„Mag ik den naam van die familie weten?” vroeg hij ten slotte.

„Natuurlijk, natuurlijk,” zei mr. Hammer. „Het is lady Seymour en haar dochters. Haar echtgenoot is sir Humphrey Seymour, een heel charmante en voorname man.”

„Sir Humphrey Seymour! Is die niet gouverneur van Noord-Ghikaland?”

„Ja, dat is hem.”

„Dat doet de deur dicht,” zei Robert op vasten toon. „Niets te beginnen, mr. Hammer, niets te beginnen.”

„Maar waarom niet, mr. Lake?”

„Omdat ik zelf in overheidsdienst ben, mr. Hammer, en om dan met de dochter van een gouverneur aan te pappen, is wel het laatste wat ik ga doen.”

Mr. Hammer zuchtte en schonk zich nog eens in.

„Luistert u eens, mr. Lake,” vervolgde hij geduldig, „luistert u nog even. In de eerste plaats is sir Humphrey niet gouverneur van het land, waar u werkzaam bent, is het wel?”

„Neen, maar hij is gouverneur,” antwoordde Robert. „En dat is mij voldoende. Ik ken dat slag.”

„Maar u hebt hem nog nooit ontmoet,” pleitte mr. Hammer. „Hij gaat Vrijdag naar Afrika terug. Het kan hem niet schelen wie of wat u bent, als u zijn dochter maar van dien man afhoudt. U neemt zijn belangen waar. U bent een soort opzichter in zijn huis. Hij heeft u nodig. U doet een goede daad, mr. Lake. Wacht eens! Ik ga sir Humphrey nu meteen opbellen. Dan kan ik u bewijzen, dat ik de waarheid spreek.”

Om hem te laten zien, dat er geen sprake was van bedrog, liet mr. Hammer Robert het nummer van sir Humphrey in het telefoonboek opzoeken en vroeg hem het nummer te draaien. Toen de huisknecht den oproep doorgaf aan sir Humphrey, gaf Robert den hoorn

aan mr. Hammer en bleef bij het apparaat staan om te kunnen hooren wat er gesproken werd.

„Hallo!” kwam een schorre stem uit den hoorn. „Met sir Humphrey Seymour. Met wie?”

„Met Hammer,” zei mr. Hammer zachtjes. „Kan ik ronduit spreken, sir Humphrey?”

„Ja, ik ben alleen. Gaat uw gang.”

„Ik wilde alleen maar weten, wanneer ik iemand kan sturen om met zijn arbeid te beginnen.”

„Nu, meteen, zoo gauw mogelijk.”

„Is de volgende week goed?”

„Ja zeker. Hebt u den juiste man gevonden?”

„Precies wat u nodig hebt, geloof ik. De naam is Robert Lake, een van de meest betrouwbare, die ik ter beschikking heb.”

Robert's oogen waren wijd geopend. Hij begon te protesteeren: „Hé, wat zeg je me nou!” Maar mr. Hammer wuifde hem weg met een innemenden glimlach. Intusschen bleef de stem in den hoorn doorkraken.

„Goed! Ik houd van dien naam. Hebt u al bepaald wat ik over hem moet zeggen om hem te introduceeren?”

„O, u hoeft niet veel van hem te weten, sir Humphrey.” Mr. Hammer keek Robert van ter zijde aan. „Maar zijn vader was een groot vriend van u en u wilt den jongen man een dienst bewijzen.”

„Goed. En wat nog meer?”

„Ik zal u alle bijzonderheden geven, wanneer ik u weer zie. Maar hij is juist teruggekomen van China, waar hij een onaangename ervaring heeft beleefd. Nu heeft hij een paar maanden rust nodig.”

Opnieuw opende Robert zijn oogen wijder en hij hoorde in den hoorn een krakend geginnik.

„Goed! Dat klinkt uitstekend. Maar ik zal niets zeggen tot ik u gezien heb.”

„Neen, beter van niet. Goeden avond, sir Humphrey.”

„Goeden avond.”

Mr. Hammer legde den hoorn op den haak en wendde zich triomfantelijk tot Robert. „Kijk eens. U ziet hoe eenvoudig het is. Alles in een ommezien in orde.”

„Ik heb nog nooit iets minder in orde gezien,” bromde Robert, terwijl hij langzaam ging zitten. „Ik heb me nog nergens mee accoord verklaard.”

„Maar dat zult u!” Mr. Hammer wendde zich met zijn meeste open glimlach tot hem. „U zou sir Humphrey nu toch niet in den steek willen laten! Het is maar een maand, mr. Lake. Nooit krijgt u weer zoo'n gelegenheid. Kijk eens. Hier is een foto, die ik uit 'n weekblad geknipt heb. Lady Seymour en haar twee charmante dochters. U kunt niet ontkennen, dat ze werkelijk charmant zijn, alle drie.”

Robert keek naar de foto en was meteen onder den indruk van het lief-tallige drielal.

„Neen, dat kan ik niet ontkennen,” gromde hij. „Ik heb nog nooit zoo'n knap stelletje gezien... Is — is dat Ruth daar rechts?”

„Ja, met het donkere, gladde haar. Een bedroefd, bijna tragisch gezichtje, vindt u niet? U zult het u nooit vergeven, als u haar niet in een tijd van nood komt redden.”

„Zoo, zou ik dat niet?” vroeg Robert twijfelend. Daarop herinnerde hij zich iets anders. „Wat was dat voor onzin over China?” vervolgde hij. „Ik ben in jaren niet in China geweest.”

„Dat wilde ik juist met u bespreken,”

TE KOOP GEVRAAGD VAN PARTICULIER OF HANDELAAR

GRAMOFOONPLATEN

oud, gebroken of versleten,

in ieder kwantum à 35 cents per kilogram.

Bij aankoop worden portikosten vergoed.

Brieven met nauwkeurige opgave van kwantum en merk te richten aan Reclame Bureau Noordervliet, Heerengracht 435-437, Amsterdam-C.

Hier is de nieuwe, voordeelige „Kleine Hoogtezon”

Een meesterwerk der techniek tegen een prijs, die de aanschaffing thans voor iedere familie mogelijk maakt. Evenals de grotere modellen munt ook de kleine hoogtezon type S 100 — origineel Hanau — uit door grooten rijkdom aan ultraviolette stralen, die met weldadige warmte gepaard gaan. Haar stralen komen in hun gezondheid gevende kracht overeen met die der natuurlijke zon op hoge bergen. Wel moet men met de kleine hoogtezon langer bestralen dan met de grotere lampen en ook is de bestraalde oppervlakte kleiner; desondanks zijn in het begin slechts 4-6 minuten voldoende. Regelmatige bestraling maakt Uw huid bruin, behoedt U voor ziekte en houdt U gezond. Raadpleegt Uw arts.

Prijzen: f80.- en f95.-
incl. Kwartsbrander Type S 100
resp. voor 220 en 127 Volt,
excl. verhoogde o.b.

Alleen-vertegenwoordigster
N.V. „Almara” Rokin 86
Amsterdam (C)

„Kleine-Hoogtezon” — Origineel Hanau —

Gelieve mij het nieuwe prospectus voor de kleine hoogtezon S 100/PA te zenden.

NAAM

ADRES

WOONPLAATS

(Aanvragen kunnen ook per brief of briefkaart geschieden)

Vervolg op blz. 22

Een overzicht van de beeldhouwerij, waar op ezels de klei in den vereischten vorm wordt geboetseerd.

TOEKOMSTIGE KUNSTENAARS AAN HET WERK

Het instituut voor kunstnijverheid te Amsterdam

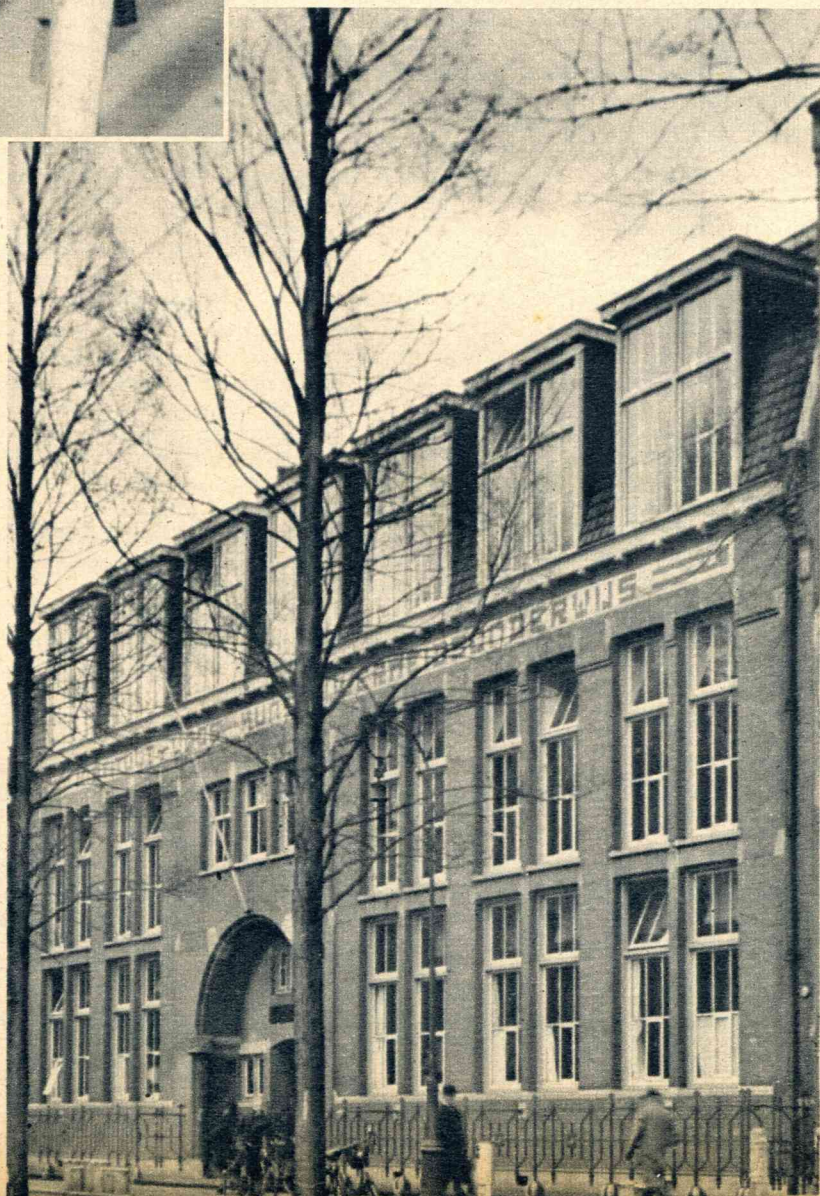
Een van de damesleerlingen, bezig in de beeldhouwerij aan de vervaardiging van haar product.

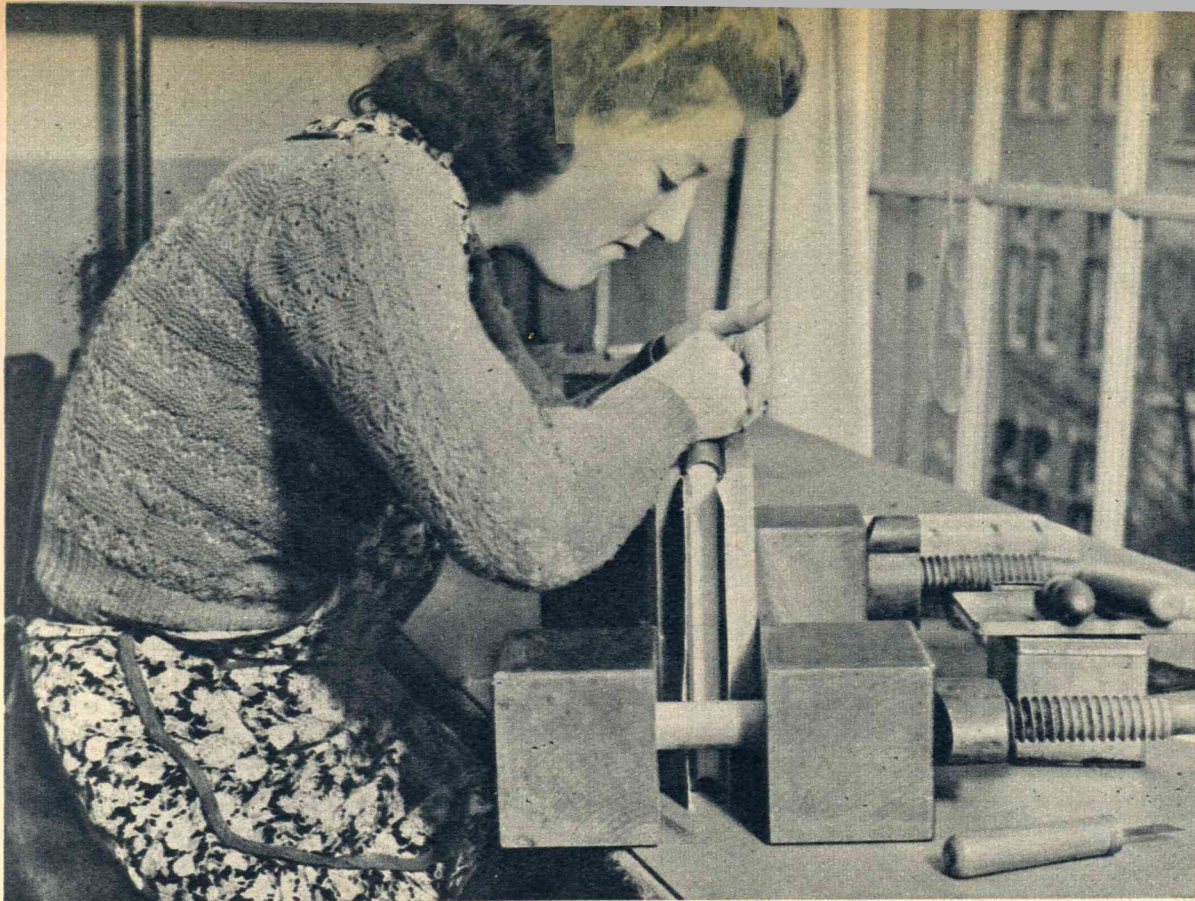

In de klasse beeldhouwerij kijkt de leeraar, de heer Jordens, met belangstelling naar het werk van een zijner leerlingen.

In Amsterdam, aan den rand van het Museum-terrein, is een inrichting gevestigd, die zich bij de kunstzinnige menschen in een groote mate van populariteit mag verheugen. Officieel staat de inrichting bekend als het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs, maar in de wandeling heet zij de Kunstnijverheidsschool. Het onderwijs aan deze school beoogt een opleiding voor kunstzinnige jonge menschen en het omvat vakklassen als binnen-architectuur, pottenbakken, beeldhouwen, metaalbewerken, reclame en grafische vakken, boek-

Het groote gebouw aan den rand van het Museum-terrein, waar de Kunstnijverheidsschool is gevestigd.

Een leerlinge bezig met het binden van een boek in de afdeling boekbinden en lederbewerken.

binden en lederbewerking en het weven van stoffen benevens textiel (modeartikelen en naaldwerk). De leerstof is dusdanig gekozen, dat verwacht mag worden, dat de leerlingen zich tot persoonlijkheden zullen ontwikkelen, die in de industrie een plaats zullen kunnen vinden als ontwerpers en als aesthetische verzorgers van gebruiksvoorwerpen. De afdeling beeldhouwen heeft krachten voortgebracht, die als assistent van gevestigde beeldhouwers een plaats vinden.

Het onderwijs omvat een eenjarige algemeene voorbereidende klasse en daarna een driejarigen vakcursus voor ieder der bovengenoemde hoofdvakken. Om tot een hoofdvak te kunnen worden toegelaten, is het met goed gevolg doorlopen van de algemeene voorbereidende klasse verplicht. Leerlingen, die het algemeene studiejaar hebben doorlopen, geven

aan het einde van dat studiejaar te kennen, welk hoofdvak zij verder wenschen te volgen. Om voor den eersten keer als leerling te worden toegelaten, is vereischt 't overleggen van een diploma H.B.S. met driejarigen cursus, een diploma M.U.L.O. of van een andere, daarmee gelijkstaande inrichting en het met goeden uitslag afleggen van een toelatings-examen, waarvan vrijstelling kan worden verleend. Het leerjaar loopt van 1 September tot 31 Augustus.

Er is niet alleen een dagschool, waar bovengenoemd onderwijs wordt gegeven, maar er is eveneens aan de school avondonderwijs verbonden, speciaal bedoeld voor jeugdige ambachtslieden, die overdag in de praktijk werkzaam

zijn en voor hen, die niet meer dan gewoon lager onderwijs genoten en direct in de praktijk gingen werken. Het verbreedt van de vakkennis en het

Een stilleven van de modellen, die door de leerlingen worden gebruikt om na te tekenen.

Een der damesleerlingen achter haar weefstoel. Het weven van stoffen behoort tot een aparte vakklasse.

Een draaister in de pottenbakkerij achter haar molen.

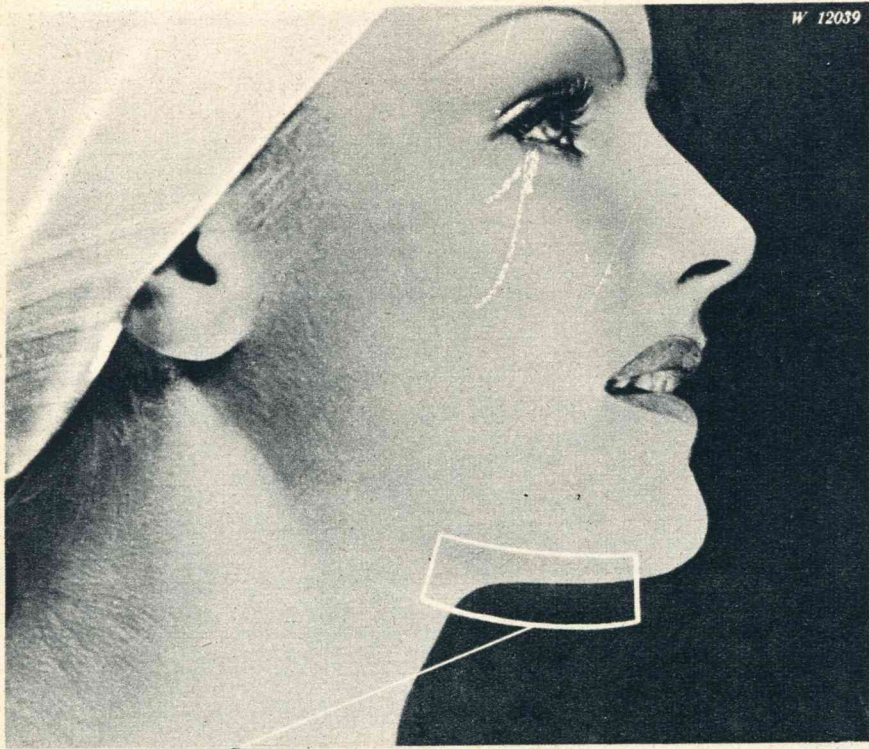

verstrekken van constructief inzicht is het doel van dit onderwijs. Deze cursus omvat een eenjarigen algemeenen cursus en een driejarigen vakcursus.

Tot de kunstnijverheidsschool behoort ook een bescheiden ingericht toonzaaltje, waar werk der leerlingen wordt geëxposeerd. Wie zich voor dit werk, buitengewoon kunstzinnig vervaardigd en ontworpen, interesseert, kan zichervoegen bij den directeur. Er staat prachtig werk, de moeite van het bekijken meer dan waard.

Een overzicht van de voorbereidende klasse, waar o.m. onderricht wordt gegeven in het handteekenen, waarvoor modellen beschikbaar zijn.

(Foto Ass. Corr.)

Is DIT plekje ouder dan uw geboortebewijs?

Heeft een onjuiste of onvoldoende huidverzorging Uw huid op deze plaats slap en rimpelig laten worden? Nog is het tijd om in te grijpen! Het ontbreken van een doeltreffende reiniging van de huidporiën en onvoldoende voeding van het huidweefsel hebben een verslapping van de huid ten gevolge gehad. Voorkomt te juister tijd dit gevreesde verschijnsel door toepassing van een rationele huidverzorging, die de natuurlijke functies van de huid ondersteunt en completeert. De Kaloderma-Schoonheidspreparaten zijn samengesteld op basis van de laatste biologisch-cosmetische onderzoeken. Na een kortstondig gebruik zult U constateeren, dat zij Uw huid weer elastisch, soepel en frisch maken. Als U iets naders over de verblijffende werking van deze preparaten wilt weten, vraagt U dan kosteloos even het boekje „Kaloderma-Schoonheidspreparaten” aan, waarin alles staat, wat de dames van de hedendaagsche huidverzorging moeten weten. Aanvragen te richten aan: **Firma E. M. Schlösser, Postbus C. 370, Amsterdam.** Hoofdagenschap der Kaloderma fabriek, Karlsruhe.

KALODERMA-REINIGUNGS CREME Doozen: F. —.75 en Potten: F. 2.— **KALODERMA-GESICHTSWASSER** Flacons: F. 1.35 en F. 2.—

KALODERMA-AKTIV CREME Tuben: F. —.50 en F. 1.— Potten: F. 2.— **KALODERMA-TAGES CREME** Tuben: F. —.50 en F. 1.— Potten: F. 2.—

KALODERMA
EEN NIEUWE WEG NAAR
NIEUWE SCHOONHEID *Schoonheidspreparaten*

Voor verkoudheid beschermen
Tegen hoest helpen

reeds **2 Rheila's** meermalen
per dag.

Verkrijgbaar bij Apothekers en Drogisten.

FELIX HAMMER: Redder in den nood

Vervolg van blz. 19

zei mr. Hammer sussend. „Ziet u, in mijn onderneming moet men veel aandacht besteden aan wat ik zou willen noemen: etaleeren. U hebt natuurlijk een heel aardig beroep, mr. Lake. Het is prachtig, inspecteur van het wild te zijn in Barotseland. Heel mooi, werkelijk. Maar is het wel mooi genoeg?”

Robert keek nog eens naar de foto. „Vraag het mij niet,” zei hij. „Ik weet niet eens waar u over praat.”

„Het is een kwestie van de waarde als nieuwtje,” zei mr. Hammer. „Zou Afrika de jonge dame wel voldoende interesseeren? Ik denk van niet. Haar vader is jaren in Afrika geweest: dat op zichzelf is al voldoende om haar op dat punt niet al te gevoelig te doen zijn. En ik wil niets van olifanten en tijgers zeggen. Het zijn edele dieren, daar niet van, maar wat de romantiek betreft, behoren ze al zoo'n beetje tot de oude doos.”

„Maar waarom China?” vroeg Robert, geheel in de war.

„Omdat we iets bijzonders noodig hebben, iets sensationeels. U bent zoöloog. Prachtig! Dat houden we zoo. Maar u moet een zoöloog zijn, die zich alleen voor 't allernieuwste interesseert, het allernieuwste, en daarom, mr. Lake, is u juist uit China terug van een expeditie, waarbij u tevergeefs getracht hebt een reuzen-panda te vangen.”

Mr. Hammer leunde achterover en keek hem stralend aan. Robert wierp nog een critischen blik op de foto en streek daarna beduusd met zijn hand door zijn haar.

„Het zit prachtig in elkaar,” vervolgde mr. Hammer vol enthousiasme. „De reuzen-panda is in de mode. Hij heeft in alle kranten en tijdschriften van de wereld gestaan. U weet wel, dat wit-zwarte beestje. Ik behoef het u als zoöloog niet te vertellen. Wij konden niets beters hebben. Hebt u wel eens een panda gezien, mr. Lake?”

„In den dierentuin, ja,” zei Robert flauwtjes. „Daar ben ik gisteren geweest.”

„Goed zoo. En weet u alles omtrent zijn gewoonten?”

„Ik heb er alles over gelezen wat er over geschreven is.”

„Dan behoeven we ons daar niet over bezorgd te maken. Volmaakt. Dood-eenvoudig dus. En nu het tweede punt. Het gaat hier om meisjes met een warm hartje, zij worden niet aangelokt door succes, maar juist door tegenslag. Daarom is uw expeditie heel ongelukkig geweest. Na maanden en maanden lang gezocht te hebben, slaagde u er in, een jong te vangen, maar toen werd u ziek en ten gevolge van de slechte verzorging stierf het beestje. Heel tragisch. En u hebt zich nog niet heelemaal van den slag hersteld. Wat zegt u daarvan, mr. Lake?”

Robert lachte. Hij wist, dat hij de verleiding niet zou kunnen weerstaan. Beter een krankzinnige wereld, dan een vervelende!

„Alles wat ik kan zeggen,” antwoordde hij, „is, dat ik nog wel iets zou willen drinken.”

TWAALFDE HOOFDSTUK

De laatste voorbereidingen werden snel en nauwkeurig gemaakt. Sir Humphrey kwam Donderdag tegen de lunch

binnen met een brief, dien men, naar hij zei, op zijn club voor hem bewaard had. Hij vertelde Carlotta er van, maar Carlotta keek alleen maar verstrooid, toen hij haar mededeelde, dat het een brief van Robert Lake was.

„Wie zei je, lieveling?” vroeg zij.

„De jonge Robert Lake,” herhaalde sir Humphrey. „Maar je herinnert je Conway Lake toch, dien ouden vriend van me, die twee jaar geleden gestorven is. Ik heb zoo vaak met je over hem gesproken.” Sir Humphrey keek haar vol verwachting aan, terwijl hij dit zei. Hij hoopte, dat Carlotta hem nu niet in den steek zou laten. Hij wist, dat ze nog nooit van Conway Lake gehoord had. Aan den anderen kant wist hij, dat een van de voornaamste verschillen tusschen een man en een vrouw hierin bestaat, dat een vrouw, als men haar vraagt of ze zich iets herinnert, bijna altijd ja zegt, zelfs al heeft ze er nooit van gehoord, terwijl een man altijd neen zal zeggen, zelfs al heeft hij de laatste weken over niets anders hooren praten.

Gelukkig voor hem maakte Carlotta op dezen regel geen uitzondering.

„Maar natuurlijk, lieveling,” zei ze meteen. „Ik herinner hem mij heel goed. Het was heel plotseling en tragisch, nietwaar?”

„Ja, ja,” zei sir Humphrey kort. „Zijn zoon Robert heeft me nu geschreven. Ik wilde wel, dat ik niet weg moest. Ik zou graag iets voor hem gedaan hebben. Hij schijnt er naar aan toe te zijn.”

„Arme jongen!” riep Carlotta uit, hartelijk als altijd. „Maar kan ik niets voor hem doen, liefste?”

„Ik weet het niet,” — sir Humphrey aarzelde een seconde. „Het zou erg vriendelijk van je zijn,” voegde hij er bij, „als je hem een paar dagen als logé zou willen hebben.”

„Maar natuurlijk, Humphrey. Laat hem blijven zoo lang hij wil. Wat is zijn telefoonnummer? Ik bel hem meteen op.”

Sir Humphrey voelde zich bijna beschaamd. Het was werkelijk te gemeen en al te gemakkelijk om op deze wijze van het goede hart van Carlotta misbruik te maken.

„Je kunt hem niet bellen,” zei hij, „want hij is er nog niet. Maar het zou werkelijk erg vriendelijk van je zijn als je hem zou willen hebben. Hij is er nogal slecht aan toe, neem ik aan, en hij heeft rust noodig.”

„Dan moet hij natuurlijk komen. Hoe was zijn naam ook weer, lieveling?”

„Robert Lake. Hij heeft juist heel wat tijd en geld besteed aan een tamelijk ongelukkig verlopen expeditie in China. Ik denk, dat ik iets voor hem moet zien te vinden in Ghikaland.”

„Dan moet hij hier vooral eerst komen. Ik sta er op.”

Sir Humphrey gaf haar een vriendschappelijk tikje op haar schouder.

„Dank je wel, Carlotta. Ik zal een telegram aan hem sturen naar Marseille.”

Carlotta's gezicht klaarde plotseling op, alsof een subliem denkbeeld in haar opgekomen was.

„Maar, Humphrey,” riep ze uit. „Dit is juist wat we noodig hebben. Ik begriep niet, dat ik daar niet eerder aan

Vervolg op blz. 24

Na een ambtsperiode van ruim vijftig jaar is de commissaris der provincie Noord-Holland, mr. dr. A. baron Röell, op vijfenzeventigjarigen leeftijd plotseling overleden. Het portret van wijlen baron Röell, geschilderd door Max Nauta, ter gelegenheid van het zilveren ambtsjubileum van den commissaris der provincie Noord-Holland.

Binnenlandsch Nieuws

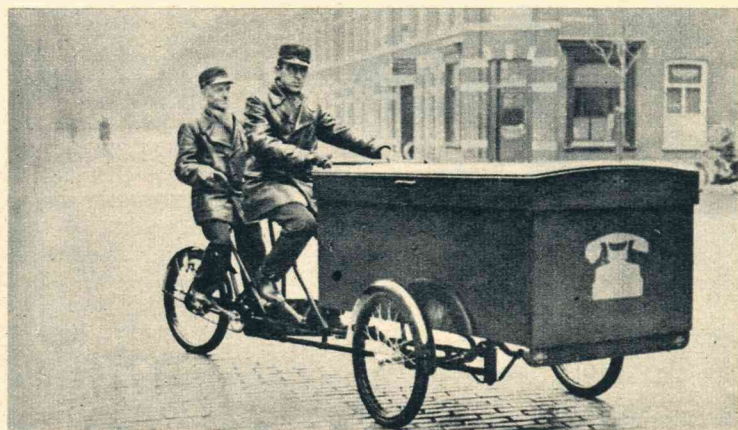
De Scherpeninger Cor de Jager werd op den eersten oorlogsdag in de omgeving van Breda zwaar gewond; pas uren later werd hij gevonden en naar het St. Ignatius-ziekenhuis vervoerd. Na een operatie bleef hij dagenlang bewusteloos, doch nauwelijks bij kennis gekomen, toonde hij zich bereid, op een baar gebracht te worden naar een plek dicht bij het ziekenhuis, waar een landmijn gevonden was, die groot gevaar opleverde voor het gebouw. De landmijn werd bij Cor de Jager op de baar gelegd, en daarop vertelde de gewonde hoe de mijn gedemonteerd moest worden. Op deze wijze voorkwam hij ernstig onheil voor het ziekenhuis. Ook andere landmijnen werden volgens zijn aanwijzing onschadelijk gemaakt. Thans wordt Cor de Jager, die zelf nooit over zijn wedervaren gesproken heeft, zoodat zijn moedig gedrag eerst kortelings bekend is geworden, verpleegd in een Haagsch Ziekenhuis, waar hij volledig herstel afwacht. We zien hem hier (geheel links) in gezelschap van een verpleegster en een anderen patiënt in den tuin van het ziekenhuis.

Onder groote belangstelling van talrijke autoriteiten is het stoffelijk overschot van wijlen mr. dr. A. baron Röell op de Algemeene Begraafplaats te Heemstede ter aarde besteld. De baar was met een schat van bloemen bedekt.

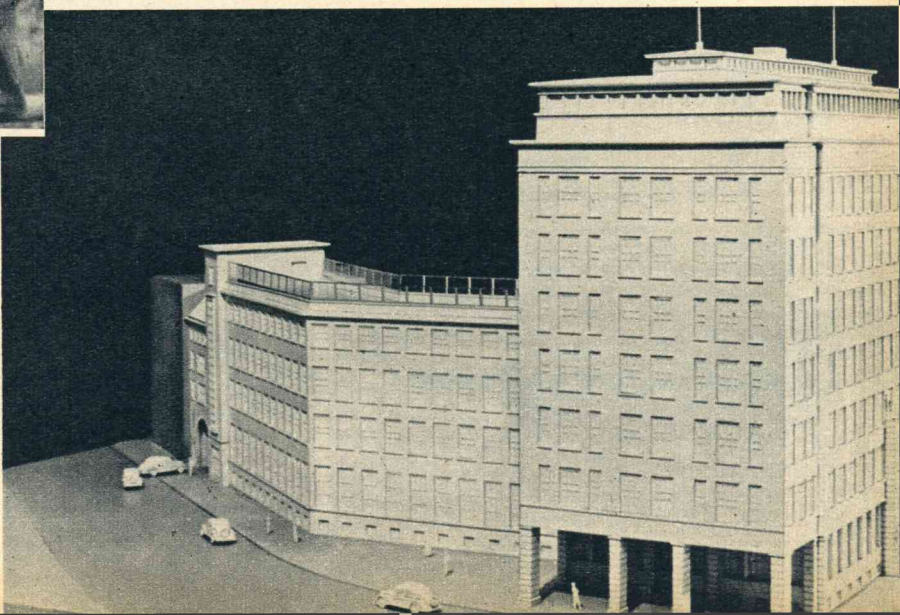
Het Gemeente Museum te Delft heeft thans het wambuis, waarin Hugo de Groot in het jaar 1621 uit het slot Loevestein ontsnapte, in bruikleen gekregen. Met de vele overige voorwerpen, welke betrekking hebben op het leven van Hugo de Groot, bezit zijn geboortestad thans een unieke verzameling.

De gemeentelijke telejoondienst te Den Haag heeft eenige tandem-bakfietsen aangeschaft, waarmede het personeel van de verschillende diensten het publiek, zij het niet zoo snel als vroeger per auto, op zijn wenken kan bedienen.

Op het terrein van het voormalige Weesperpoortstation te Amsterdam zal het nieuwe gebouw van den Raad van Arbeid verrijzen. Op deze foto van de maquette is duidelijk te zien welk een indrukwekkend bouwwerk hier zal worden opgetrokken.

Foto's: Polygoon 3, Peperkamp 1, de Keijzer 1, Foto Mono 1.

Bij den Montblanc vulpenhouder behoort het

MONTBLANC

Pix DRUK-VULPOTLOOD met automatische stift-toevoer.

Probeer U bij Uw boekhandelaar eens het Montblanc-Pix drukvulpotlood. Het zal U direct bevallen.

BELANGRIJK

De gemakkelijke één-handbediening maakt het schrijven tot een genot!

Verkrijgbaar in prijzen van f 3.50 tot f 11.50

Bevoegde leraren geven de juiste leiding

De schriftelijke lessen van PBNA Arnhem, worden door bevoegde leraren samengesteld en gecorrigeerd. Het is de kortste weg om Uw theoretisch-technische kennis te vermeerderen, om voor examens te slagen.

Studeer techniek thuis

PBNA ARNHEM

Directie E. J. Nottkussen en E. Wijn

200 leervakken, 120 leraren, 5000 cursisten

Opleiding voor alle examens in:

Bouwkunde - Waterbouwkunde
Werktuigbouwkunde - Electro-techniek - Chemische techniek

Speciale cursussen:

Middenstandsdiploma - Boekhouden - Zuiveltechniek - Textieltechnicus - Reclame-assistent enz.

COUPON voor kosteloos prospectus P

Naam

Adres

Indien U dit blad niet wenscht te beschadigen kan toezending ook per brief of briefkaart worden aangevraagd, onder vermelding van den naam v. d. blad.

FELIX HAMMER: Redder in den nood

Vervolg van blz. 22

gedacht heb. Deze jonge man is prachtig geschikt voor Lisa. Hij komt juist op tijd. Hij kan haar van dien vreeselijken voetballer afhouden."

"Ik twijfel er aan." Sir Humphrey schudde zijn hoofd. "Robert Lake is veel te normaal en te fatsoenlijk om Lisa belangstelling in te boezemen — noch Ruth, wat dat betreft."

"Nu, je hoeft Ruth er niet in te halen, lieveling," zei Carlotta meteen. "Je hebt nog niet getracht, Stevan te begrijpen. En wat Lisa betreft, heb je me heel erg teleurgesteld. Je hebt helemaal niet je gezag laten gelden. Ik kan me niet voorstellen, hoe je over al die mensen in Afrika kunt regeren, als ik zie hoe hopeloos je je thuis gedraagt. Wat moeten we nu doen? Dat zou ik wel eens willen weten. Wat moeten we doen?"

"Als ik jou was," zei sir Humphrey flink, "dan zou ik Albert het huis niet langer ontzeggen."

"Wat! Dien vreeselijken man in mijn huis ontvangen?"

"Ja, Carlotta. En hij is niet vreeselijk. Hij is alleen maar niet geschikt voor Lisa. En als je hem geen moeilijkheden in den weg legt, zal Lisa waarschijnlijk wel zelf tot die ontdekking komen."

Carlotta zuchtte.

"Nu goed, lieveling, als jij het zegt, zal ik het probeeren. Maar als Albert hier komt, dan moet Pamela werkelijk naar den dierentuin. Ik kan het niet hebben, dat ze beiden op mijn nieuwe groene kussen rondhangen. Dat is te veel van het goede."

Ruth en Lisa kwamen op dat oogenblik binnen. Geen van haar beiden maakte er een geheim van, hoe ze over den aanbieder van de ander dacht, maar dat had geen wijziging gebracht in haar gevoelens ten opzichte van elkaar. Noch maakte de houding van haar ouders eenig verschil in haar gevoelens ten opzichte van hen. Hoe onredelijk iedereen en alles in het huisgezin van de Seymours ook mocht zijn, het was altijd een goede gewoonte geweest, onder alle omstandigheden van elkaar te blijven houden.

Carlotta vertelde meteen, dat ze op het punt stond een heel charmanten en intelligenten jongen man uit te noodigen, de volgende week te komen logeeren

en dat ze ervan overtuigd was, dat de meisjes hem erg aardig zouden vinden. De aankondiging had niet veel succes. Noch Ruth noch Lisa toonde eenige belangstelling. Zij kwamen op de tafel af, vlijden zich teeder tegen hun vader aan, elk aan een kant, en zeiden hem, dat hij haar schandelijk verwaarloosd had en dat ze hem niet meer uit haar oogen lieten voor hij vertrokken was.

In aanmerking genomen hoe bezet zij zelf geweest waren, vond sir Humphrey de voorstelling van zaken nogal merkwaardig. Maar zij stelden in den korten tijd, die nog overbleef, alle pogingen in het werk om hem te overtuigen, dat zij nog steeds zooveel van hem hielden als vroeger en dat hij zich om haar niet bezorgd behoefde te maken, want dat ze werkelijk wisten wat ze deden. Den volgenden dag kwamen ze beiden aan het vliegveld om afscheid van hem te nemen en zij maakten zooveel drukte, dat sir Humphrey zich als een schooljongen voelde, die voor het eerst op reis ging. Zij hadden hem verslagen, zooals hij van te voren wel had kunnen voorstellen. Zijn eenige hoop was nu nog op Felix Hammer en diens „lokvogel" gevestigd.

DE TIENDE HOOFDSTUK

Den volgenden Maandagmorgen liet Robert Lake zich naar het Victoria-station rijden en wachtte daar op den trein uit Frankrijk, nam daarna een andere taxi en gaf den chauffeur het adres van de Seymours. Zijn twee oude bruine koffers waren beplakt met de etiketten van bekende scheepvaartmaatschappijen uit het oosten. In alles betrachtede mr. Hammer de uiterste nauwkeurigheid.

Robert was niet bespiegelend van aard en zou zijn gevoelens nooit beschreven kunnen hebben, zelfs als hij het geprobeerd had. In zijn leven had hij echter reeds iets meegemaakt, dat hem dezelfde sensatie had gegeven. Dat was in Afrika geweest, toen hij een gewonde leeuw in het dichte struikgewas gevolgd. Dit was de eenige gelegenheid, waarbij hij dezelfde opwindning had bespeurd, gewone dierlijke vrees bijna,

Vervolg op blz. 27

Het teeken van het brandende schip

Op een avond betreedt een zwerver de herberg „In het brandende schip". Gelegen aan de Fundy-baai. Hij noemt zich Abel Brown, maar ieder voelt, dat hij een geheim met zich rond draagt. Crispin Dean, de jonge, knappe eigenares van de herberg, bespeurt dit geheim, maar haar vurige liefde voor Abel Brown is niet bij machte den zwerver te doen spreken over zijn verleden. Een brandend schip speelt daarin een rol, zooals ook een brandend schip de gemoederen der kustbewoners in beroering houdt. Op kloeke wijze heeft de kundige schrijver Cunningham den zielestrijd van deze twee jonge mensen geteekend. Verzuimt niet den boeienden roman „Het teeken van het brandende schip", het nieuwste boek der serie „Avonduurlectuur", te koopen. Hij verschijnt de volgende week en kost slechts 15 cent! Verkrijgbaar bij onze kantoren, agenten en bezorgers.

PANORAMA. Geïllustreerd weekblad. Verschijnt Donderdags. f 1.62½ per kwartaal of f 0.12½ per week. Franco per post f 1.75 per kwartaal bij vooruitbetaling. Voor postabonnementen en adreswijzigingen van postabonnementen gelieve men zich uitsluitend te wenden tot het bureau te Haarlem. Bureau's: HAARLEM, Nassaulaan 51, Telef. Int. 13866. Giro nr. 142700. AMSTERDAM, Singel 263, Telef. Int. 33170, Giro nr. 97946. ROTTERDAM, Statensingel 179b, Giro nr. 101981. 's-GRAVENHAGE, Stationsweg 95, Telef. Int. 111666, Giro nr. 43141. UTRECHT, Biltstr. 142, Telef. Int. 13473, Giro nr. 149597. ENSCHEDE, Oldenzaalschestr. 56, Telef. Int. 2188, Giro nr. 383773. ARNHEM, Nieuwe Plein 42, Telef. Int. 24825, Giro nr. 383772. 's-HERTOGENBOSCH, Stationsweg 27, Telef. Int. 4286, Giro nr. 129750. MAASTRICHT, Stationsstraat 20, Telef. Int. 5851, Giro nr. 124690. VLISSINGEN, Badhuisstraat 5, Telef. 81.

Wat zegt de man
die het weten kan?

Br... wat een hondenweer! Morgen ben ik snip-verkouden.

Hondenweer? Wybert-weer bedoelt U. Die man binnen krijgt het nu druk.

Ja meneer, voorkomen is beter dan genezen... Er zijn heel wat griepgevallen.

Als Uw buurman hoest, bescherm U dan direct met Wybert-tabletten.

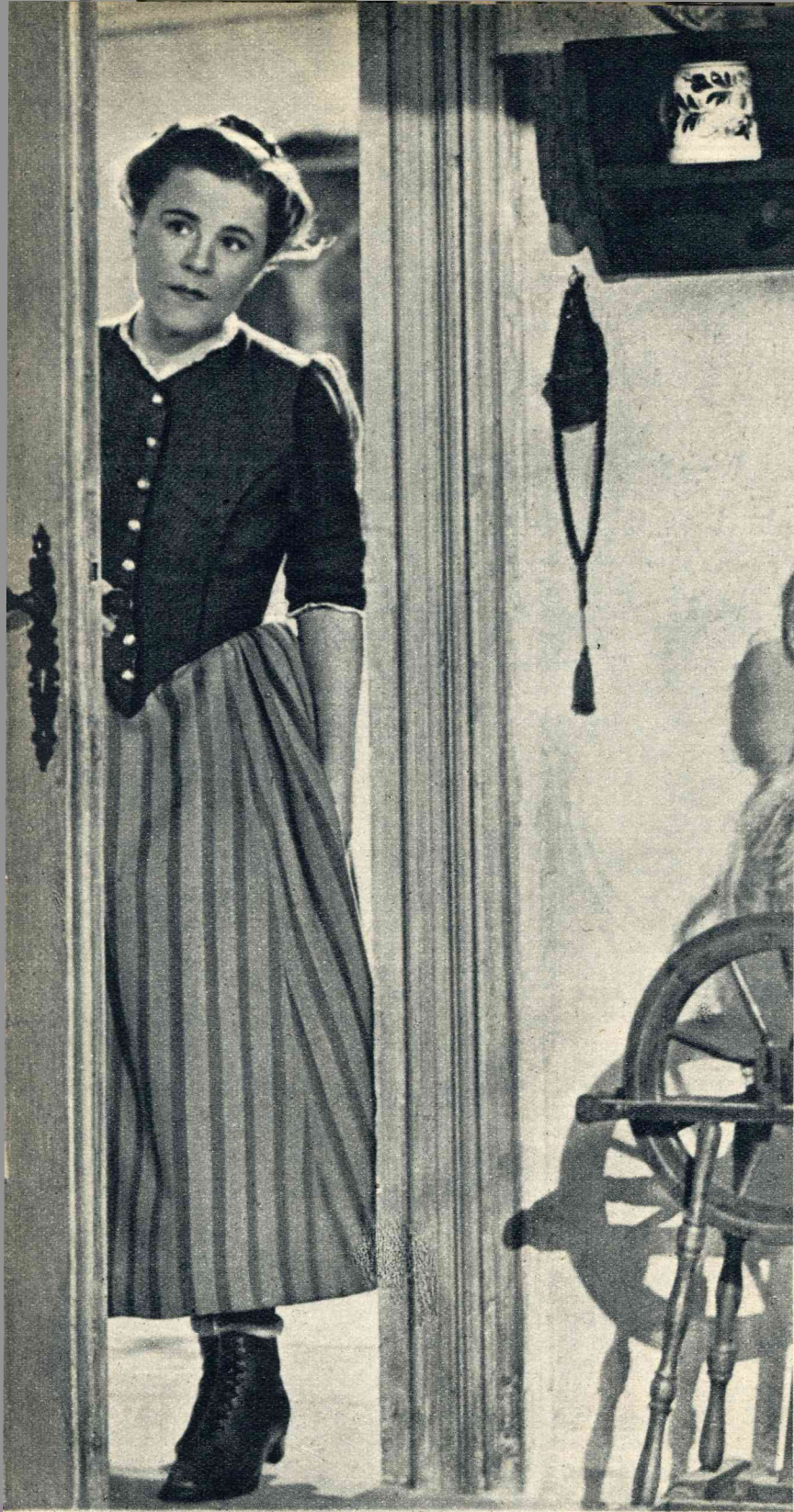

Alleen verkrijgbaar in originele blauwe doozen.

EEN GRAGE BEET

Naar een pastelteekening van W. v. Duyl

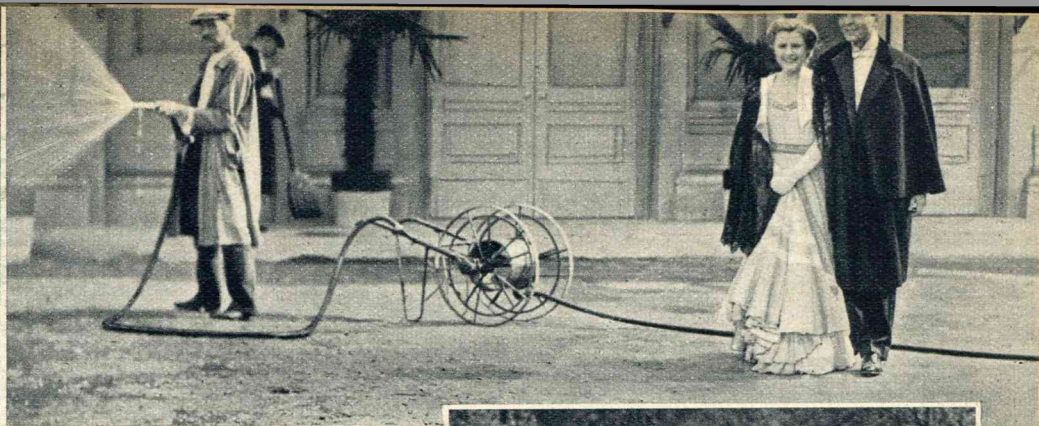
Het is in de rustige buitenherberg van haar moeder, dat Agnes Seethaler voor het eerst den „grooten stadsheer” ontmoet, die zoo'n groote rol in haar leven zal gaan spelen (Paula Wessely).

EEN LEVEN LANG

Met de Kerstdagen begint deze film haar Nederlandsche tournee in verschillende plaatsen van ons land. Zij werd voor de TOBIS gemaakt naar een origineel verhaal van Gerhard Menzel.

Deze nieuwe Paula Wessely-film is geen bijster vroolijk verhaal, al kan zij toch ook weer niet op den naam van een drama aanspraak maken. Toch waren er alle elementen in aanwezig om het een verdraaid tragische geschiedenis te laten worden. Want als een jong meisje van buiten de zorgen voor haar kind op de schouders krijgt geladen en naar de stad vertrekt om in haar

en zijn onderhoud te voorzien, dan is het ongetwijfeld een van de vele uitzonderingen als zij er in slaagt, zich een dergelijk rijk bestaan te scheppen als deze Agnes Seethaler dat kan doen. Het is echter niet de mislukking van deze

De weinige uren van samenzijn worden zooveel mogelijk uitgebuit en eerst als de andere menschen weer hun dagtaak aanvangen, verlaten zij de balzaal — een aangename herinnering voor dat jaar rijker (Paula Wessely en Joachim Gottschalk).

De vriendschap is direct tot stand gekomen en zonder nadenken geeft ze met volle handen haar genegenheid weg.

liefdesaffaire, welke aan deze film ten grondslag ligt — doch juist het welslagen. Daarbij wordt haar houding ten opzichte van die van den man (Joachim Gottschalk) in een zeer gunstig daglicht geplaatst, waarbij we maar niet zullen overwegen, wat zij had gedaan, indien het haar minder goed voor den wind was gegaan.

Die man vertrekt echter uit haar leven even abrupt als hij er in gekomen is, en veel en veel later hoort zij dan, dat hij in een ver land gehuwd is en een vrouw en een zoon heeft, op welken laatste hij buitengewoon trotsch is. Desondanks blijft het meisje hopen, dat hij eenmaal naar haar en haar kind terug zal keeren en ten slotte wordt dat rotsvaste vertrouwen beloond en komt hij werkelijk weer bij haar terug, door het leven heel wat wijzer en serieuzer gemaakt dan hij blijkbaar van nature was. De tegenslag en het ongeluk hebben hem echter vervormd tot een mensch dat waard is het opofferingsgezinde, lieve meisje voorgoed in zijn armen te sluiten.

U ziet het — veel reden tot onbezorgde vreugde geeft deze film niet, doch het zou geen Paula Wessely zijn, indien zij er niet in geslaagd was, die figuur van Agnes Seethaler geloofwaardig te maken. Met al de warmte van haar aangeboren talent speelt zij deze rol, welke — zoo zij al niet voor haar geknipt is — haar dan toch zeker uitstekend ligt.

Behalve den reeds genoemden Gottschalk (een acteur op wien de jaren blijkbaar niet veel vat hadden) wordt zij ter zijde gestaan door een reeks uitstekende spelers, waarvan de voornaamsten ongetwijfeld Lina Woiwode en Maria Andergast zijn. Gustav Ucicky, die reeds menige goede film op zijn naam heeft staan, is ook verantwoordelijk geweest voor de ongetwijfeld breede en royale regie van dit filmwerk.

Vóór het serieuze karakter van hun verhouding ten volle tot hem is doorgedrongen, heeft hij zoo met tusschenpoozen van jaren zijn lieve vriendin met een bezoek vereerd. Dan is er feest in haar hart en dan brengen zij gezamenlijk hun avonden door met vermaak en dans.

(Foto's Tobis)

FELIX HAMMER:

Redder in den nood

Vervolg van blz. 24

en een gevoel op zijn hoede te moeten zijn. Er bevond zich een spiegel in de taxi en hij zag daardoor zoo nu en dan zijn eigen gezicht. Hij had altijd een zeker zwak voor zijn gezicht gehad, maar sedert mr. Hammer's laatste uiteenzettingen bekeek hij het in een volkomen nieuw licht. Blijkbaar had het kwaliteiten, die hij zelf er nooit in vermoed had. Zijn gezicht was alles wat hij nodig had, zoo was mr. Hammer's verzekering geweest, en zelf moest hij op een afstand en eenigszins verstrooid blijven, dan kwam de rest vanzelf. Robert twijfelde er aan, maar mr. Hammer was op dit punt heel precies en nadrukkelijk geweest.

Het onaangenaamste oogenblik kwam, toen hij aan de bel getrokken had en hij een oogenblik voor de gesloten deur stond. Hij wenschte wel, dat hij het oogenblik van zijn aankomst wat later gekozen had. Men moest nooit zijn leven in een vreemd huis beginnen voor een paar uur voor bedtijd.

Manson opende de deur en Robert begon te stotteren.

„Mijn naam is Lake. Ik geloof... eh... ik geloof, dat ik verwacht word.”

Manson keek hem neutraal aan. Het duurde zoo lang voor hij sprak, dat Robert reeds aan een misplaatste grap te zijnen koste begon te denken. Maar plotseling trad Manson met een buiging terzijde.

„Ja, mijnheer, wilt u binnenkomen? Mevrouw wacht u in den salon.”

Een oogenblik later was Robert aangedien en een elegante, mooie vrouw zweefde op hem toe.

„Mr. Lake, hoe prettig u te zien. Ik hoop, dat u niet op het einde van uw krachten bent. Hoe gaat het nu met u? Werkelijk beter? Daar ben ik erg blij om. U hebt inderdaad een prachtige kleur, zoo gebruint. Maar dat zegt natuurlijk niets. Heelemaal niets. Men kan zoowel met een bruin als met een rose of een bleek gezicht sterven. Niet dat u zult sterven. Dat bedoel ik niet. Maar het is zoo vervelend, als de menschen zeggen, dat je je goed moet voelen alleen omdat je bruin bent. Maar gaat u in elk geval zitten en rust goed uit voor de lunch.”

Robert deed drie pogingen gedurende deze redevoering om zelf iets te zeggen en uitdrukking aan zijn dankbaarheid te geven. Eindelijk bracht hij er een paar woorden uit, maar Carlotta gaf hem al een arm en bracht hem naar de sofa, alsof hij juist uit een ziekenhuis ontslagen was na een langdurige ziekte.

„Het gaat best, lady Seymour,” protesteerde hij zwakjes. „Ik red het alleen wel.”

Maar zij bleef er op staan, hem zorgvuldig neer te vlijen, alsof hij onmiddellijk zonder haar steun in elkaar zou zakken.

„Zoo!” zei zij verheugd. „U voelt zich nu beter, nietwaar?”

Wordt vervolgd

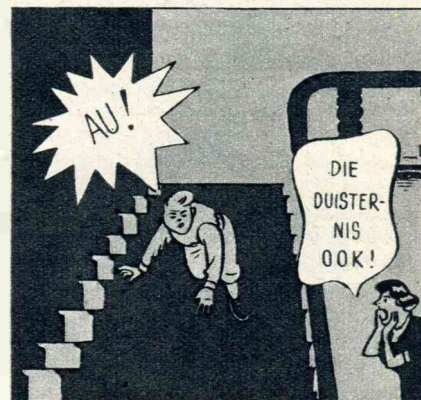
Een prachtig Kerstgeschenk!

Indien u een geschenk van blijvende waarde wilt geven, denk dan eens aan het Panorama-Kerstboek. Dat is 'n cadeau, waar u eer mee zult inleggen! Boeiende verhalen — o.a. een vertelling van den bekenden auteur dr. A. J. Cronin — wisselen af met prachtig geïllustreerde artikelen. Zoo beschrijft Emile Buysse de Kerstgebruiken in het Vlaamsche land en wijdt jhr. dr. E. van Nispen tot Sevenaer een beschouwing aan de historische kastelen in Limburg en Brabant. Voor de dames vertelt dr. T. Klijnhout-Moerman over de kindermode in de negentiende eeuw. Tal van fraaie foto's en reproducties naar meesterwerken illustreren den tekst. Een interessante bijdrage leverde de artist H. D. Voss, die 'n vijftiental fragmenten uit Vondel's Gysbreght van Aemstel met verbluffend knap geknipte silhouetten illustreerde. Naast tal van andere interessante artikelen en fotoseries bevat 't Kerstboek zes uitstekende uitgevoerde kleurenreproducties naar werken van Rembrandt, Vermeer, Pieter Breughel, van Schagen, Spohler en Migini.

U ziet, het Kerstboek vormt een prachtig geschenk voor de komende feestdagen. De prijs behoeft geen bezwaar te zijn, slechts vijftig cent kost dit fraai uitgevoerde boek. Het is verkrijgbaar bij onze bezorgers, agenten en bijkantoren of bij den boekhandel. Franco toezending volgt na ontvangst van 55 cent per postwissel of per postgiro, nummer 142700, aan ons hoofdkantoor, Nassaulaan 51 te Haarlem.

Eerst moesten er ongelukken gebeuren!

Stroombezuiniging behoeft Uw huis niet tot een duister hol te maken. Door Philipslampen aan te schaffen in plaats van z.g. „goedkope” gloeilampen, bespaart U tot 20% op Uw stroom en ontvangt U extra licht!

PHILIPS
„Bi-Arlita”
Lampen

Capuchons zonder ban!

Waarom zoudt U bij regen en stormweer nog langer het risico lopen dat Uw hoed door den wind wordt afgerukt? Thans kunt U gebruik maken van de Capuchon-knippatronen. Met een lapje regenstof kunt U nu zelf zoo'n aardig, flatteus regenkapje maken. HET RESULTAAT IS VERBLUFFEND! De prijs van het knippatroon bedraagt voor elk afgebeeld capuchon afzonderlijk 15 ct.

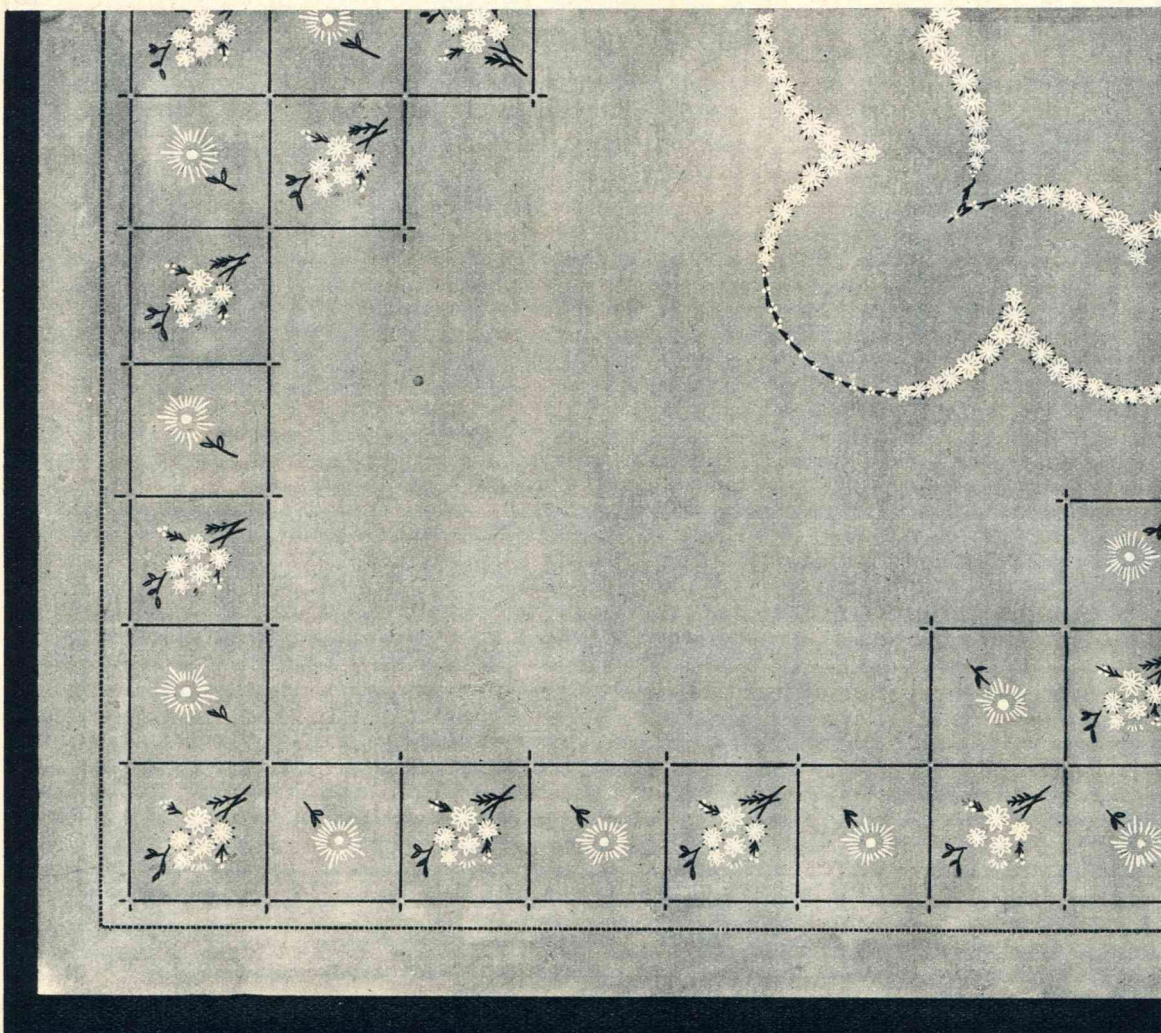
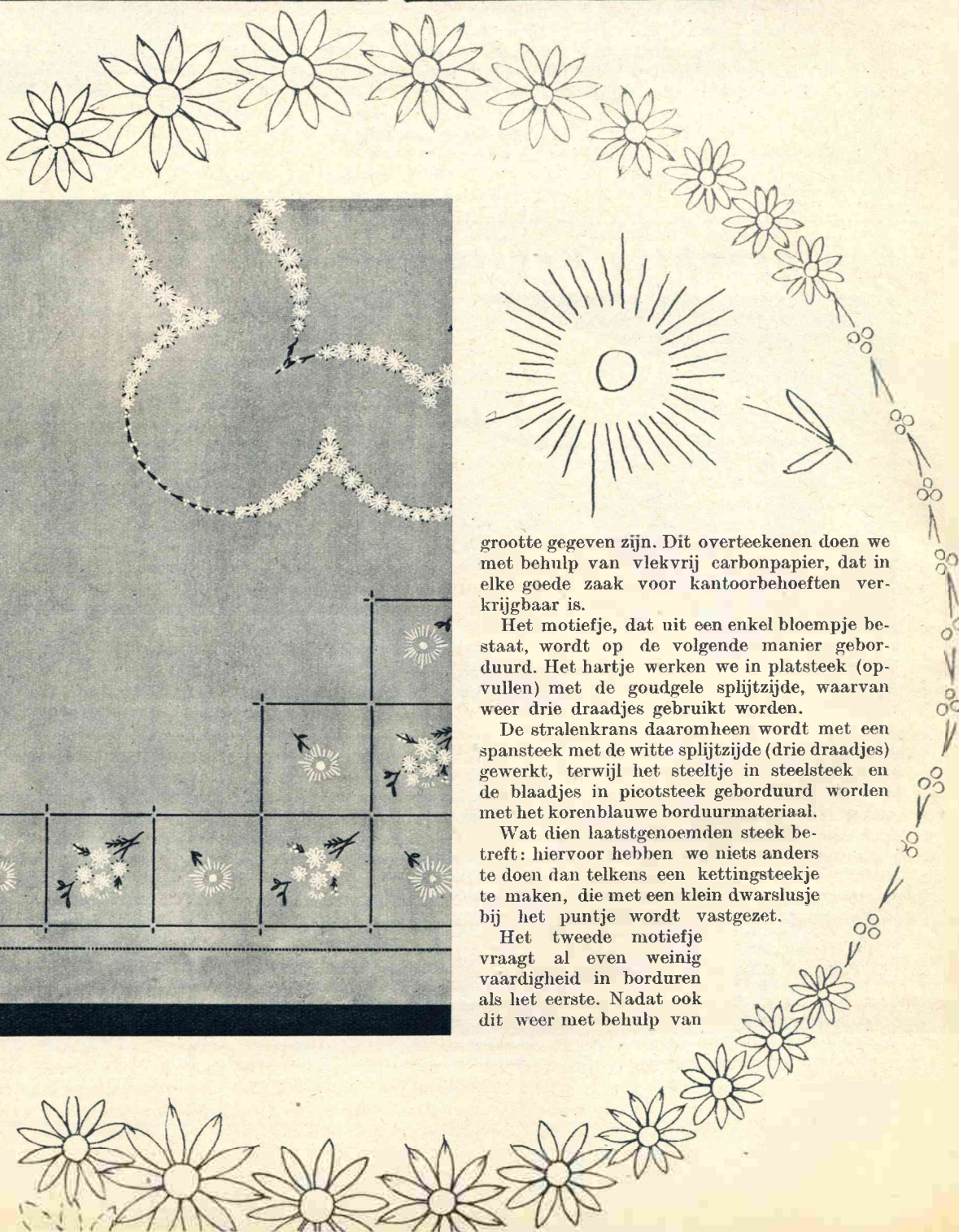
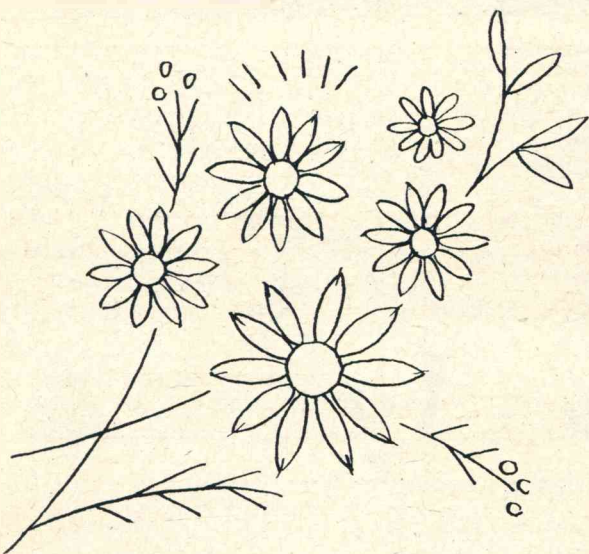
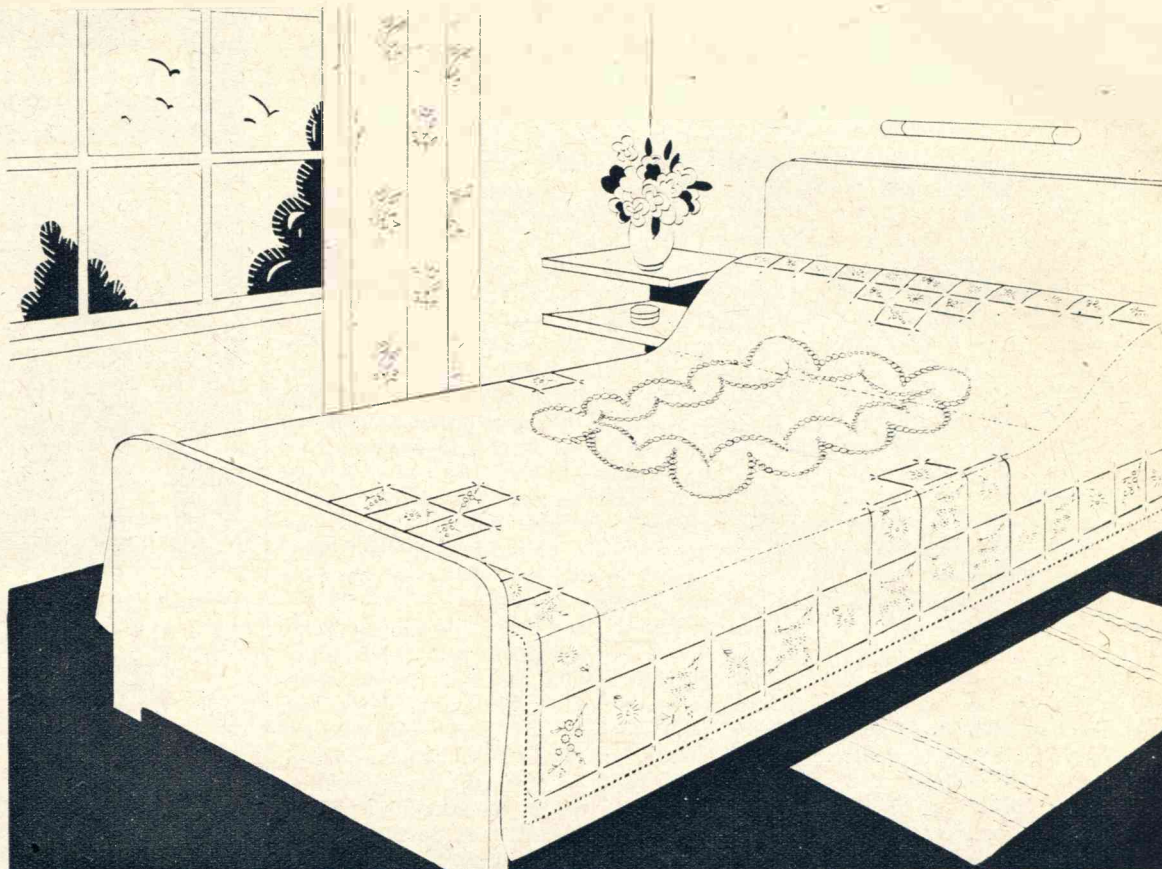
Bestellingen kunnen als volgt geschieden: door bemiddeling van Uw agent. Uw bezorger of den boekhandel; door girostorting op no. 293631; door toezending van het bedrag per postwissel of in postzegels aan onderstaand adres
PATRONENKANTOOR PANORA, NASSAUPLEIN 1, HAARLEM

WIJ BORDUREN EEN SPREI

Dames, die van iets moderns houden en nog een lap stof in voorraad hebben of er de noodige punten voor kunnen missen, zullen gaarne deze mooie spreij maken, die gedacht is van een matblauwe dofzijden crêpe of een mooie soepele gordijnstof in dezelfde tint. De spreij wordt eveneens met matblauwe satinet tegengevoerd, terwijl het borduurwerk slechts in drie tinten, te weten, wit, diep goudgeel en korenblauw wordt gehouden, zoodat het geheel bijzonder fijntjes aandoet. De spreij kan op elke gewenschte grootte worden gemaakt, daar het patroon niet afhankelijk is van een maat.

Voordat met het borduurwerk wordt begonnen, teekenen we eerst de ruiten, die elf cm in het vierkant groot zijn, met een zoo dun mogelijk potloodlijntje op de stof of, beter nog, we passen deze precies met onzen centimeterband telkens af en geven de ruiten met een groven rijgsteek en een draad, die goed zichtbaar is, even aan.

Vervolgens gaan we, precies langs de rijgsteken, een fijnen rand van steelsteekjes borduren met koren-

grootte gegeven zijn. Dit overteekenen doen we met behulp van vlek-vrij carbonpapier, dat in elke goede zaak voor kantoorbehoeften verkrijgbaar is.

Het motiefje, dat uit een enkel bloempje bestaat, wordt op de volgende manier geborduurd. Het hartje werken we in platsteek (opvullen) met de goudgele splijtzijde, waarvan weer drie draadjes gebruikt worden.

De stralenkrans daaromheen wordt met een spansteek met de witte splijtzijde (drie draadjes) gewerkt, terwijl het steeltje in steelsteek en de blaadjes in picotsteek geborduurd worden met het korenblauwe borduurmateriaal.

Wat dien laatstgenoemden steek betreft: hiervoor hebben we niets anders te doen dan telkens een kettingsteekje te maken, die met een klein dwarslusje bij het puntje wordt vastgezet.

Het tweede motiefje vraagt al even weinig vaardigheid in borduren als het eerste. Nadat ook dit weer met behulp van

blauwe splijtzijde, waarvan niet meer dan drie draadjes worden gebruikt.

Zijn de ruiten af, dan worden er om en om de bloemmotiefjes in geteekend, die hierbij op ware

carbonpapier is overgeteekend, gaan we de hartjes weer met goudgele splijt-zijde in platsteek opvullen.

Daarna worden alle bloembladjes met witte splijtzijde in picotsteek uitgevoerd, terwijl de steeltjes in steelsteek, met korenblauwe splijtzijde, en de blaadjes in picotsteek, eveneens met korenblauwe splijtzijde, geborduurd worden. Sommige blaadjes bestaan uit een enkel lijntje; hiervoor wordt de spansteek toegepast. De kleine knopjes aan de uiteinden van twee steeltjes worden wit en kunnen ofwel met den knopjessteek ofwel met een platsteek worden gewerkt.

Het midden van onze spreij wordt gevormd door een rechthoek, die bestaat uit een kransje van kleine, margrietvormige bloempjes en, waar het boogje heel smal is, uit kleine knopjes.

Al die bloempjes worden op dezelfde wijze geborduurd als voor het laatst beschreven motief is aangegeven, terwijl de kleine takjes tusschen de witte knopjes weer met korenblauwe splijtzijde in spansteek worden gewerkt.

Wat de half-cirkelvormige motieven betreft, die binnen den rechthoekigen rand van kransjes moeten worden aangebracht: deze kunnen we gemakkelijk op de stof overteekenen door telkens een halven hoog van het hierbij gegeven patroon op ware grootte, met den bollen kant naar binnen, op de stof over te brengen.

Ook voor het borduren van dit binnenste motief moeten weer dezelfde kleuren worden toegepast.

Ten slotte maken we den zoom in de spreij, die eventueel van een smal korenblauw biesje kan worden voorzien of waarvoor we de draaden ook ter breedte van eenige millimeters kunnen uithalen om ze daarna met den open zoomsteek te bewerken.

Nadat dan nog het borduurwerk aan den verkeerden kant gestreken is, wordt de voering tegengenaaid, hetgeen zoowel met de hand als machinaal kan geschieden.

Uit ons menu

GORTSOEP

(4 PERSONEN)

2 liter water, 100 gram gort, 500 gram poulet van paardenvleesch, 1 wortel, 1 ui, stukje bloemkool, spruitjes, stukje witte- of savoyekool, stukje foelie, laurierblad, tijm, kruidnagel, zout, peper, wat fijngehakte peterselie.

Wasch het vleesch en zet het met de kruiden, zout, peper en het water op.

Laat het een paar uur trekken. Verwijder vervolgens de kruiden en voeg er de gort, die een nacht geweekt is, bij. Laat de soep ongeveer 2 uur zachtjes koken. Maak intusschen de groente schoon en voeg ze bij de soep. Laat ze ongeveer 20 minuten koken. Maak de soep met zout en peper op smaak en roer er vlak voor het presenteren de fijngehakte peterselie door.

GESMOORDE ANDIJVIE

(4 PERSONEN)

4 struiken andijvie, zout, peper, 15 gram boter, een restje jus, 1 dl water, aardappelmeel of aardappelsago.

Verwijder de harde bladeren van de andijvie en snijd de struiken in vieren. Wasch ze in ruim water goed schoon. Laat de groente geheel uitlekken. Leg ze in een pan met dikken bodem, voeg er de boter, het restje jus en het water bij. Voeg er het zout en de peper bij en laat de groente op een zacht vuur gaar stoven. Bind het vocht met wat aangelengd aardappelmeel of sago.

GROENTEKOEKJES

(4 PERSONEN)

200 gram aardappelen, 300 gram verschillende groenten, zout, peper, nootmuskaat, een scheutje soja of bouillonaroma, wat bloem, boter of vet om te bakken.

Rasp of maal de aardappelen en de groenten fijn en meng ze door elkaar. Voeg er zout, peper, nootmuskaat en een scheutje soja of bouillonaroma bij. Voeg er als het noodig is wat bloem bij en vorm van het mengsel platte koekjes. Smelt wat boter of vet in de koekenpan en bak de groentekoekjes langzaam gaar. Presenteer ze met aardappelen.

STAMPPOT VAN PREI

(4 PERSONEN)

1½ kg aardappelen, 1 groote bos prei, zout, peper, een scheutje azijn, 25 gram vet of boter.

Verwijder de grove groene bladeren van de prei, snijd vervolgens het witte en het lichtgroene gedeelte van de groente in stukken. Wasch ze in ruim water en zet ze daarna met het aanhangende water en het zout op. Borstel de aardappelen zorgvuldig schoon, snijd ze in stukken en voeg ze na ongeveer 10 minuten bij de groenten. Laat de massa gaar worden en stamp alles door elkaar. Maak den stamppot met zout, peper, vet of boter en een scheutje azijn op smaak.

KASTANJESCHOTELTJE

(4 PERSONEN)

1 pond kastanjes, 1½ pond moes-appelen, 1 eiwit, suiker.

Kook de kastanjes, die aan den platten kant zijn ingekruist, in ruim water gaar. Pel ze en maal ze daarna fijn. Snijd de appels in partjes en kook ze tot moes. Wrijf het moes door een zeef. Vermeng de kastanjepuree met het appelmoes en maak de massa op smaak met suiker. Doe de massa in een vuurvast schoteltje. Klop het eiwit stijf en vermeng het met wat suiker. Leg het eiwit op de massa en laat het in een warmen oven gaar en licht bruin worden. Dien het schoteltje direct uit den oven op.

Wat zullen wij eten?

Zondag: Kalfslapjes.
Brusselsch lof.
Aardappelen.
Kastanjeschoteltje.

Maandag: Groentekoekjes.
Aardappelen.
Griesmeelpudding.

Dinsdag: Groentesoep.
Gebakken kaas.
Stamppot van prei.

Woensdag: Gehakt.
Zuurkool.
Aardappelen.
Custardvla.

Donderdag: Gortsoep van paardenvleesch.
Pannekoek.

Vrijdag: Macaronisoep.
Mosselengehakt.
Sla.
Aardappelen.

Zaterdag: Havermoutkoekjes.
Gesmoorde andijvie.
Aardappelen.
Fruit.

"WAAROM HEB JE DAT NIET
DIRECT
GEZEGD...?"

Mannen zijn vaak zonderling. Al eenige weken heb ik het gevoel gehad, dat er met Karel iets niet in orde was. Vroeger was hij altijd attent, vriendelijk — had altijd tijd voor mij, maar nu heeft hij 't altijd druk, dringende besprekingen, niet bepaald beminnelijk . . . enfin volkomen veranderd. Nu goed — op zekeren dag spreek ik zijn zuster Truus en vraag haar rond-uit, of zij misschien iets meer weet. Toen zegt die: „Ja . . .

kijk eens — gezegd heeft hij niets, maar zooals je handen er den laatsten tijd uitzien . . . nu,

dat verhoogt je bekoorlijkheid ook niet bepaald. En juist je handen waren vroeger zijn grootste trots.“ „Lieve Hemel,“ zeg ik, „en mijn huishouden dan en ook nog dit slechte weer — waarom zegt hij dat dan niet?“ „Ja,“ meent Truus, „daarvoor heeft hij weer te veel tact.“ Te veel tact of niet — eerst wou ik kwaad worden, maar toen heb ik eens nagedacht en een tube Kaloderma-Gelée gekocht. Werkelijk een wonder hoe die helpt! Zooveel complimentjes over mijn handen heb ik van Karel sedert onzen verlovingsstijd niet gekregen.“

**KALODERMA-GELEE IS EENVOUDIG
EEN WELDAAD VOOR ROODE EN RUWE
HANDEN. EN WAT PRETTIG,
DAT HET DIRECT IN
DE HUID DRINGT
EN DEZE NIET VET
BLIJFT!**

Tubes: 25 - 45 en 80 cent.

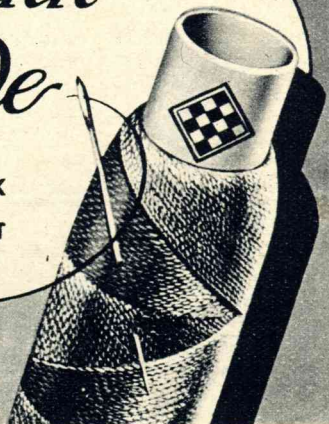

HET SPECIALE MIDDEL TER VERZORGING DER HANDEN

Gütermann's
Naaizijde

**ONVERANDERLIJK
BESTE KWALITEIT**

OM ZEKER TE ZIJN, GELIEVE U OP HET
HANDELSMERK: „HET SCHAAKBORD“ TE LETTEN!

Let op kleinigheden

Laten er dan al bontmantels zijn, die om zoo te zeggen overal tegen kunnen, er blijven zelfs in het beste materiaal toch altijd zwakke plekken, die we in het belang van den levensduur van het kledingstuk, en meer speciaal nog ter voorkoming van reparatierekeningen, zooveel mogelijk moeten ontzien.

Op de eerste plaats is wel de manier, waarop we een natgeworden bontjas wegbergen van groot gewicht. Evengoed als een zeemlap, dien we bij een kachel drogen, hard wordt, zoo wordt door groote warmte ook nat bont aangetast, en dit maakt de lederhuid bros. Het is

UW BONTMANTEL GAAT DAN VEEL LANGER MEE

zaak om, na den mantel goed uitgeklopt of bij lang haar luchtigjes afgeborsteld te hebben — zoodat het aanklevende water zooveel mogelijk verwijderd is — hem keurig netjes in model op een kleeerhanger in een matig verwarmd vertrek te hangen. Wat die kleeerhangers aangaat, zijn die met een zoogenaamden „hals” het beste, omdat ze den kraag sparen. Ter voorkoming van het kaal worden van den kraag zou men ook, dat de hoedrand niet voortdurend langs het bont schuurt; tevens zorgt

Steek niet te vaak uw handen in de zakken, want dan wordt zelfs het sterke tijgerbont kaal.

Het bezit van een bontjas moge dan al het ideaal van elke vrouw zijn, een mantel van imitatie-bont is vaak veel sterker en bovendien in veel gevallen niet van echt te onderscheiden.

men, om de manchetten te sparen, dat deze niet beschadigd worden door harde kappen van handschoenen. door schuren langs een fietsstuur of anderszins, terwijl ook het met de ellebogen zitten en het onder den arm dragen van een tasch uit den boze zijn. Het repareeren van bont is het werk van een vakman en het is zoo tijdroovend, dat men het over het algemeen duur moet betalen; dus is het zaak, elke slijtage zooveel mogelijk te voorkomen. Vandaar dan ook dat men, hoe onaangenaam het ook zijn moge, in een rijdende tram liefst niet op den mantel moet plaats nemen. De zaak verandert, als het een trein of een auto met bekleede zitplaatsen geldt. Bij het zitten gaan is het ook altijd zaak te zorgen, dat de rug voldoende speling heeft, zoodat het bont niet uitgerekt wordt, waardoor het kledingstuk zijn model zou verliezen.

Een probaat middel hiertegen is, den mantel van voren iets op te wippen, zoodat de kraag van achteren gaat wijken en de mantel eenigermate zakt. In het begin hebben we reeds gezegd, dat bont nooit bij een warme kachel gedroogd mag worden, maar ook is menig kledingstuk bedorven, doordat het in een kast bewaard werd, waarin buizen van de centrale verwarming liepen. Ook op deze wijze droogt de huid te veel uit.

Wordt het, in verband met het motgevaar, vaak aanbevolen, bont zoo nu en dan buiten te hangen en uit te kloppen, we dienen daarbij op te passen voor al te felle zonnestralen, vooral in de nabijheid van de zee.

Al berust de veronderstelling, dat men slechts 's zomers maatregelen zou moeten nemen tegen motgevaar op een vergissing, het spreekt vanzelf, dat deze vijand zich toch niet zoo licht vergrijpen zal aan bont, dat geregeld gedragen wordt.

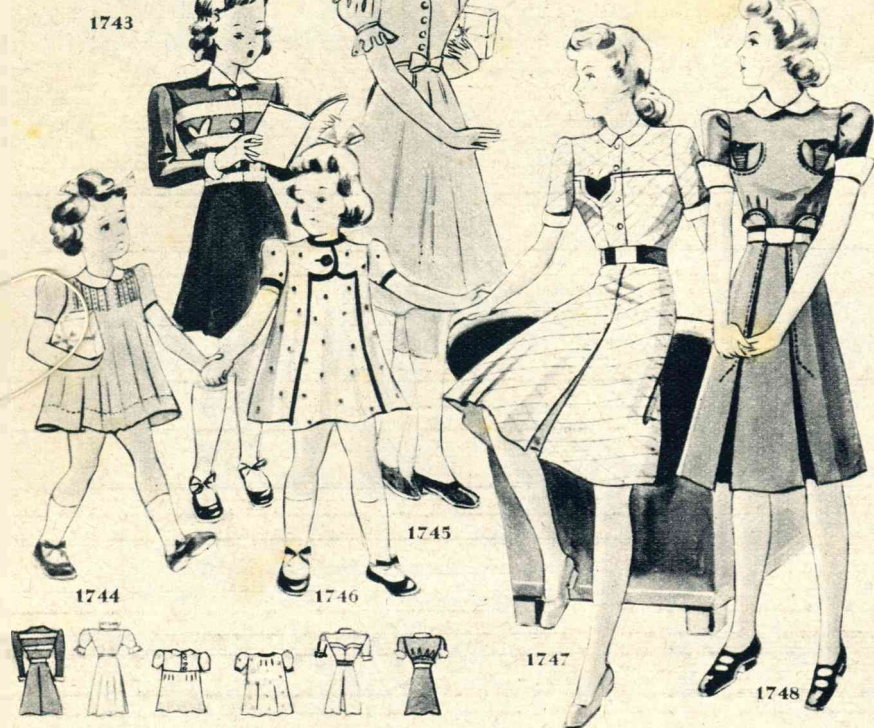
De algemeene principes voor een voorzichtig omgaan met bont zijn dus, dat men zooveel mogelijk elke schuring moet vermijden en bovendien moet waken, dat de huid niet te veel uitdroogt.

(Foto's Panorama)

Als een dergelijke mantel nat geworden is, klopt men hem goed uit of borstelt men hem luchtigjes af, alvorens het kledingstuk in een matig verwarmd vertrek te drogen.

Met Kerstmis een nieuw jurkje

1743. Eenvoudig jurkje, gegarneerd met biezen, sluit met knopen en knoopgaten, klokrokje. Verkrijgbaar in bovenwijdte 64-68.

1744. Geleed jurkje van crêpe de chine, mouw met volant, klokkende rok. Verkrijgbaar in bovenwijdte 76-80.

1745. Zijden jurkje met ingestikte plootjes, rug met rugstuk. Verkrijgbaar in bovenwijdte 60-64.

1746. Jurkje van gewerkte zijde, ingezette voorbaan, het geheel met een biesje gegarneerd. Verkrijgbaar in bovenwijdte 60-64.

1747. Gestreepte jurk, schouder- en rugstuk, de rok heeft voor en achter een ploot. Verkrijgbaar in bovenwijdte 72-76.

1748. Effen jurkje met ingezette biezen, welke onder plooiën hebben, de rug wordt met plootjes aan de achterbaan gezet. Verkrijgbaar in bovenwijdte 72-76.

Benodigde stof voor jurken: 2 maal de lengte en 1 maal de lengte van de mouw van 90 cm breed.

Van alle in deze rubriek afgebeelde genummerde kostuums, die ontleend zijn aan het mode-album „Winterweelde”, zijn patronen verkrijgbaar tegen den prijs van 50 cts. voor complets, 35 cts. voor mantels en japonnen en 20 cts. voor rokken, blouses, kleine avondjassen en kinderkleding. Bij bestelling vooral opgeven het gewenste maatnummer. Bestellingen kunnen geschieden bij uw agent of bezorger; door girostorting op No. 293631; door toezending van het bedrag per postwissel of in postzegels (s.v.p. niet van 6 cent) aan het PATRONENKANTOOR „PANORA”, NASSAUPEL 1, HAARLEM waarbij 5 cts. extra voor toezending per post verschuldigd is. Men kan echter de patronen ook afhalen aan het bureau van dit blad.

CORRESPONDENTIE

Mej. H. te Den Haag. De z.g. kousen-spaarders kunt u niet zelf maken. Deze worden in den handel gebracht, vraagt u maar eens in een drogisterij of in een zaak, waar kousen worden verkocht.

Bleekwater maakt u op de volgende wijze: U lost 80 gram soda op in 5 dl warm water en laat de vloeistof afkoelen. 40 gram bleekpoeder lost u op in 5 dl koud water. Deze twee oplossingen voegt u onder goed roeren bij elkaar en laat het mengsel een dag en een nacht in gesloten flesschen staan. Vervolgens filtreert u den inhoud van deze flesschen door een trechter, waarin een prop watten is gedaan, in donkere flesschen, die goed gesloten in een donkere ruimte bewaard moeten worden.

Mevr. P. B. te Rijswijk. Waarschijnlijk heeft de azijn op het cement ingevreten. U zult er helaas weinig aan kunnen veranderen. Probeer u de witte vlek eens af te nemen met sterk sodawater en daarna dik in te wrijven met olie of was. U laat deze een tijdje intrekken en wrijft den steen daarna uit. Op den duur verdwijnt de lichte plek ook wel, maar dit is pas na langen tijd.

Mevr. A. V. te Amsterdam. Probeer u de verflucht van het vet eens te verwijderen door het te smelten. U legt daarna een korst brood in het vet en laat het een tijdje op een zacht vuur staan. Ten slotte verwijdert u het brood en giet het vet weer in het goed schoon-gemaakte schaalje.

Mej. W. te Amsterdam. Een antilope bontjasje is vervaardigd van de velletjes van antilope. Deze bontsoort is aardig, maar niet bijzonder sterk. Veulen kan, indien het van goede kwaliteit is, wel sterk zijn.

Mevr. M. te Groningen. Aardappel-cake kunt u moeilijk luchtiger krijgen. U zoudt er natuurlijk meer eiwit aan toe kunnen voegen, maar dit is op het oogenblik niet zoo eenvoudig.

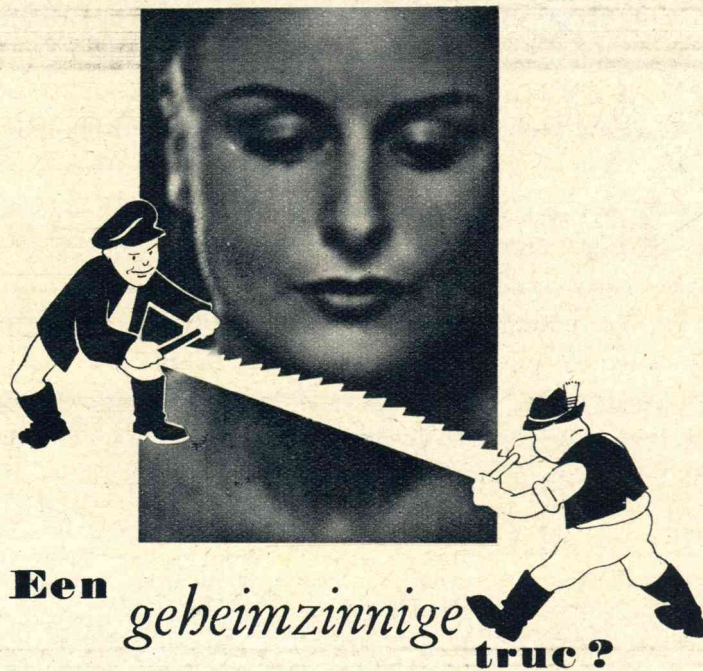
Mevr. A. R. te Den Haag. Een lichte gabardine regenjas kunt u wasschen in een lauw sopje van een goede zeepsoort. Daarna spoelt u in lauw water tot alle zeep verdwenen is. Voor het waterdicht maken van het goed hebt u noodig 2 ons aluin, 2 ons loodacetaat, 2 x 3/4 liter water, 5 liter koud water. U lost de aluin op in 3/4 liter warm water; het loodacetaat lost u eveneens op in 3/4 liter warm water. U voegt de beide oplossingen bij elkaar en laat ze een nacht staan. Den volgende dag giet u de heldere vloeistof af, maar zorgt u dat niets van het bezinsel meekomt, want dit kan vlekken veroorzaken, die later zeer moeilijk te verwijderen zijn. Bij deze vloeistof giet u de 5 liter koud water. In dit mengsel legt u de jas, die nog vochtig is, en laat het goed 24 uur staan. U neemt het vervolgens uit de vloeistof en hangt de jas druipnat op om te drogen. Het goed wordt na het drogen op de gewone wijze geperst.

Lusteloos Moe en Mat

Verdrijf de klachten, die U op gezette tijden kwellen.

Neem'n
"AKKER'TJE"
De Nederlandsche Pijnstiller

Houdt U het voor mogelijk, dat er met vele vrouwen dagelijks precies hetzelfde geschiedt, als wij U met deze afbeelding toonen? Deze vrouwen doen bij haar dagelijksche schoonheidsverzorging niets anders, dan het hoofd van den romp scheiden. Zij verkeeren in de meening, dat het voldoende is het gezicht te verzorgen om jong te blijven. Maar het gezicht kan dan alleen jong blijven, wanneer ook het gehele lichaam jong gehouden wordt! Wanneer b. v. het huidweefsel der borst te lijden heeft van een minder-goede bloedsomloop, dan doet zich hetzelfde euvel bij de gezichtshuid voor. Eerst zodra de gehele lichaams-huid systematisch verzorgd wordt, kan de heele mensch en dus ook het gezicht jong blijven. Tot deze systematische verzorging der lichaams-huid behoort de dagelijksche bepoederung met Vasenol, omdat op die wijze de bloedsomloop bevordert wordt en den cellen nieuwe voedingsstoffen toegevoerd worden. Daardoor wordt het huidweefsel weer elastisch. De heele mensch voelt zich frisscher en ziet er jonger uit!

Vasenol TOILET POEDER

BEKWAAM UZELF EN KOM VOORUIT!

Wel werk, maar geen toekomst!

Vraagt raad aan zijn vroegeren hoofdonderwijzer.

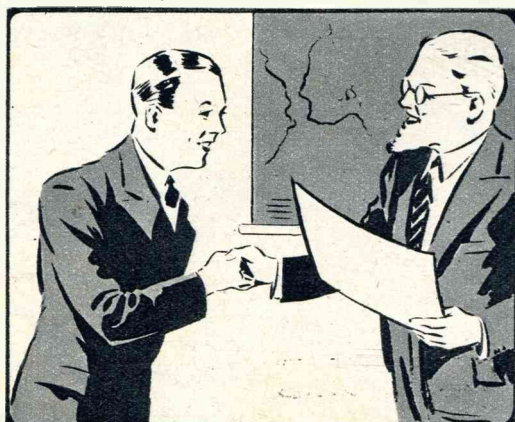
De raad luidt: „VOLG EEN A.S.S.O.-CURSUS”.

De bon gepost.

Een prettige tijd van interessante studie!

Het doel bereikt! „Dit Asso-diploma kan je te pas komen; tegenwoordig wordt overal naar diploma's gevraagd!”

Verkeert gij in hetzelfde geval? Twijfelt gij ook aan Uw toekomst? Bedenk dan, dat op slechte tijden goede tijden volgen. Zorg dan, dat gij gereed zijt om Uw kansen te grijpen. Bereid U nu reeds voor. Werk aan Uw ontwikkeling. Laat de lange winteravonden niet nutteloos voorbij gaan. Alleen de goed onderlegde man en vrouw zijn tegenwoordig bruikbaar. De A.S.S.O. geeft reeds jaren met succes schriftelijke cursussen voor hen, DIE ALLEEN LAGER ONDERWIJS HEBBEN GENOTEN. Lees eens aandachtig nevenstaande cursusopgave. Kies er een uit, waarvoor U belangstelling hebt. Zend de bon in gesloten enveloppe, gefrankeerd met 7½-cents postzegel, of schrijf ons een brief. Wij sturen U inlichtingen en een prospectus met vele dankbetuigingen en aangestelden. In het prospectus vindt U ook de andere cursussen van dezelfde letter. U kunt dan alles eens overlezen. Het verplicht U tot niets!

BELANGRIJK! Iedere dame of heer, die de lagere school heeft bezocht, kan onze duidelijke, schriftelijke lessen gemakkelijk volgen. Wij hebben ook cursussen voor gevorderden. Laag maandelijks lesgeld. Boeken, atlanten, tekenbenodigdheden, enz. GRATIS. Na goede afloop diploma en hulp bij sollicitatie.

ASSO

INSTITUUT VOOR
SCHRIFTELIJK ONDERWIJS

Dir. J. v. d. Bij - Hoofdonderwijzer

NIEUWE PLEIN 31, BIJ HET STATION, ARNHEM.

Bon

Ik verzoek, zonder enige verplichting, gratis inlichtingen omtrent de cursus voor:

Naam

Straat No.

Woonplaats Leeftijd jaar

A-cursussen:

Voor heren: middenstandsdiplooma, politiediplooma, marechaussee, leerling-verpleger, besteller, hulpkeurmeester (voor slagers), manufacturenbrevet, kruideniersdiploma, warenkennis, etaleur, reiziger, administrateur, notarisklerk, makelaar-taxateur, effectenvak, inspecteur verzekeringsmij., directeur van een woning- en assurantiebureau.

Voor dames: middenstandsdiplooma, leerling-verpleegster, manufacturenbrevet, kruideniersdiploma, warenkennis, etaleuse, cassière, reiziger, privé-secretaresse, kinderverzorgster, kinderjufvrouw, assistente bij een dokter of tandarts, fröbelonderwijzeres.

Leer dit voor Uw kinderen: **FRÖBELEN!**

B-cursussen:

Voor dames en heren:

* ALGEMENE ONTWIKKELING

(zeer uitgebreide cursus voor iedereen), praktijkdiploma boekhouden (dubbelboekhouden), handelskennis, handelsrecht, statistiek, handelsrekenen, boekhouddiploma's „Mercurius” en „Vereniging van Leraren”, landbouwboekhouden, landbouwkundig bedrijfsleider/zetboer, Nederlandse taal, Frans, Duits, Engels, Nederlandse, Franse, Duitse en Engelse handelscorrespondentie, typen, stenografie (systeem „Groote”), spreken in het openbaar, rekenen, meetkunde, algebra, wiskunde, belastingconsulent, handschriftverbetering, beschavingsleer (goede omgangsvormen), E.H.B.O.

C-cursussen:

auto-monteur, auto-techniek, garagehouder-vestigingswet, motor- en rijwielhersteller, auto-expert (voor verzekeringsinspecteur en taxateur), theorie rijbewijs, auto-dieselmonteur, electriciën, electrotechniek, diploma sterkstroommonteur V.E.V., diploma zwakstroommonteur V.E.V., radiomonteur, radiotechniek, radiocentrale-monteur, lasser, lastechniek, machinist voor stoombedrijf, voor motorbedrijf, voor electrisch bedrijf, voor officiële diploma's land-, scheeps- en zuivelmachinist, koeltechniek, vliegtuigmonteur, vliegtuigtechniek, verwarmingsmonteur, verwarmingsinstallateur, metaalbewerking (smid-, machine-, constructiebankwerker, enz.), machinemonteur-fabrieksmonteur, loodgieter, erkend gasfitter, erkend waterfitter, V.V.A.-diploma's gezet en meester voor timmeren, voor metselen, voor lood- en zinkwerken, voor smid-bankwerken, voor machinebankwerken, voor automonteur, electrotechnisch-tekenen, machine-tekenen, bouwkundig-tekenen, meubel-tekenen, scheepsbouw-k-tekenen.

ook voor dames

mode-tekenen, reclame-tekenen en ontwerpen,

aspirant bouwkundig opzichter, bouwkundig opzichter, betonbouw, wegenbouw, filmopereater, bedrijfsleider-werkmeester, gezet en meester-kleermaker, enz.